

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelmski, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 579

Poznań, niedziela dnia 17 grudnia 1933

Rok XXVIII

Poznań, 16 grudnia.

Zdecydowana postawa społeczeństwa wielkopolskiego

Na parę tygodni przed wyborami do rad miejskich w Wielkopolsce i na Pomorzu zabraliśmy głos w sprawie wciągania organizacji społecznych, gospodarczych i kulturalnych, mających z natury rzeczy charakter ponadpartyjny, do walki wyborczej, i potępiłiśmy melody, stosowane w tej dziedzinie przez „sanację”. Podkreśliłiśmy wówczas, że jeszcze w okresie niewoli społeczeństwo wielkopolskie postawiło jako dogmat kultury politycznej zasadę, iż organizacji takich nie wolno targać zmaganiemi się partyjno-politycznymi, że należy w nich z całą stanowczością unikać wszystkiego, co dzieli, rozsadza, a natomiast wysuwać i czynić to, co łączy i jednoczy.

Bodźcem do napisania tych rozważań był fakt, że zarządy niektórych organizacji wspomnianego typu zaangażowały się czynnie w agitacji wyborczej na rzecz „jedynki”, względnie ich prezesi, wiceprezesi, czy dyrektorzy umieścili swe podpisy pod „sanacyjną” odezwą wyborczą z dodaniem określenia, jakie stanowisko w danej organizacji zajmują.

Stwierdziliśmy, że tego rodzaju postępowanie jest sprzeczne z duchem społeczeństwa wielkopolskiego, i społeczeństwo tę naszą tezę w pełni potwierdziło. W ciągu ostatnich trzech tygodni, jakie minęły od dnia wyborów, odbył się szereg walnych zebrań tych właśnie organizacji społecznych, gospodarczych i zawodowych, których zarządy względnie jednostki kierownicze zaangażowały się w walce wyborczej na rzecz „sanacji”, i wszędzie członkowie tych towarzystw w stanowczej i niedwuznacznej formie zaprotęstowali przeciw takim praktykom.

Pierwszy zabrał w tej sprawie głos sejmik kupiectwa wielkopolskiego, który obradował w Poznaniu w d. 29 listopada. Przebieg jego omawialiśmy obszernie na tem miejscu, to też przypominamy obecnie tylko, że delegaci Towarzystw Kupieckich potępiłi kategorycznie nadużycie firmy Związku przez p. Sikorskiego pod odezwą wyborczą listy nr. 1.

Inny charakter miał z natury rzeczy zjazd Związku Inwalidów Wojennych okręgu poznańskiego, który odbył się w d. 10 grudnia. I tutaj jednak głównym przedmiotem niezadowolenia było zaangażowanie się zarządu okręgowego z p. Stacheckim na czele w robotę partyjnej B. B. Niezadowolenie to przybrało tem większe rozmiary, że p. Stachecki, kandydujący na liście nr. 1, przypadł, przez co Związek Inwalidów pozbawiony został swej reprezentacji w radzie miejskiej, gdzie do tej pory zawsze miał przedstawicieli. Ogólnie stwierdzono na zjeździe, że póki Związek szedł samodzielnie, nie łącząc się z „sanacją”, póty powodziło się znacznie lepiej i samej organizacji i jej

Powodzie we Włoszech i w Maroku

Wenecja w znacznej części zalana — Po placu św. Marka jeżdżą motorówki — Od 47 dni pada deszcz w Maroku — Ogromne szkody

Rzym, (Tel. wł.) Po wielu dniach mrozów i śniegów w Wenecji nagle spadł wczoraj obfity deszcz, który dołąd trwa.

Poziom wód wokół miasta podniósł się ogromnie, tak, że szereg dzielnic jest zalanych. Nietylko ulice stoją pod wodą, ale w wielu wypadkach powódź uwięziła ludność w mieszkaniach.

Woda w lagunach podniosła się o 1 metr. Na placu św. Marka kursują motorówki, które służą dla celów komunikacyjnych z innymi częściami miasta.

Paryż, (Tel. wł.) Padający od 47 dni w Maroku deszcz trwa w dalszym ciągu.

W stolicy Fezie zalane są niżej położone części miasta. W dzielnicy turybistów zawalił się dom mieszkalny,

przyczem śmierć poniosły trzy osoby, w tem jedna kobieta i dwoje dzieci.

W okolicy powódź również wyrządziła ogromne szkody i spustoszenia. Szereg mostów grozi zawaleniem. Drogi są zalane i niemożliwe dla ruchu

kolowego.

Wszystkie rzeki w północnej części Afryki w dalszym ciągu przybierają, wskutek czego groźba rozszerzenia się powodzi wzrasta z każdą godziną.

Dziś kończy się proces lipski

Wyrok pod koniec przyszłego tygodnia — Nacisk na trybunał — Interwencja rządu holenderskiego

Berlin (PAT). Biuro informacyjne wydawców pism dowiaduje się, że Trybunał Rzeszy w Lipsku zamierza bezwzględnie ukończyć w sobotę wieczorem, tj. dziś rozprawę główną w procesie o podpalenie Reichtagu.

Pierwsza połowa przyszłego tygodnia poświęcona ma być obradom trybunału nad wyrokiem. Ogłoszenie

wyroku nastąpi prawdopodobnie w drugiej połowie przyszłego tygodnia.

Berlin (PAT). „Völkischer Beobachter” ogłasza komentarz do wniosku nadprokuratora w sprawie zwolnienia trzech Bułgarów od winy i kary.

Dziennik podkreśla, że wniosek nadprokuratora jest dla niemieckiej opinii publicznej niespodzianką, wymagającą bliższego wyjaśnienia. Stanowisko nadprokuratora wynika z postanowień procedury karnej, przyjętej z dawnego systemu liberalistyczno-formalistycznego. W myśl tych założeń niedopuszczalnym było skazanie Bułgarów ze względu na to, że nie został udowodniony związek między zdradą stanu, a podpaleniem Reichtagu.

Według dziennika nie przywiązano należytej wagi do zeznań kilku świadków. Pismo powstrzymuje się od sądu w tej sprawie, wskazuje jednak, że pełna odpowiedzialność spada na nadprokuratora i sędziów. W tej sytuacji celem pociągnięcia Bułgarów do odpowiedzialności za zdradę stanu musi im być wytoczone nowe oskarżenie.

„Völkischer Beobachter” liczy się jednak jeszcze z ewentualnością, że wbrew wywiodom nadprokuratora trybunał uzna winę Bułgarów.

Paryż (PAT). Ag. Havasa donosi, że rząd holenderski zamierza wystąpić w razie skazania Lübego na karę śmierci.

Rząd holenderski zwrócić ma uwagę na fakt, że czyn, którego popelnienie zarzuca się Lübemu, został dokonany przez niego przed ogłoszeniem rozporządzenia, ustanawiającego karę śmierci za tego rodzaju przestępstwa.

Spadek wywozu Rzeszy

Berlin (PAT). Sprawozdanie urzędowe o bilansie handlu zagranicznego w Niemczech za miesiąc listopad stwierdza silny spadek wywozu.

Sprawozdanie podkreśla, że szczególnie silnie zaznaczył się spadek wywozu do Związku Sowieckiego i St. Zjd., przyczem do Rosji zmniejszył się o 1/3 a po raz pierwszy niemiecko-sowieckie obroty handlowe wyrażają się saldem biernym dla Niemiec.

Wśród krajów, w stosunku do których głównie ujawniło się kureczenie eksportu, sprawozdanie wymienia: Polskę, Holandję, Szwecję, Szwajcarię, Belgię, Luksemburg i Chiny.

Dalsze szczegóły

wstrząsającej katastrofy kolejowej pod Poznaniem

na stronie 7

Rozbrojeniowe propozycje Hitlera

Ambasador Phipps o swych rozmowach z kanclerzem Rzeszy — Wrażenie w Londynie

Londyn, (PAT.) Omawiając pobyt w Londynie ambasadora brytyjskiego w Niemczech, Phippsa, który przedstawił wczoraj rządowi brytyjskiemu relacje o swoich rozmowach z Hitlerem, „Daily Telegraph” występuje dziś z twierdzeniem, że obecne propozycje rozbrojeniowe Hitlera napęliły rząd nową otuchą. Dziennik twierdzi, że zwłaszcza propozycje Hitlera, dotyczące naktów nieagresji z sąsiadami oraz aktywność w zakresie moralnego rozbrojenia sprawiły na członkach rządu brytyjskiego korzystne wrażenie.

Pakty nieagresji, projektowane przez Hitlera nie są według dziennika niczem innym, jak odnowieniem proponowanego w projekcie MacDonalda rozejmu 10-cioletniego, w czasie któ-

rego mocarstwa zobowiązują się nie uciekać się do zastosowania przemocy. Trudność porozumienia na zasadzie jego propozycji leży w zakresie liczebności sił zbrojnych Niemiec i uzbrojenia technicznego.

Wypada podkreślić, że „Daily Telegraph” jest jedynym dziennikiem londyńskim, występującym z twierdzeniem, że propozycje Hitlera w relacji ambasadora Phippsa sprawiły na członkach rządu brytyjskiego dobre wrażenie. Inne pisma wspominając o fakcie złożenia sprawozdania rządowi brytyjskiemu przez ambasadora Wielkiej Brytanii w Berlinie nie wspominają ani jednym słowem o jakimś korzystnym wrażeniu, lub o uczuciu otuchy.

członkom. To też uczestnicy zjazdu bardzo silnie dali wyraz swemu niezadowoleniu z „sanacyjnych” protektorów Związku w osobach posłów B. B. pp. Karkoszki, Wegnera i Pajaka.

Bardzo zdecydowanie przeciw wprzęganiu organizacji w rydwan roboty partyjnej zaprotęstowali pracownicy kupieccy na swem walnym zebraniu, odbytem w ubiegłą środę. M. i. — jak już naszym Czytelnikom wiadomo — walne zebranie wyraziło sprawcy tych szkodliwych poczynań, p. Cofcie votum nieufności i wezwało go do rezygnacji ze stanowiska prezesa Związku Pracowników Kupieckich.

Tu przypominamy, że p. Cofta, kandydujący w tym właśnie charakterze na liście nr. 1, przypadł w wyborach, podobnie jak p. Stachecki ze Związku Inwalidów Wojennych.

Głosy protestu przeciw angażowaniu się zarządów na rzecz listy „sanacyjnej” padły również na walnych zebraniach Stowarzyszenia Restauratorów i Związku Bankowców. Nie od rzeczy będzie podkreślić, że i spośród przedstawicieli tych organizacji, figurujących na liście B. B., nie wszedł do rady miejskiej ani jeden.

Z prowincji nadchodzą wiadomości, że i tam członkowie tych organizacji społecznych i zawodowych, których zarządy poszły na lep roboty „sanacyjnej”, wyprosilili sobie stanowczo powtórzenie tego rodzaju niefortunnnych posunięć w przyszłości.

Głos społeczeństwa wielkopolskiego jest wyraźny i powinien być usłyszany przez wszystkich, nawet tych, którym to nie jest przyjemne. Dorobek nasz w zakresie kultury politycznej i pojmowania życia społecznego musi być uszanowany. Leży to zresztą w interesie całego narodu i państwa polskiego.

Są u nas niestety żywioty, które chciałyby społeczeństwu ziem zachodnich narzucić swoją komendę polityczną, ale nie rozumieją duszy tego społeczeństwa, jego zasad moralnych i społecznych. Powodzenie u nas obozu narodowego tem właśnie się tłumaczy, że jest on kością z kości i krwią z krwi społeczeństwa miejscowego i wskutek tego w całej swojej działalności publicznej naturalnym wyrazem uczuć i myśli, wierzeń i dążeń ludności. To jest i pozostanie jego siłą.

Wielka afera szantażowa w Belgji

Zamieszani są w nią wyżsi urzędnicy policji w Antwerpii oraz różne firmy z materjami pędnymi — Liczne aresztowania — Śledztwo zatacza coraz szersze kręgi

Paryż. (Tel. wł.) Z Antwerpii donoszą o wykryciu niezwyklej afery szantażowej, w której zamieszani są wyżsi urzędnicy policji belgijskiej.

Władze aresztowały w związku z tym skandalem, który w całej Belgji wywołał ogromne oburzenie, 4 komisarzy policyjnych. Dalsze aresztowania oczekiwane są przez całe społeczeństwo, które domaga się od władz przykładnego i bezwzględniego ukarania winnych.

Afera zatacza coraz szersze kręgi. Zawikłane są w niej również p. i. poważniejsze firmy trudniące się sprzedażą oliwy i materiałów pędnych dla samochodów.

Aresztowani pracowali w niezwykle perfidny sposób i z ogromnym tupeciem. Mieli oni sprowadzać jak największą liczbę mandatów przeciw automobilistom, którym następnie obiecy-

wano umorzenie wszystkich dochodzeń, o ile zobowiążą się zakupywać w pewnych zaufanych firmach materia-

ły pędne dla swych samochodów. W taki sposób odosobne firmy chciały zwiększyć swe obroty handlowe.

Kłopoty ze stabilizacją dolara

Paryż. (PAT.) Korespondent „Le Petit Parisien” donosi z Nowego Jorku, że władze amerykańskie w dalszym ciągu dementują kursujące pogłoski o układach angielsko-amerykańskich, dotyczących stabilizacji dolara i funta sterlinga.

Prez. Roosevelt i wielu jego doradców istotnie pragnęli ustabilizowania dolara przed zebraniem się kongresu, co nastąpi w dn. 3 stycznia. W trakcie sondowania opinii okazało się, że rząd angielski jest przeciwny stabilizacji funta. Na to stanowisko Londynu wpłynęła nie tylko niepewność zdaniem Anglii co do przyszłości Francji i obawa, że eksperyment amerykański może jeszcze przynieść dalsze niespodzianki.

Prez. Roosevelt nie chce się zgodzić na inflację w właściwym tego słowa znaczeniu. W razie kontynuowania zakupów złota w celu zdeprecjonowania dolara mogą nastąpić represje ze strony zagranicy oraz grozić to może również ujemnym wpływem na kredyt państwa.

Sytuacja wymaga poważnego zastanowienia się. Narazie sekretarz skarbu utrzymuje w dalszym ciągu cenę złota 34 dol. za uncję, co utwierdza panujące wśród ogółu przekonanie, że wkrótce nastąpi stabilizacja.

skiego. wyjechał do Szwajcarii. Zawiadomienie o wyjeździe nadesłał do wiadomości władz przez swego służącego. (w)

Fertner w żałobie

Warszawa. (Tel. wł.) Po długiej chorobie zmarła na gruźlicę 23-letnia jedyna córka Antoniego Fertnera, znakomitego artysty, który ostatnio występował z dużym powodzeniem w Poznaniu. (w)

Manifestacje urzędników

Paryż. (PAT.) Wczoraj wieczorem przed gmachem senatu miały miejsce manifestacje urzędników. Demonstranci wznosili wrogie okrzyki przeciwko komisji finansowej senatu i jej przewodniczącemu.

Policja zdolała manifestantów rozproszyć, nie pozwalając im przedostać się do wnętrza gmachu. Demonstracje wykorzystali komuniści, którzy przed teatrem „Odéon” rozpoczęli śpiewać pieśni rewolucyjne. Policja aresztowała kilka osób.

Śmiertelne zezadzenie

Berlin. (Tel. wł.) W piekarni w Kopeniku zezadzili się gazem z opalanego węgla drzewnym piecyka trzej pomocnicy piekarscy.

Położyli się oni spać, rozpaliwszy uprzednio piecyk dla ogrzania izby. — Nad ranem znaleziono ich nieżywych.

Spaliły się dzieci

Paryż. (Tel. wł.) Pod Paryżem spalił się domek mieszkalny, w którym znajdowało się troje dzieci w wieku od 1 do 4 lat. Poniosły one śmierć w płomieniach.

Rodzice pozostawili dzieci bez opieki i wyszli do miasta. Gdy wrócili zastali swój dom w gruzach.

Krwawa tragedia rodzinna

Lida. (PAT.) Wieś Pielasa gm. raduńskiej była widownią krwawej tragedji rodzinnej. Między 50-letnim Wiktorem Straczyńskim a jego synem, 21-letnim Stanisławem, wywiązała się bójką. W pewnej chwili syn dobył rewolweru i dwukrotnie strzelił do ojca. Jedną z kul ugodziła starego w głowę.

W obronie męża stanęła matka Stanisława, syn jednak rzucił się na nią. W międzyczasie ojciec mimo odniesionej rany porwał za siekiere i uderzył syna w głowę, kładąc go trupem na miejscu. Następnie Wiktor Straczyński zgłosił się na posterunek policyjny, gdzie oddał rewolwer i doniósł o zabójstwie.

Sakellaridis

Aleksandrja. (PAT.) Zmarł tu znany przemysłowiec Jean Sakellaridis, od którego nazwiska pochodzi znany powszechnie gatunek bawełny egipskiej.

Feljetony A. M. Swinarskiego i J. Kislewskiego oraz „Z notatnika” i korespondencje Babińskiego z Kobe i t. d. z powodu braku miejsca podamy w niedzielnym numerze porannym „Kurjera Poznańskiego”.

Przesilenie rządowe w Hiszpanji

Lerroux znów na widowni — Stłumienie rewolucji

Paryż. (Tel. wł.) Gabinet hiszpański Barriosa podał się do dymisji. W kołach urzędowych Madrytu przypuszczają, że kryzys rządowy zostanie niebawem zażegnany. Przygotowana już jest nowa lista, na której widnieje 7 radykałów i trzech republikanów. Wśród kandydatów na premiera m. i. wymieniany jest również były szef rządu Lerroux.

W całej Hiszpanji przywrócono spokój. Nieliczne jeszcze próby zakłócenia porządku publicznego przez nie-

odpowiedzialne elementy wyrotowe tłumione są w zarodku z całą bezwzględnością.

Minister spraw wewnętrznych Arrabella oświadczył, że przygotowany był zamach stanu. Ekstremiści razem z syndykalistami mieli zamiar wywołać rewolucję, którą drobniagowo przygotowywano. Rząd jednak wczasy dowiedział o zamiarach wyrotowców i po krótkiej obserwacji przystąpił do likwidacji spisku.

Ku pacyfikacji na Bałkanach

Agencja Havasa przypisuje ogromne znaczenie zbliżeniu Bułgarii i Jugosławji

Paryż. (PAT.) Ag. Havasa ogłasza następujący komunikat:

Koła polityczne, interesujące się sprawami Europy środkowej a szczególnie organizacją pokoju w Europie podkreślają związek, jaki istnieje między oficjalną podróżą Benesa do Paryża, a spotkaniem monarchów Jugosławji i Bułgarii.

Komunikaty, ogłoszone w Białogrodzie o ostatnim oświadczeniu króla Borysa i premiera Muszanowa, są komentowane przychylnie. Zbliżenie buł-

garsko-jugosłowiańskie w formie tak doniosłej, której nikt nie mógł jeszcze oczekiwać przed kilku miesiącami, stanowi szczególnie ważny etap dla uspokojenia na Bałkanach.

Francja, której polityka jest całkowicie zwrócona w kierunku organizacji pokoju, może tylko aprobować działalność króla Borysa i z uznaniem przyjąć zainicjowane przez niego dzieło ogólnej pacyfikacji Europy środkowej.

Węgiel polski w Gibraltarze

W poszukiwaniu nowych rynków zbytu — Zaniepokojenie w Anglii

Londyn. (PAT.) „Morning Post” donosi o oburzeniu, jakie wywołał w górnictwie angielskim fakt, że pewna firma brytyjska w Gibraltarze otrzymała ładunek 6000 tonn węgla polskiego.

Od pewnego czasu — stwierdza dziennik — węgiel polski konkuruje z walijskim i z Pin. Anglii na morzu Śródziemnym. Ale po raz pierwszy węgiel polski został wyładowany w samym Gibraltarze. Przed dwoma tygodniami 30000 tonn węgla przybyło do portów włoskich, wypychając węgiel walijski.

Węgiel swój wysyła Polska na mo-

rze Śródziemne od czasu umowy angielsko-skandynawskiej. — Przedtem państwa skandynawskie były dla Polski dobrym rynkiem, odkąd jednak został on opanowany przez węgiel angielski, Polska usiłuje pozyskać zbyty w krajach, zaopatrywanych dotychczas przez węgiel brytyjski.

„Morning Post” nie ukrywa zdenerwowania brytyjskich sfer węglowych z powodu ruchliwości Polski w zdobywaniu rynków zagranicznych. Niektórzy postawili do izby gmin przygotowaną interpelację i żądają wyjaśnienia, dlaczego węgiel polski dopuszczono do Gibraltaru.

nego o zniesławienie w „Myśli Niepodległej” b. wojewody pomorskiego Wrony-Lamota. Wyrok będzie ogłoszony w poniedziałek w południe. (w)

Żydzi-komuniści

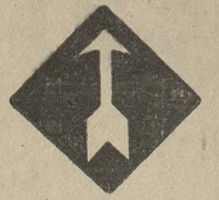
Warszawa. (Tel. wł.) Z więzienia śledczego zwolniono za kaucją dwóch lekarzy i kilka pielęgniarek ze szpitala żydowskiego na Czystem. Byli oni aresztowani z powodu agitacji komunistycznej. (w)

Niemiec uciekł

Warszawa. (Tel. wł.) Baron Reichenstein z Pielgrzymca na Śląsku, skazany swego czasu na 4 miesiące więzienia za znieważenie narodu pol-

75 lat istnienia

najlepszą gwarancją jakości

Dlatego zważać należy na oryginalne Mydło Regera, które w niezmiennej dobroci wyrabia się od 75 lat.

Czy wobec tego zaleca się kupować mniej wartościowe mydło?

P 6'282-R. 1529

Przepowiednia pogody na niedzielę: W nocy mróz, w ciągu dnia pogodnie i nadal jeszcze mroźno, częściowo tylko zachmurzenie, słabsze wiatry wschodnie.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 16. 12. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poż. konwers. 50%, za 4% premj. dol. 50.— za 4% poż. inwestycyjną 103.— oraz za 3% poż. bud. 38.25.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. poszukiwano 4 1/2% dol. listy zast. po 38 1/2% — bez oddawców (przy kursie dolara 5.66), zaś 4 1/2% dol. listy zast. w złocie obracano po 40.— w placeniu 4 1/2% złotych listy ofiarowano po 40%, również ofiarowano 4% listy zast. konwert. po 37 1/2, jednakże nie było nabywców.

Z akcji bankowych płacono za Bank Polski 80%.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej Papieru procentowe:

(Kurs w pr. centach nominatu)
5% pożyczka konwersyjna 50 1/2% P.
4 1/2% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 a 8,90 40% P.

(Kurs w złotych)
4% poż. premj. dol. serja III 50.— P.
4 1/2% złotowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 40,50 O.

4% premj. poż. inwestycyjna 103.— P.
3% pożyczka budowlana, serja I 38,25 P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 80,50 P.
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 16. 12. 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy par. 100 kg. Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1 żyto 727 g/l 2. pszenica 756 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne
Żyto 3/0 tonn par Poznań 14,75
Żyto 30 tonn par Poznań 14,85
Żyto 15 tonn par Poznań 14,60

Ceny orientacyjne
Żyto . . . . . 14,50— 14,75

Usposobienie spokojne. . . . . 17,50— 18,00

Pszenica . . . . . 14,75— 15,50

Jęczmień browarowy . . . . . 13,75— 14,00

Usposobienie spokojne. . . . . 13,25— 13,50

Jęczmień 695—705 g/l . . . . . 13,00— 13,25

Usposobienie spokojne. . . . . 20,75— 21,00

Owies . . . . . 29,50— 31,50

Usposobienie spokojne. . . . . 10,00— 10,10

Mąka żytnia 65% w/w work . . . . . 9,75— 10,25

Usposobienie spokojne. . . . . 10,75— 11,25

Mąka ośmenna 65% w/w work . . . . . 43,00— 44,00

Usposobienie spokojne. . . . . 33,00— 35,00

Gorzyczka . . . . . 14,00— 15,00

Wyka latowa . . . . . 14,00— 15,00

Peluszka . . . . . 21,00— 24,00

Groch Viktoria . . . . . 21,00— 23,00

Groch Folgera . . . . . 13,50— 15,50

Seradela . . . . . 170,00— 210,00

Koniczyna czerwona . . . . . 80,00— 110,00

Koniczyna biała . . . . . 90,00— 110,00

Koniczyna żółta odłuszczone . . . . . 19,50— 21,50

Makuch lniany . . . . . 16,50— 17,00

Makuch rzepakowy . . . . . 19,00— 20,00

Makuch słonecznikowy . . . . . 23,00— 23,50

Srut Soja . . . . . 49,00— 51,00

Mak niebieski . . . . .

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 630 tonn, jęczmienia 60 tonn, otrab żytnich 105 tonn, maki żytniej 45 tonn, maki pszennej 10 tonn.

Uwaga! Począwszy od dnia 18 grudnia 1933 r., obowiązować będą następujące standardy: 1) żyta 718 g/l. 2) pszenicy 749 g/l. Standardy pozostałych zbóż nie uległy zmianie.

Fabryka rozwodów

Warszawa. (Tel. wł.) Wczoraj w konsystorzu prawostawnym podprokurator Missuna przeprowadził rewizję szczegółową i zajął akta kilkuset rozwodów, udzielonych przez konsystorz prawostawny. (w)

Przyjazd Paul Boncoura

Warszawa. (Tel. wł.) Przyjazd Paul-Boncoura do Warszawy ma nastąpić około 15 stycznia. (w)

Proces A. Niemojewskiego

Warszawa. (Tel. wł.) Wczoraj w sądzie apelacyjnym toczył się proces Adama Niemojewskiego, oskarżo-

Interpelacja Klubu Narodowego w sprawie policji w Ostrowie

Posłowie Klubu Narodowego złożyli w piątek interpelację w Sejmie w sprawie postępowania organów policji w Ostrowie.

W związku z prowadzoną przez stronnictwo rządowe walką przeciwko Obozowi Wielkiej Polski oraz wyborami do sejmiku powiatowego a następnie do rady miejskiej w Ostrowie Wielkopolskim ujawniona została prowokacyjna działalność miejscowych organów policyjnych, przypominająca najgorsze wzory osławionej pod tym względem policji rosyjskiej.

Wydział śledczy P. P. w Ostrowie, działający w ścisłym porozumieniu z miejscowym kierownictwem B. B. W. R., utrzymywał płatnych konfidentów, którym polecał wstępować do opozycyjnych ugrupowań politycznych i uprawianie na ich terenie akcji prowokacyjnej.

Jeden z takich konfidentów, niejaki Antoni Dąbrowski, z Kępy Nowej, członek B. B. W. R., został wyznaczony do działania na terenie Obozu Wielkiej Polski, za co otrzymywał pensję w sumie około 100 zł miesięcznie. Działalność jego poza wywiadem polegała na tym, że miał z polecenia policji podkładać działaczom O. W. P. kompromitujące materiały, podrzucać im broń w mieszkaniach i nielegalne ulotki, pisane przez Juliana Walczaka, kierownika sekretariatu B. B. W. R. w Ostrowie, na maszynie, będącej własnością tegoż sekretariatu. Działalnością tą wspomnianego Dąbrowskiego kierowali komendant powiatowy P. P., komisarz Złotogórski, kierownik wydziału śledczego Klimek, przedownik Ratajczak, a również był o niej dokładnie poinformowany referendarz miejscowego starostwa Gustaw Bojanowski.

W październiku r. b. wspomniany Dąbrowski otrzymał polecenie skompromitowania członka Stronnictwa Narodowego Leona Matysiaka z Ostrowa. W tym celu Dąbrowski w ścisłym porozumieniu z wymienionymi funkcjonariuszami policji namówił Matysiaka do nielegalnego przekroczenia granicy w Praszce pod Wieluniem. Matysiaka i Dąbrowskiego mieli przewieźć przez granicę dwaj wywiadowcy policyjni, udający przemysłowców. W Praszce uprzedzona o wszystkim policja aresztowała Matysiaka, pozwalając uciec Dąbrowskiemu. Policja wileńska natychmiast zawiadomiła o aresztowaniu policję w Ostrowie, a ta redakcję miejscowego „Echa Wielkopolskiego”, organu B. B. W. R., który natychmiast wydał o tem aresztowaniu ulotkę, piętnującą przestępczość działaczy Obozu Wielkiej Polski w Ostrowie. Dąbrowski otrzymał za tę robotę od komisarsza Złotogórskiego 50 zł, a Matysiak po odsiedzeniu 14 dni w areszcie otrzymał koncesję tytoniową, wstępując równocześnie do B. B. W. R. i do „Strzelca”.

Podczas wyborów do sejmiku powiatowego w powiecie ostrowskim zorganizowana bojówka B. B. W. R. i Federacji Kolejowców Polskich, działająca w ścisłym porozumieniu z referentem starostwa Bojanowskim i funkcjonariuszami policji, rozbiła wiece Stronnictwa Narodowego. Jednym z przewodców bojówki był wspomniany Dąbrowski, któremu referendarz Bojanowski polecił dać rewolwer. Równocześnie wójtostwo Ostrowo-północ wydało Dąbrowskiemu bezpłatnie pozwolenie na broń.

Celem skompromitowania i „uniczkodliwienia” prezesa Stronnictwa Narodowego w Ostrowie dr. Mamaka, polecono Dąbrowskiemu, aby udał się do niego o poradę lekarską i w tym czasie podłożył w jego gabinecie, lub w poczekalni środki narkotyczne, których miała dostarczyć miejscowa apteka „Pod Aniołem” w Ostrowie. Po dokonaniu tej prowokacji miała wkro-

czyć policja i aresztować dr. Mamaka. Plan ten miał być wykonany w listopadzie b. r. podczas wyborów do rady miejskiej w Ostrowie, a autorem jego był wspomniany już Julian Walczak. Również referendarz Bojanowski mówił, że trzeba coś wykombinować, aby dr. Mamaka skompromitować.

Podobny manewr prowokacyjny uplanowano także w stosunku do p. Mocka z Biskupic, przewodcy włości powiatu ostrowskiego.

Podczas ostatnich wyborów do rad miejskich, funkcjonariusze policji w Ostrowie: komisarz Złotogórski, aspirant Białkowski, posterunkowy Kapusta i kierownik sekretariatu B. B. Julian Walczak, jeździli samochodem do Raszkowa, Odolanowa i Sulmierzyc i omawiali z tamtejszemi posterunkami P. P. sprawy rewizyj i aresztowań działaczy narodowych. Konfidenti i posterunkowi policji otrzymali polecenie śledzenia pełnomocników list Obozu Narodowego, celem ewentualnego osadzenia ich na kilka godzin w areszcie, a przez to uniemożliwienia im zgłoszenia we właściwym terminie list kandydatów.

Konfidenti i bojówkarze otrzymali na czas wyborów pistolety gazowe, używane przez wojsko, celem zrobienia z nich użytku na wiecach opozycji.

Nadmienić wreszcie należy, że konfidenti i prowokatorzy otrzymywali wynagrodzenie wprost z policji lub ze starostwa z funduszu dyspozycyjnego starosty, a nawet z funduszu przeznaczonego na zwalczanie tajnego gorzelnictwa.

Na wszystkie powyższe okoliczności podpisani mogą przedstawić dowody w formie zeznań jednego z konfidentów, wspomnianego Dąbrowskiego, złożonych i podpisanych wobec kilku świadków.

W kraju i w świecie

Cele wielu podróży w Europie

Dyplomacja sporo podróżuje ostatnimi czasy.

P. Avenol, sekretarz generalny Ligi Narodów, który od 22 do 26 listopada był w Rzymie, gdzie już po nim w powrocie z Waszyngtonu przebywał od 2 do 5 b. m. i naradzał się p. Litwinow, komisarz spr. zagr. Z. S. R. R., jest obecnie, od 11 b. m., w Londynie, żywo zajmując się wysunięciem przez p. Mussoliniego zamiarami przebudowy Ligi Narodów, a oczywiście także dalszemi losami konferencji rozbrojeniowej, zwołanej do Genewy właśnie przez Ligę i wchodzącej w zakres jej robót. P. Suvich, włoski podsekretarz stanu spr. zagr., jest od 12 do 14 b. m. w Berlinie i będzie podobno w Londynie. P. Benesz, czechosłowacki minister spr. zagr., po widzeniu się z p. Titulescu w Koscycach 11 b. m., jest od 14 b. m., na zaproszenie rządu francuskiego, w Paryżu. Z Londynu, gdzie Lord Tyrrell, ambasador brytyjski w Paryżu, spędził tydzień od 6 do 12 b. m. w bardzo gruntownych naradach z p. MacDonaldem i sir Johnem Simonem, donoszą od 12 b. m. o zamierzonej w okresie świątecznym podróży sir Johna Simona do Paryża i nad Morze Śródziemne nie bez możliwości spotkania się także z p. Mussolinim. Jest też zapowiedziana, narazie bez oznaczenia czasu, podróż p. Paul-Boncoursa do Warszawy, Moskwy, Bukaresztu i Pragi w odwzajemnieniu odwiedzin w Paryżu.

Ruchu zatem na samych wielkich szlakach międzynarodowych (poza czym są jeszcze na mniejszych takie podróże jak bardzo doniosłe przybycie 10 b. m. króla bułgarskiego Borysa z małżonką do Białogrodu, lub ponowne odwiedziny 11 b. m. prezydenta senatu gdańskiego p. Rauschninga w Warszawie) jest niemało.

Wielkie narady ogólnoeuropejskie dotyczą obecnie dwu spraw głównych:

1. mniej dojrzałej sprawy przebudowy Ligi Narodów,
2. bardzo dojrzałej sprawy dalszych losów konferencji rozbrojeniowej, a właściwie, w więcej rzeczywistym ujęciu, dalszego zbrojenia się Niemiec.

Co to miałyby być za zmiana w Lidze Narodów?

Wynalazek ma patent włoski. P. Mussolini obwieścił naprzód w Radzie Korporacyjnej 14 ub. m. niemal śmierć Ligi, a następnie, po rozmowach z p. Avenolem i z p. Litwinowem, przeprowadził przez Wielką Radę 5 b. m. już

najlepszy prezent to

Centra

Pr 6 303-C 487

Podpisani zapytują pana ministra spraw wewnętrznych:

Czy zechce pociągnąć do odpowiedzialności wszystkich wymienionych, a podległych sobie funkcjonariuszów państwowych, którzy temi niesłychanymi metodami prowokacyjnymi skompromitowali w najwyższym stopniu administracyjne władze państwowe, — co wogóle pan minister zamierza zarządzić, aby z działalności policji i administracji raz na zawsze usunąć tego rodzaju metody?

Na tym torze nie będzie też ona niewątpliwie załatwiona. Stąd te szczere porozumiewania się, z których, na początek nadchodzącego roku, wyłoni się coś nowego, tak, że wszyscy staną wobec zadań niełatwych.

STANISŁAW STROŃSKI.

Cyfry prawdziwe i sfałszowane

Poniżej podajemy wykaz miast w Małopolsce, gdzie Obóz Narodowy uzyskał mandaty w ostatnich wyborach do rad miejskich:

Barysz 3, Biała 1, Biecz 2, Borszczów 1, Brzeżany 3, Buczacz 2, Budzanów 1, Busk 3, Czortków 4, Grzymalów 3, Jarosław 5, Jasło 3, Kamionka Strumilowa 2, Kozowa 3, Kopyczyńce 2, Kraków 2, Kulików 1, Łopatyn 1, Mikulińce 1, Monasterzyska 2, Mościska 2, Olesko 1, Nowy Targ 4, Pilzno 4, Podwołoczyska 2, Pomorzany 2, Przemysły 3, Przeworsk 3, Rymanów 3, Szalata 2, Skawata 2, Stanisławów 5, Tarnopol 5, Trembowla 2, Tyczyn 2, Ustrzyki Dolne 3, Zamość 3, Zbaraz 2, Zborów 3, Złoczów 3.

Ogółem więc w 40 miastach weszło do rad miejskich 101 przedstawicieli i sympatyków Obozu Narodowego. Prasa „sanacyjna” w swych doniesieniach o wyniku wyborów przyznawała Obozowi Narodowemu aż — 19 mandatów. Rzeczywista cyfra jest przeszło pięciokrotnie wyższa, a byłaby jeszcze znacznie wyższa, gdyby nie unieważnienie list narodowych w większości miast Małopolski zachodniej.

24-godzinne posiedzenie izby gmin

Londyn. (PAT.) Czwartkowe posiedzenie izby gmin trwało bez przerwy 24 godziny, chociaż sprawy, które rozważano, były drugorzędne i nie wymagały takiego wysiłku ze strony posłów. Przeciąganie obrad było raczej pewnego rodzaju kłótnią między rządem a opozycją.

Opozycja na złość rządowi długimi przemówieniami przeciągała posiedzenie. Gdy wyczerpano dyskusję nad ustawą o pomocy finansowej dla Nowej Fundlandji, jeden z posłów opozycyjnych zaczął odczytywać długi artykuł krajoznawczy o tym kraju, z któregoś z prowincjonalnych dzienników szkockich.

Około godz. 4 rano opozycja chciała porzucić obstrukcję i proponowała zamknięcie posiedzenia, rząd jednak domagał się przystąpienia do następnego punktu porządku obrad, to jest do ustawy o bezrobociu. Dyskusja trwała do godz. 13.30 w piątek.

Dziwne wrażenie robiła izba gmin w piątek popołudniu, gdy staniały się po kuluarach postacie posłów we frakach, którzy przybywszy w czwartek późnym wieczorem w strojach wieczorowych nie poszli do domu przebrać się, lecz pozostali w izbie przez całą noc i rano. W ciągu nocy i rano 30 razy głosowano nad rozmaitymi artykułami

ANTYKI

Dzieła sztuki i Dywany

JAN CZAJA

Warszawa Warecka 3.

Kupno. Sprzedaż. Komis.

nr 6578

ON WAM ŚWIATŁO ZASŁANIA

Nie wiercie jego kłamstwom o „taniości” prądożerczych żarówek.

Prądożerca niweczy Wasze oszczędności, pochłaniając w nadmiernych ilościach prąd i kradnąc nadmiar złego połowę światła, za które zapłaciliście. Fotometr dowiódł, że pełnowartościowe żarówki Philipsa nie posiadają prądożercy i dają pełną wartość za Wasze pieniądze.

Fotometr posiada komórkę fotoelektryczną i jest przeznaczony do porównania zużycia prądu i wydajności światła dwóch dowolnych żarówek.

ŻARÓWKI PHILIPSA
CHRONIĄ WASZE OCZY-DEJA O WASZĄ KIESZĘ

fotometrycznie mierzona

ng 7161

W WARSZAWIE

przy ul. NOWY ŚWIAT 5

została otwarta

FILJA II-ga

Restauracji i Baru

„**POD BUKIETEM**”

UWAGA!

CENTRALA: Marszałkowska 114
narożnik Złotej.

FILJA I.: Marszałkowska 90.

ng 7185

ostrzona, jak ongi w r. 1914. Mocarstwa kolonialne przygotowują przegrupowanie sił. Porozumienie anglo-holenderskie może być uważane jako jeden z etapów na drodze wiodącej do tego celu.

W związku z tym faktem pozostaje doniosły w treści i znaczeniu dekret Rady Komisarzy Ludowych i Centr. Komitetu Wykonawczego partii komunistycznej. Dekret ten jest jednym z najważniejszych posunięć, jakie poczyniły Sowiety od dłuższego czasu, a wchodzi on w życie z dniem 1 stycznia 1934 r. Osnową dekretu jest doprowadzenie do gęstszego zaludnienia dale-

dnio-europejskich, a nawet do Ameryki. Ten zdumiewający fakt daje się zytłumaczyć tylko zupełnie wyjątkową jakością tych gilz, które nie mają chyba równych sobie na całym świecie.

Pg 6280-72,52

mają wynosić 30 proc. dla inżynierów i personelu technicznego w górnictwie, 20 proc. dla robotników fabrycznych, nauczycieli i personelu sanitarnego, 10 proc. dla pracowników biurowych, 50 proc. zwwyżki żołdu dla żołnierzy i 20 proc. pensji dla wyższych szarż wojskowych.

Jak widać z powyższego, sytuacja na Dalekim Wschodzie komplikuje się w dalszym ciągu, gdyż oprócz czynnika rywalizacji rosyjsko-japońskiej przybywa nowy czynnik — porozumienie holendersko-angielskie, którego ostrze — słusznie czy niesłusznie — zdaniem kół oficjalnych na Kremlu ma być wymierzone przeciwko Sowi-
E. R.

odżywia cerę i chroni przed zmarszczkami

dra-Lustra krem hormonowy **OXA**

Tg ecc

JESTES PRZEMECZONY ZDENERWOWANY — przyjmij niezwłocznie wzmacniającą i pobudzającą do życia **KAPIEL** z młodych pędów drzew iglastych w alumin. **POCISKACH OZO-RAD.** Sprzedaż w aptekach, drogeriach oraz w f. J. Gadebusch, Poznań, Nowa 7.
ng 7180

Sowiety wzmacniają kresy syberyjskie

Między Anglią a Holandją doszło do bliższego układu i porozumienia na terenie wpływów obu tych państw w Indiach Wschodnich. Porozumienie to, którego prawdopodobną podstawą i celem jest obrona stanowiska obu państw kolonialnych na pozycji tak oddalonej od metropolii, stwarza nowe ugrupowanie sił nad brzegami Pacyfiku. Holandia przez posiadanie wysp Sundajskich oraz pozycji strategicznych w cieśninie Malajskiej, Anglia przez posiadanie punktów oparcia i kontroli w portach Singapore i Hongkongu oraz w t. zw. Straits Settlements — panują nad całym ruchem morskim w południowej części Pacyfiku.

W Moskwie porozumienie anglo-holenderskie wywołało duże wrażenie

i posiało niepokój w sferach kierowniczych. Półoficjalna „Prawda”, daje wyraz swoim obawom o bezpieczeństwo pozycji Sowieców na Dalekim Wschodzie i pisze z tej racji: „Sytuacja nad brzegami Pacyfiku jest tak samo za-

Zdumiewający objaw

Niktby nie uwierzył, że znane u nas w kraju wyroby przemysłowe cieszą się także zagranicą Państwa wielką wziętością. A jednak fabryka „Aida” we Lwowie eksportuje swoje gilzy, „Prima Aida” 150 szt. za 35 gr. do krajów zacho-

dnio-europejskich, a nawet do Ameryki. Ten zdumiewający fakt daje się zytłumaczyć tylko zupełnie wyjątkową jakością tych gilz, które nie mają chyba równych sobie na całym świecie.

Pg 6280-72,52

Arabskie rugi żydów w Palestynie

Powrót tate z zemje obiecane.

kowschodnich kresów Unji Sowieckiej, osiedlanie tam kolonistów z Rosji europejskiej i przyznanie im różnych daleko sięgających ulg i przywilejów. Bezpośrednim skutkiem tych zamierzeń ma być wzmocnienie pozycji Sowieców na Dalekim Wschodzie na wypadek wojny.

Herbaty „**MAHARADŻA**” i herbaty „**ORYGINALNE**”

Polski Import Herbaty
Tomasz Żółtoński
Gdańsk, Hopfengasse 74.

sz 19 743

Program kolonizacji kresów dalekowschodnich dzieli się na trzy etapy: a) nageśczenie ludności osiadłej, b) uwolnienie ludności tych kresów od wszystkich ciężarów i ograniczeń hamujących rozwój gospodarczy i kulturalny na okres 10 lat, c) ułatwienie warunków życiowych osadników na

Nowa powieść

Edwarda Ligockiego

„Prawnuczka Fausta”

Do nabycia w Księżarni św. Wojciecha.

ng 7167

kresach i wzmocnienie poczucia łączności między ludnością Dalekiego Wschodu a resztą Unji.

W tym wypadku odstępuje rząd Sowieców od pewnych zasad swoich i obiecuje nie stawiać przeszkód w nabywaniu własności prywatnej. Przewidziane jest również podwyższenie pensji i plac zarobkowych; podwyżki te

FOSFATYNA FALIERA

IDEALNY PUKARM DZIECKA

DA TWEMU DZIECKU SIŁĘ i ZDROWIE

WARSZAWA, GRZYBOWSKA 88.

Tg 524

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

W cierpieniach hemoroidalnych

czopki hemoroidalne „Anusol Goedecke” były zawsze skuteczne. Od przeszło 30 lat lekarze na całym świecie zalecają „Anusol” i niezliczone są wypadki, gdy środek ten okazał się ratunkiem dla chorych którzy już zwątpili w skuteczność leków.

Anusol przynosi natychmiast upragnioną ulgę i bardzo szybko usuwa częstokroć straszliwe cierpienia hemoroidalne. Stosowanie czopków „Anusol” jest łatwe i higieniczne, nie kosztowne i nie kłopotliwe przy pracy. Należy żądać w aptekach wyraźnie „Anusol Suppositorien Goedecke” w ciemno-czerwonym pudełku z rębomą.

Obecnie również w pudełkach po 6 sztuk cenie zł 4.— Tg 532

JAPONSKI BIAŁY BEZ
Perfumy woda kąpielna
J.SZACH WARSZAWA

ng 7000

VERMOUTH NA ŚWIĘTA CINZANO

Cinzano zestawia się z najprzedniejszych starych win, a specjalne zioła zdrowotne nadają mu subtelny aromat.

Cinzano od przeszło 100 lat dostarczany jest w jednakowej doskonałej jakości.

Należy zwracać uwagę na nazwę Cinzano. Wszędzie do nabycia.

Najwytworniejszy podarunek na Gwiazdkę to piękna książka **A. Heydel: JACEK MALCZEWSKI, CZŁOWIEK i ARTYSTA** (pięknie i bogato ilustrowana, efektownie oprawna).

Do nabycia w większych księgarniach.

Głos prasy:

„Przez bliższe stosunki osobiste autora z Jackiem, przez wspólne tradycje rodzinne i pochodzenie z tych samych stron radomskich... autor mógł jak może nikt inny oddać atmosferę w jakiej tamtem wyrósł i żył. Tembardziej, że pisze świetnie: zyciorysu nie napisalby żywej zawodowy powieściopisarz, a barwy rysunku, techniki nie zanalizowałby trafniej zawodowy estetyk”.

ng 7168

Prof. Władysław Tatarkiewicz

Śp. Zygmunt Pluciński

Jak już donosiliśmy wczoraj, zmarł po bardzo ciężkich cierpieniach w szpitalu SS. Elżbietanek w Poznaniu wskutek choroby nerek śp. Zygmunt Pluciński.

Zmarły był synem Kazimierza i Bronisławy z Trampezyńskich i urodził się 12 lutego 1882 w Strzempiniu. Ukończył w Poznaniu gimnazjum Fryderyka Wilhelma, poczem studiował rolnictwo w Berlinie. Po przedwczesnej śmierci ojca zamieszkał najpierw w Fiałkowie, a później objął po ojcu majątek ziemski Lusówko (z folwarkiem Rozalin) w powiecie poznańskim. Przed odzyskaniem niepodległości brał bardzo czynny udział w życiu społecznym naszej dzielnicy oraz w jej organizacjach rolniczych.

W końcu wojny światowej jedzie do Westfalii w związku z przygotowaniem do powstania. Przewrót roku 1918 zastaje Go w Lusówku. Natychmiast tworzy kompanię ochotniczą z okolicznych mieszkańców i na jej czele udaje się na front, aby bronić linii kolejowej Zbąszyn—Poznań, a więc najdelikatniejszego może wówczas punktu frontu. Posiłki niemieckie byłyby bowiem niewątpliwie tą drogą najskuteczniej mogły zagrażać Poznaniowi.

W roku 1919 generał Dowbór - Muśnicki po objęciu przez siebie dowództwa nad wojskami wielkopolskimi zamianował Go swoim adiutantem. Wybór był niezwykle szczęśliwy, gdyż Zmarły znał znakomicie stosunki poznańskie i z dużą kompetencją mógł informować generała o ludziach i nastrojach. Był na tem stanowisku prawdziwym łącznikiem między dowództwem armii a społeczeństwem cywilnym.

W roku 1920 należał do organizatorów armii zachodniej, idącej na odsiecz Warszawy. Kochał wojsko i nawet pochować się kazał w mundurze.

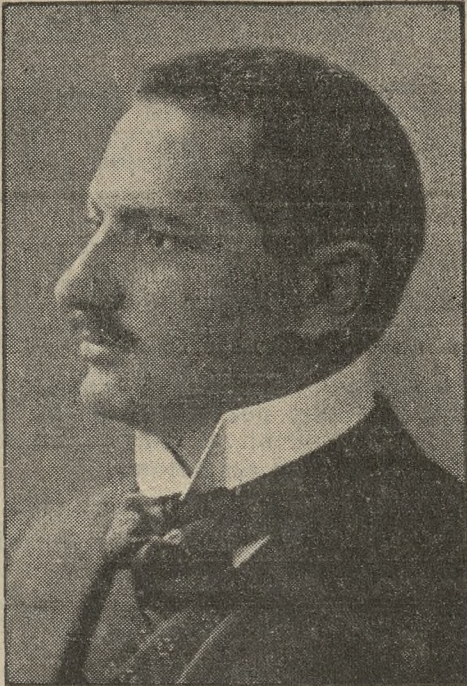
Po wojnie Zmarły wrócił do ulubionej swej pracy społecznej. Zadziwiająca była wszechstronność Jego działalności, od zawodowej poprzez gospodarczą w organizacjach rolniczych do pracy w „Sokole”, gdzie był wiceprezsem przewodnictwa dzielnicy wielkopolskiej, i Obozie Wielkiej Polski, gdzie był oboźnym dzielnicy zachodniej. — Związek Hallerczyków nadał mu w dowód uznania dla Jego pracy społecznej odznakę Mieczów Hallerowskich.

W pracy rolniczej brał czynny udział na terenie centralnych organizacji w Warszawie. Miarą znaczenia Jego działalności na tym terenie jest fakt, że został wydelegowany na międzynarodową konferencję pracy do Genewy.

Wszędzie posiadał silnie zaznaczone własne stanowisko i zdanie, które potrafił wypowiadać ze swadą i głębo-

kiem przekonaniem. To też był zawsze słuchany z niezwykłym zainteresowaniem, nawet przez tych, którzy byli innego zdania.

Za zasługi w pracy cywilnej otrzymał order „Polonia Restituta”, za zasługi wojskowe „Krzyż Walecznych”.

Politycznie należał Zmarły do obozu narodowego, któremu oddany był całą duszą i z którego czynnikami kierowniczymi współpracował w najściślejszym kontakcie, — przez wszystkich szanowany, wysoko ceniony, szczerze lubiany, rzec można: kochany.

Życie Jego rodzinne było zawsze jak najlepsze. Osierocił żonę Zofię z Krajewskich ze Skoraczewa i troje dzieci: córkę Janinę i dwóch synów Wiesława i Juranda.

Współczucie bardzo gorące żywią dla żalobnej rodziny liczne rzesze przyjaciół Zmarłego. A miał ich cały legion. Odczuje brak Zmarłego między innymi ludność rolnicza Jego okolicy, u której cieszył się szczególnie zasłużonym uznaniem i dużą przyjaźnią.

Zaufanie, z jakim można było na Nim polegać, pozostanie na zawsze w pamięci tych, co Go znali. Był człowiekiem niezwykle dobrym i prawym. Trudno sobie wyobrazić, że Go już między nami niema. Pozostawia po sobie dotkliwą, głęboką lukę, a w sercu ranę. Niech mu ta ziemia, którą tak gorąco kochał, lekka będzie! Cześć pięknej pamięci czystszej, szlachetnej Jego duszy i ofiarnej pracy!

dzy młotem „sanacyjnym” a kowadłem ciężkiej biedy gospodarczej i wskutek tego częściowo, szczególnie u swych wierzchołków, odsunął się od obozu narodowego, przynajmniej od jego prac wyborczo - organizacyjnych.

A przecież przy dawnych wyborach komunalnych te właśnie sfery w znacznej mierze prowadziły akcję wyborczą po stronie narodowej. Tym razem na jej froncie stały czynniki polityczne, często z młodszego pokolenia, biorąc na swoje barki ciężar pracy i plecami swymi zastępując innych.

Było przytem — przed czem zastaniać, bo „sanacja” hulala po swojemu w sposób, urągający poczuciu prawa i wszelkiej kulturze politycznej. I o tych sprawach będzie mowa szczegółowo na terenie parlamentarnym. Ujrzymy tam prawdziwe oblicze obozu „sanacyjnego” z wszystkimi jego barbarzyńskimi cechami.

To w krótkich słowach, rejestrujących tylko szkieł głównych objawów nacisku i niebezpieczeństw zewnętrznych, jakie obóz narodowy miał do pokonania w ostatnich wyborach do rad

ng 7 138/9

miejskich. Jutro przyjrzymy się trudnościom wewnętrznym.

M. S.

Rada społeczna przy ks. Prymasie

Polska Katolicka Agencja Prasowa podaje następujący komunikat:

Coraz więcej w czasach naszych uwydatniająca się doniosłość problemów społecznych nasunęła J. Em. ks. kardynałowi Prymasowi myśl stworzenia Rady Społecznej, któraby miała za zadanie oświetlać społeczeństwu polskiemu te problemy na podstawie encyklik papieskich i torować w niem drogę dla przebudowy społecznej, jak ją ujmuje encyklika „Quadragesimo anno”. Myśl ta znalazła jak najwyższe uznanie u Ojca św., który zarówno w liście swego kardynała sekretarza stanu, z dnia 17 maja 1933, jak i w osobistych rozmowach z ks. Prymasem odniósł się do niej jak najbardziej przychylnie i wykreślił ogólny program prac tej przyszłej Rady Społecznej.

W oparciu o ten autorytet przystąpił ks. Prymas do stworzenia Rady Społecznej, powołując do niej szereg specjalistów zarówno duchownych jak i świeckich, z dziedziny katolickich nauk społecznych. Do pierwszego składu Rady powołał J. Em. ks. kardynał Prymas dekretem swym z dnia 30 listopada rb. ks. rektora Szymańskiego z Lublina, prof. dr. Caro ze Lwowa, ks. prof. dr. Mytkowicza z Krakowa, ks. prof. dr. Wóycickiego z Wilna, prof. Górskiego z Lublina, ks. prof. dr. Piwowarczyka z Krakowa, ks. dyr. Kozłowski z Poznania. Poza tem jest członkiem czynnym Rady J. Em. ks. biskup Kubina z Częstochowy. Prezesem Rady jest ks. rektor Szymański, sekretarzem ks. dyr. Kozłowski. Przewidziane jest uzupełnienie Rady o dalszych członków.

W myśl sepcjalnych życzeń Ojca św. zajmie się Rada Społeczna przede wszystkim przygotowaniem i wydaniem publikacji z dziedziny katolickich nauk społecznych, zarówno o charakterze naukowym, jak i popularnym. Przewiduje się ogłoszenie konkursu w przyszłym roku na najlepsze prace z tego zakresu wiedzy. (KAP).

„Orlątko”

Ukazał się gwiazdkowy numer tego coraz bardziej popularnego piśmka p. t. „Orlątko”. Na treść ostatniego numeru składa się: „Boże drzewko” P. Cegielskiej, piękna kolenda St. Gładyszówny, „Ciche bohaterstwo” Gustawa Morcinka, „Coś o dawnej przyjaźni Polski z Czechami”. Wspomnienia „Foki” o „Stoniątku” oraz wiele innych niemniej ciekawych artykułów.

Miłe to i sympatyczne wydawnictwo, bogato ilustrowane, a zarazem niedrogie będzie miłym podarkiem gwiazdkowym dla młodszej dlatwy. Prenumerata roczna 3 zł, półroczna 1,60 zł. Wpłacać można na konto P. K. O. 204 217 (wł. konta R. Tomaszewski). Administracja — Poznań, ulica Młyńska 13 m. 8 — wysyła bezpłatnie egzemplarze okazowe na żądanie.

Halina Cieszkowska zwichnęła nogę

Warszawa. (Tel. wł.) Podczas piątego aktu Molierowskiego Świętoszka, wystawionego w Teatrze Narodowym, biorąca udział w tej sztuce Halina Cieszkowska, znana w Poznaniu artystka, w przejściu ze sceny do garderoby zwichnęła sobie nogę. Pomimo silnego bólu artystka wytrwała do końca na posterunku scenicznym, poczem lekarz przewiózł ją do domu.

Uwagi po wyborach pomorskich

I. Nacisk zewnętrzny i wewnętrzny niebezpieczeństwa

„Słowo Pomorskie” zaczęło druk cykl artykułów, zawierających uwagi krytyczne, nasuwające się po wyborach do rad miejskich na Pomorzu. Poniżej podajemy pierwszy z tych artykułów:

Jeżeli się przyjrzymy całokształtowi wyników wyborczych na obszarze pomorskim, stwierdzimy z obecnej już pewnej perspektywy, że dały one obozowi narodowemu w szeregu miast zdecydowany sukces, że w innych wyszliśmy z walki ręką obronną, a w niektórych ponieśliśmy porażkę.

Stać nas na to, żeby prawdę powiedzieć jasno i przy ocenie sytuacji rozdzielić obiektywnie światła i cienie. Tak właśnie postępuje wielki obóz polityczny, który zwykł nie upajać się jednostronnie tem, co stanowi jego siłę, lecz widzieć trzeźwo obok stron swoich mocnych także i słabsze, wymagające naprawy.

Otóż tak prawdzie patrząc w oczy, stwierdzamy, że obóz narodowy miał do pokonania zarówno niesłychany nacisk z zewnątrz i zewnętrzne niebezpieczeństwa, jak pewne, niewątpliwie trudności wewnętrzne.

O wrogich nam czynnikach i metodach zewnętrznych była na tem miejscu mowa niejednokrotnie; rejestrujemy je przeto krótko, tem bardziej, że są one znane powszechnie: prawie co drugi obywatel odczuł metody te na

własnej skórze, jeden w taki, drugi w inny sposób.

Chronologicznie przypomnieć należy przede wszystkim, że, podczas kiedy obóz „sanacyjny” dawno o wszystkim wiedział i akcją wyborczą od dłuższego już czasu planowo przygotowywał, społeczeństwo narodowe zostało rozpisanem wyborów, ogłoszeniem regulaminu wyborczego, jego przepisami, trudnościami, terminami zaskoczony i musiało się zdobyć na wielki wysiłek, skupić olbrzymią wagę i energję pracy na stronie formalnej, by móc wystąpić z listami kandydatów, któreby nie zostały unieważnione. Wiadomo, ile kłopotu było z ustawieniem dobrych list kandydatkich wobec uginania się wielu ludzi pod naciskiem i wobec obawy odwetu w dziedzinie zarobkowania.

O roli władz administracyjnych i wyłonionych przez nie w większości swego składu władz wyborczych będzie mowa nietylko w protestach wyborczych, ale i na terenie parlamentarnym. Tam sprawy te doznają nieskrepowanego oświetlenia, między innymi niedopuszczenie w odnośnych miastach przedstawicieli stronniectw do kontroli aktu wyborczego.

Silnie na wyborach zaważył — obok udziału w wyborach wojskowych — nacisk obozu rządowego na stowarzyszenia urzędnicze i organizacje przysposobienia wojskowego oraz na świat gospodarczy. Ten ostatni znalazł się między

Przy cierpieniach woreczka żółciowego i wątroby, kamieniach żółciowych i żółtaczce, naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa znakomicie ułatwia trawienie. Tg 662.

Zamach na pociąg pociąg w Hiszpanji

W pobliżu Walencji wydarzyła się wielka katastrofa kolejowa. Anarchiści i syndykaliści hiszpańscy podłożyli bomby pod most kolejowy w pobliżu Walencji w chwili, gdy ekspres jechał do Sewilli. Most wyleciał w powietrze, a kilka wagonów stoczyło się w dół. Z pod rumowisk wydobyto 5 trupów i około 40 ciężko rannych. Zdjęcie to zużył „Przegląd Poranny” na ulotkach i w dzisiejszym numerze jako „oryginalne” zdjęcie wczorajszej katastrofy kolejowej w Poznaniu.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Sobota, 16 grudnia 1933
 Słońce: wschód 7.56; — zachód 15.40; —
 długość dnia 7 godz. 44 min
 Księżyc: wschód 7.40; — zachód 14.22; —
 now.
Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniw. Pozn.:
 Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska minus 14 st. C., pochmurno, wiatr południowo-wschodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowanie 752 mm — W ub. dobie temperatura najwyższa minus 14 st. C., najniższa minus 23 st. C.
Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: Dzisiaj minus 0.38 m.
 Kal. rzk.: Adalajda, Euzebjusz; — jutro Lazarz.
 Kal. słow.: Zdzisław; jutro Zyrosław.

Nocna służba aptek

Od 16 do 23 grudnia rano pełnią służbę nocną następujące apteki:
Śródmieście: Apteka Zielona — ul. Wrocławka 31. — Apteka Czerwona Stary Rynek 37. — Apteka 27 Grudnia ul. 27 Grudnia 18. — Apteka im Dr. K. Marcinkowskiego w Bazarze, Al. Marcinkowskiego 10, wejście z ulicy Nowej.
Lazarz: Apteka Plucińskiego, ul. Marsz. Focha 72.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Dąbrowskiego 10. — Apteka Pod Opatrznością, ul. Dąbrowskiego 76.
Wilda: Apteka Fortuna, Górna Wilda 96. Apteka przy Bramie Wildeckiej.
 Oprócz tego urzędują: Apteka w Staroleścu, — Apteka na Solaczu, ul. Mazowiecka 12. — Apteka przy Krzyżu, Główna 19.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Sodalitja Pań Koniecznych w Poznaniu.** Nabożeństwo sekcji eucharystycznej w poniedziałek, 18 bm, o godz. 19 w kaplicy sodalicyjnej OO. Jezuitów. — Wejście z ul. Szewskiej 18.

ZEBRANIA, ZJAZDY

Restauracja w Hotelu Polonia, Grunwaldzka 18 poleca bezpłatnie salę i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing. — zg 20 726
 — **Zw. Czeladzi i Podmistrzów Murarskich.** Zebranie w niedzielę, 17 bm, o godz. 11.30 w lokalu p. Ciesielskiego przy ul. Ślusarskiej 6.
 — **Związek Tow. gimn. „Sokol” (Lazarz).** Walne zebranie w niedzielę, 17 b. m. o godz. 19 u dh. Dolatkowskiego, Rynek Lazarski 1, wejście z sieni.
 — **Tow. „Dante Alighieri”.** Zebranie 18 bm, o godz. 20.15 w sali lekarskiej Tow. Przyjaciół Nauk, ul. Sew. Mielżyńskiego nr. 26-27. Pogadankę artystyczną zagra p. prof. dr. Bronisława Ruxerówna na temat: „Sztuka starożytności”. Niezmiernie ciekawy temat oraz osobistość prelegentki spowodują, że wieczór będzie bardzo miły i pożyteczny, wobec czego prosimy wszystkich członków, zwolenników kultury włoskiej, lubowników sztuki i gości na powyższy bezpłatny wieczór.
 — **Kat. Tow. Robotników Polskich Poznań-Górczyn.** Zebranie plenarne w niedzielę, 17 bm, o godz. 16.30.
 — **Kółko Rolnicze parafii Wintary.** Zebranie we wtorek, 19 bm, o godz. 18 u p. Kaczmarkowej, ul. św. Leonarda.
 — **Komitet Rodzicielski przy 28 szkole powierzchniej.** Plenarne zebranie w niedzielę, 17 bm, o godz. 16 w sali szkoły wydziałowej, ul. Różana.
 — **Wydział czeladniczy przy Wolnym Cechu Krawieckim w Poznaniu.** Zebranie zwyczajne 17 bm, o godz. 11 w Domu Rzemieślniczym w kasynie. Na miejscu przyjmuje się rejestrację bezrobotnej czeladzi.
 — **Koło Absolwentek VI szkoły wydziałowej — sekcja pracy.** Zebranie plenarne w niedzielę, 17 bm, o godz. 10.45. Referat wygłosi p. Bartzówna.
 — **Tow. Cech. Czł. Piekarskiej w Poznaniu.** Zebranie w niedzielę, 17 bm, o godz. 14 w sali p. Jarockiej przy ulicy Masztalarskiej 8a.
 — **Koło Towarzystwo Rękodzielników w Poznaniu.** Zebranie plenarne w niedzielę, 17 bm, o godz. 17 w lokalu zebrań p. Gaworskiego, Nowy Rynek 4.
 — **Tow. Przemysłowców Poznań-Wilda.** Zebranie plenarne we wtorek, 19 bm, o godz. 18.50 w lokalu p. Grzesiaka przy ul. Wspólnej 15. Kasowany będzie wypadek 97.

WYSTAWY

— **Z Towarzystwa Przyj. Sztuk Pięknych** (przy placu Wolności 18). Salony Tow. Przyj. Sztuk Pięknych miesiąc obecnie wystawę gwiazdkową, na którą składają się dwie kolekcje, mianowicie pejzaży, kompozycji i kwiatów Jana Mrozińskiego i legend na tle Poznania Tadeusza Wolniewicza. Obok wyżej wymienionych wystawili dzieła swe następujący artyści: Augustynowicz, Bartel, Batorycki, Bielawski, Docheński, Chelmońska, Dziurzyńska-Rosińska, Fiebler, Gosieniecki, Graczyński, Hanytkiewicz, Jackowski, Jagmin, Kaim, Kabaciński, Korzeniewski, Lam, Lipski, Marcinkowski, Maszkowski, Mondra, Ozminowa, Ozmin, Pajzderska, Pogowski, Roguski, Tatula, Walkowski, Wo-

Cukier krzepił — kieszeń pomysłowego oszusta

Z Mogilna donosi (mm): Na terenie powiatu mogileńskiego grasuje od dłuższego czasu sprytny oszust, który przedstawia się jako dostawca cukru, ofiarując cukier o 4.— złote taniej na centnarze, niż w handlu hurtowym. Kilka dni temu przybył samochodem do kierownika mleczarni w Strzelcach, pow. mogileński, p. Labora i zaferował mu znaczną dostawę

cukru, na którą kierownik mleczarni zgodził się ze względu na niską cenę. Po załatwieniu transakcji oszust wziął 200 zł tytułem zaliczki. Pan Labor miał zgłosić się po cukier do cukrowni w Janikowie. Jak się później okazało, cała transakcja była łatwowiernym nabraniem. Sprytnego oszusta poszukują od dłuższego czasu władze policyjne.

Wielki wieczór eksperymentów prof. Foadyego

Dziś, w sobotę, o godz. 23 w ciepłej sali „Metropolisu“
 Autohypnoza — Telepatia — Sugestia — Mnemotechnika — Odgadywanie myśli — Magiczny wyrób wódek i likierów z wody bez żadnych aparatów i preparatów; wszyscy będą mogli pić — Tajemnica fakturów prawdziwych — Zdemaskowanie tajemnic fakturów szarlatanów.
Prawdziwa rewelacja! Wielka sensacja!
 Bilety w cenie 2.99 — 2.49 — 1.99 — 1.49 przy kasie „Metropolisu“.
Cały dochód na Syndykat Dziennikarzy Wielkopolskich.

Dla 16 groszy, pożałował nożem kolegów

Z Inowrocławia donosi (flor): Przed bydgoskim sądem okręgowym stanął 17-letni Alfred Stelmachowski ze Strzelna, oskarżony o usiłowanie zabicia dwóch kolegów. W czasie gry w karty powstała między Stelmachowskim a Leonem Materej sprzeczka o 16 groszy. Kłótnia zamieniła się w bójkę, w czasie której Stelmachowski uderzył Materej nożem

w brzuch. Śpieszący na pomoc napadnętemu brat otrzymał również cios nożem w pierś. Tylko dzięki natychmiastowej pomocy lekarskiej udało uratować obu chłopcom życie. Sąd skazał niedoświadczonego młodocianego zabójcę na pół roku więzienia, przyjąwszy okoliczności łagodzące, jak młody wiek, dotychczasową niekaralność i podniecenie.

Dziedzic zastrzelił parobka

Z Bydgoszczy donosi (z): Przerwana tydzień temu rozprawa o zabójstwo Władysława Zajadłego, dokonane przez Andrzeja Wyssogotę-Zakrzewskiego, właściciela młyna Jastrzębie pod Bydgoszczą, dobiegła przed sądem okręgowym końca. Sąd pod przewodnictwem wiceprezesa Szechowicza skazał zabójcę na 8 lat więzienia, zaś współoskarżonych Włodzimierza Nekandę-Trepkę na rok więzienia, a Marię i Hannę Zakrzewskie na 6 miesięcy za podburzenie do zabójstwa. Ostatnim dwóm oskarżonym sąd karę zawiesił na przeciąg lat 3. Andrzej Wyssogota-Zakrzewski parę lat temu był już oskarżony o zabój-

stwo parobka, wówczas jednak uniknął kary, bowiem sąd przyjął jako okoliczność łagodzącą, stan podniecenia i specyficznego nastawienia psychicznego zabójcy. W obecnej rozprawie powodem zabójstwa była obraza jednej z siostr Zakrzewskiego, dokonana przez Władysława Zajadłego, również parobka majątku Jastrzębie. Sąd tym razem nie wziął pod uwagę żadnych okoliczności łagodzących, bowiem zabójca po ostrej wymianie słów z Zajadłym pobiegł do mieszkania po rewolwer i strzelił doń w chwili, gdy ten był odwrócony do niego tyłem, zadając mu strzał w plecy. Zajadły w kilka tygodni potem zmarł w szpitalu.

Niebezpieczna eksplozja

Z Tczewa donosi (wk): W ub. piątek o godz. 20.25 w mieszkaniu pracownika miejskiego urzędu budowlanego w Tczewie Bernarda Kośmidera przy ul. Kościuszki 15 nastąpiła eksplozja rur i pieca od centralnego ogrzewania. Siła wybuchu była tak wielka, iż odrzuciła o kilka metrów stojących około pieca w korytarzu domu małżonków Franciszkę i Bernarda Kośmidrów, którzy ulegli ciężkim poparzeniom. O sile wybuchu świadczy wyrwanie masywnych drzwi kuchennych przez pęd zgęszczonego powie-

trza. Na miejsce eksplozji przybyła niezwłocznie ochotnicza straż pożarna, policja oraz tłumy publiczności. Przybyły lekarz wojskowy, dr. med. kpt. Tokarz polecił przewieźć poparzonych małżonków po opatrzeniu ran do szpitala św. Wincentego. Przyczyną wybuchu jest podobno nieopatrzne obchodzenie się z piecem centralnego ogrzewania, w którym, jak twierdzą świadkowie, zauważono brak wody.

dziński i Wysocki. Wystaw otwarta w dniu powszednie od godz. 11—17, w niedzielę i święta od godz. 12—15.

WYCHOWANIE, KURS

— **Poznańskie Tow. Kursów Ogrodniczych** uruchamia w styczniu kursy wieczorowe dla pomocników ogrodniczych stopnia pierwszego i drugiego. Wykłady na każdym z wymienionych stopni trwać będą dwa miesiące i odbywać się będą trzy razy tygodniowo. Bliższych informacji i prospektów udziela sekretariat Towarzystwa, ul. Śniadeckich 54-58 codziennie od godz. 9—13. Zapisy na kursy przyjmuje również sekretariat do dnia 30 bm.

KOMUNIKATY URZĘDOWE

— **Komunikat urzędu pośrednictwa pracy.** Na skutek obecnej depresji gospodarczej, utracił liczną żywicieli rodzin możliwość zarobkowania. Wszyscy ci bezrobotni umysłowi i fizyczni wszelkich zawodów zarejestrowali się w państwowym urzędzie pośrednictwa pracy i oczekują na wskazanie im zatrudnienia. Aby

przyjąć tym bezrobotnym z pomocą, uprasza się pracodawców o zgłaszanie zapotrzebowania na pracowników w państwowym urzędzie pośrednictwa pracy, ulica Stefana Czarneckiego 9, tel. 74-27. Jednocześnie zwraca państwowy urząd pośrednictwa pracy uwagę na rozporządzenie ministra pracy i opieki społecznej z dnia 15 lutego 1923 r., według którego pracodawcy zobowiązani są zgłaszać każde wolne miejsce w państwowym urzędzie pośrednictwa pracy. Pracodawcom, nie stosującym się do powyższego rozporządzenia grozi grzywna w wysokości do 300 zł w trybie postępowania administracyjnego.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Poznańskie Starostwo Grodzkie** komunikuje, że na czas do 14 stycznia 1934 r. został całkowicie wstrzymany ruch kolony na ul. Słonecznej od ul. Tęczywej do ul. Palacza z powodu rozpoczęcia prac ziemnych.
 — **Tow. Młodych Przemysłowców w Poznaniu.** Donosimy swym członkom, że z dniem dzisiejszym rozpoczęli inkasenci

kasować składki do Tow. Funduszu Zapomogowego przy Tow. i przy Związku. Platna jest serja 61 do Funduszu Zapomogowego przy Towarzystwie, a 29 serja do Funduszu przy Związku. Stosownie do regulaminu traci członek prawo do zapomogi pośmiertnej jeśli zalega z dwiema serjami (10 wypadkami). Jedną serję należy naprzód płacić.

— **Koło Absolwentów I szkoły wydziałowej.** W niedzielę, 17 bm, o godz. 16.30 zbiórka przy Ogrodzie Zoologicznym, celem wzięcia udziału w jubileuszu szkoły. Obecność wszystkich członków konieczna.

— **O ułatwieniu wykupu świadectw przemysłowych na rok 1934.** Jak się dowiadujemy, Zjednoczenie Kupców Detalistów branży kolonialno-spożywczej w Poznaniu zwróciło się do izby skarbowej z wnioskiem, aby dla ułatwienia wykupu patentów na rok 1934 kasy skarbowe urzędów skarbowych w Poznaniu były również otwarte w godzinach popołudniowych (od 4 do 7) i to w dniach od 27 do 31 grudnia rb. Ponadto wobec znacznej odległości dzielnicy lazarskiej i Górczyna od kasy skarbowej urzędu skarbowego nr. II (ul. Cieszkowskiego) Zjednoczenie zwróciło się z wnioskiem do tegoż urzędu o otwarcie w dniach 27 do 31 grudnia br. pomocniczej kasy skarbowej na Lazarzu, przyczem wskazało lokale, w którychby można umieścić na te dni kasę pomocniczą.

— **Biblioteka T. C. L. im. J. I. Kraśzewskiego, ul. Wrocławka 17** — otwarta codziennie od godz. 12—13 i od 16—19; w soboty od godz. 12—15. Kaucja 3 zł, wpis 50 gr. Abonament 1 zł, za 2 książki 1,50 zł miesięcznie.

— **Ostrzeżenie.** Związek Towarzystw Kupieckich ostrzega niniejszem kupców przed udzielaniem zamówień na kalendarzyki i zaliczkowaniem tych zamówień osobnikom, podsywającym się pod firmę Zw. Tow. Kupieckich, gdyż Związek tego roku kalendarzyków nie wydaje. Osobników tych należy oddać w ręce władz bezpieczeństwa.

— **Poznańska Kolej Elektryczna** podaje do wiadomości, że bilety zniżkowe żółte, kupowane w blokach po 10 biletów, mają ważność tylko do końca b. r. Od 1 stycznia 1934 r. nastąpi zmiana, która w następnych dniach będzie podana do publicznej wiadomości.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Pożar mleczarni.** W sobotę przed południem wybuchł w Poznaniu z niewyjaśnionej przyczyny pożar w Polskiej Mleczarni Spółkowej przy ul. Poznańskiej 12. Palta się dobudowała, w której mieścił się basen do wody. Stosunkowo niewielki pożar ugaszono jedną linją węża. Na miejsce przybyli wszyscy trzy oddziały miejskiej straży pożarnej. (kl.)

— **Zderzenie dwóch samochodów.** — Kierowca samochodu osobowego Józef Rusche z Tarnowa Podgórnego najechał przy wylocie ul. Staszka i Dąbrowskiego na samochód ciężarowy P. Z. 44537 i uszkodził tylny prawy błotnik. Wypadku w ludziach nie było. (kl.)

— **Krwawa bójka ze złodziejami.** — Jednej z ub. nocy przytrzymało w piwnicach majątkowych Liszkowo, w pow. inowrocławskim, na gorącym uczynku kradzieży wina i innych artykułów spożywczych dwóch osobników, którzy stawili zacięty opór. Służba dworska usiłowała jednak złodziei przytrzymać a jeden z włamywaczy uderzył butelką Rodericha Storpa w głowę i zranił go bardzo poważnie. Włamywaczami są mieszkańcy Pałki Władysław i Stanisław Idziaszkowie oraz Leon Łapiński. (kl.)

— **Krwawy zatarg gospodarza z lokatorem.** Na tle porachunków osobistych doszło w Śremie do zaciętej bójki pomiędzy lokatorem Antonim Łukaszkiewiczem a gospodarzem domu Władysławem Lukomskim. W czasie bójki Łukaszkewski strzelił do Lukomskiego i zranił go ciężko w okolicę serca. Łukaszkewskiego aresztowano. (kl.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Ujęcie zbiegłych więźniów.** Jak już donosiliśmy, podczas pracy w Targowej Górze zbiegło 4 więźniów wysłanych do zajęć przez więzienie gnieźnieńskie. — Przed kilku dniami ujęto Marjana Maciejewskiego, a obecnie przytrzymał w okolicy Obornik dwóch dalszych a mianowicie Maksą Ungera i Stefana Nowaka. (kl.)

— **Kradzieże i włamania.** Bieżąca kronika policyjna notuje 11 doniesień o kradzieżach i włamaniach. Ujęci przy ul. Kolejowej 55, ub. nocy podczas włamania przestępcy nazywają się Stefan Kaspizak (ul. Niegolewskich 3) i Władysław Heim (ul. Kolejowa 9). Obu osadzono w areszcie policyjnym. (kl.)

— **Aresztowania.** Jako poszukiwanego przez komisariat V ujęto Marcjana Puka, robotnika bez stałego mieszkania, podejrzanego o kradzież gotówki i zegarka u p. Stanisława Puka na Górczynie. — W areszcie policyjnym osadzono 34 kradzieży robotnika Bronisława Banacha z Bataj w powiecie wołyńskim i 31-letniego robotnika Piotra Marcinkowskiego z Junikowa. Przytrzymał ich w mieszkaniu p. Feliksa Fraszczaka przy ul. Strumykowej 4 przy sprzedaży nieobdanego mięsa wieprzowego, 1.086 pochodził może z kradzieży. (kl.)

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

PIEŚŃ W TEKSTUROWYM SŁOIKU

(Rozmowa z profesorem muzykologii U. P. dr. Lucjanem Kamińskim).

— To jest moja biblioteka — wskazuje prof. Lucjan Kamiński na półki, zastawione rzędami okrągłych puszek. Biblioteka? Tekturowe słoiki, na nich białe naklejki z maszynowymi napisami. Przypomina to spiżarnię z zapasami konfitur. Biblioteka? Chyba złożona z papyrusów.

Okazuje się, że ten dział biblioteki muzykologicznej prof. Kamińskiego niema nic wspólnego z egipskimi papyrusami. Przeciwnie, jest to zbiór naskroś nowoczesny. Każdy słoik zawiera niewielki walek fonograficzny z wosku, na którym zapisany jest jakiś tekst muzyczny — pieśni ludowej. Możliwe, że za kilkadziesiąt lat tak wyglądać będzie każda biblioteka? Zamiast czytać książki będziemy słuchali walek. Narazie na kolekcji zgromadzonej przez prof. Kamińskiego w seminarjum muzykologicznym Uniwersytetu Poznańskiego zapisana jest tylko muzyka i słowa pod nią podłożone.

— Do notowania piosenek i melodii ludowych używamy fonografu — objaśnia znakomity muzykolog. — Rozwiązany został problem jak najdokładniejszego utrwalenia folklorystycznych zabytków muzyki w autentycznym ich brzmieniu i wykonaniu. Za czasów Kolberga nie znano fonografii zapisywano na piosenki na papierze, tak jak je słyszał. Nie mogły to być teksty dokładne, lecz tylko przybliżone notatki. Niewszystkie odchylenia i odcienia udało się zapisać po jednorazowym usłyszeniu, a za powtórzeniem wkradają się znów nowe warjanty, odmiany itd. Tymczasem patefon zanotuje melodię z fotograficzną wiernością, a powtórzy ją dowolną ilość razy i w dowolnym tempie na każde zawołanie.

— Czy inne pracownice muzykologiczne w Polsce „fonografują” melodie ludowe?

— Jak dotąd, jeszcze nie. Prof. Ehrenkretzowa w Wilnie nabyła dla seminarjum etnologii aparat rejestracyjny i zebrała około stu walek okolicznych melodii, lecz w systematycznym zbieraniu jesteśmy narazie odosobnieni. To też początkowo chcieliśmy się ograniczyć do Wielkopolski i do ziem zachodnich. Teraz widząc że inne tereny są nieeksploatowane, wkraczamy też na nie. Zasadniczym gruntem naszej pracy jest niemniej Wielkopolska i Pomorze. Z zebranych na Pomorzu materiałów udało mi się już zestawić pewną całość. Zapisalem około trzystu melodii, zanalizowałem je, a wyniki przedstawiłem w pracy, która drukuje się już w Instytucie Bałtyckim. Okazało się silne pokrewieństwo pieśni pomorskich z sąsiednimi terenami: z Wielkopolską i z Mazowszem. Przybył argument do wykazania wspólnoty między kulturą pomorską, a ogólnopolską.

Poszukiwania nasze w Wielkopolsce kierują się głównie ku pograniczu. Stwierdziłem bowiem, że najstarsze przejawy kulturalne zachowały się najlepiej właśnie na krańcach. Plastycznie można to przedstawić sobie jako basen z wodą, która na środku kłębi się, a przy brzegach jest spokojna. We środku zachodzą zmiany i przeobrażenia, po krańcach osiadają stare, niezmiennie pokłady. Odkryliśmy też w piosenkach bardzo rzadkie przykłady melodii pentatonicznych. Tak samo zachowały się na pograniczach okazy zabytkowe instrumentów. Bardzo często spotykamy np. dudy. Radsze są „kozły”, instrument do dudów podobny, lecz większy i niżej nastrojony. Skrzypce, gdy grają np. z dudami, mają struny przewiązane przez co się skrcają i wydają wyższe tony.

Przechodzimy do demonstracji samego przyrządu. Jest on jednocześnie aparatem rejestrującym i odbiorczym. Wystarczy zmienić membranę, i natychmiast po zapisaniu muzyki można jej słuchać. Dla wzmocnienia dźwięku zakłada się głośnik. Można też przy odbieraniu używać słuchawek. Jeśli np. w sali pracuje jednocześnie kilka osób, w sali pracuje jednocześnie kilka osób, to sobie na wzajem nie przeszkadzają. Prof. Kamiński wyciąga kilka walek. Słuchamy melodię wygrywaną przez dudy, potem przez kozły w towarzystwie podwiązanych skrzypiec. Są to melodie zebrane pod Szamotulami. Jedną z nich była grana specjalnie po weselach, na drodze do kościoła. Dalej różne „przodki” (polonezy), „walczerki”, „szoczki”, piosenki o

tem, jak się kłóciła woda z Wisłą o Kasieńkę, piosenka o białym koziku i inne. Będzie tych walek około 800, na każdym nagrane przeciętnie 2—3 teksty muzyczne, czasem aż do 10 tekstów, ale czasem trzeba na jedną notację zużyć kilka walek.

Urządziliśmy kilka wypadów poza Wielkopolskę, do innych dzielnic. Dużo ciekawego materiału zebraliśmy na Podhalu. W melodjach górskich stwierdziliśmy ciekawe podkrawienia, np. z muzyką narodów egzotycznych, np. z muzyką hinduską albo malajską z wysp Bali.

Dla zademonstrowania tych interesujących zbieżności prof. Kamiński „puszcza” płyty z wyjątkami muzyki hinduskiej oraz śpiewami tanecznymi na wyspach Bali.

— Czy nie wygodniej byłoby nagrywać teksty ludowe nie na walekach, lecz na płytach?

— Narazie nie mamy takich aparatów płytowych, które umożliwiłyby dzielenie płyty. Nasz aparat, jak pan widzi, ma z boku dokładną podziałkę. Mogę ustawić igłę według tej skali i rozpocząć audycję w dowolnym miejscu. Oszczędza to niepotrzebnego zużycia walek.

— A czy waleki są dość trwałe?

— Niestety nie! W ich masie głównym składnikiem jest wosk. Należałoby je po zapisaniu utrwalić przez galvanizację, ale narazie nie mamy na to środków. Porozumiewaliśmy się w tej sprawie z pracownią muzykologiczną w Berlinie. Mieli nam galwanizować waleki w zamian za ich kopje. Ale po pierwszej próbie zaniechaliśmy tego, ponieważ kilkanaście walek uległo przy tym zniekształceniu i trzeba je było powtarzać.

— Więc Berlin również zbiera muzykę na waleki. A gdzieindziej?

— W wielu krajach prowadzi się tę pracę. Oczywiście tam, gdzie jest jeszcze co zbierać. W Polsce mamy wielką obfitość materiału ludowego, ale Berlin np. zajmuje się już zbieraniem egzotyków. Ciekawe są plony w krajach skandynawskich. W szwedzkich piosenkach ludowych dużo jest wpływu ludowości polskiej. Stare to jeszcze pokrewieństwo, datuje się z czasów najazdów szwedzkich. Ciekawe są badania porównawcze nad taką piosenką, która pochodzi z polskiego pnia, a przez trzysta lat rozwijała się samistnie tak u nas, jak w Szwecji. Na takich przykładach można prowadzić badania poprostu przyrodnicze, biologiczne. Mając taki materiał, możemy cofać się z rekonstrukcją melodii aż do czasów, kiedy raz pierwszy się pojawiła.

— A technika zbierania?

— Bardzo prosta. Zabiera się aparat (dla pewności dwa, trzy, bo przy wędrowce trzęsącym wózkiem po bocznych drogach psują się często) i jedzie się do wybranej okolicy. Tutaj rozpoczynamy poszukiwania za dobrym śpiewakiem czy grajkiem. Przed przystąpieniem do nagrywania niezbędny jest poczęstunek. Dla dodania odwagi. Potem następuje próba. Jeśli wypadnie dobrze, puszcza się w ruch aparat rejestrujący. Zaraz na miejscu spisuje się odpowiedni protokół ze wszystkimi szczegółami: gdzie został walek nagrany, kto śpiewał czy grał, skąd pochodził, na jakim instrumencie. Instrument się wymierza, zapisuje się ewentualne niedokładności w notowaniu, błędy aparatu itd. I na tem koniec.

Tadeusz Kraszewski.

Pisma nadesłane

„Język Polski”. Zeszyt 3. Treść: J. Zborowski: „Z górskich nazw miejscowych i osobowych”. — J. Birkenmajer: „O kilku wyrazach i formach rzekomo niewarszawskich”. — J. Birkenmajer: „Noszenie nazwiska, ubrania”. — Recenzje. — Uwagi językowe o książkach. — Odpowiedzi Redakcji. — Adres Red. Kraków. Salwator. Gontyna 12.

„Przełęcz Księgarski”. Nr. 25. Treść: Pisma nadesłane z powodu 25-lecia Związku Księgarzy Polskich. — E. Szelutek: „Księgarstwo Polskie”. — A. Brückner: „Księgarz i książka”. — W. Łoziński: „Księgarstwo w XVI i XVII wieku”. — Dr. J. Köhler-Mozolowska: „Wspomnienie z I Ogólnopolskiego Zjazdu Księgarzy w Lublinie w 1918 r.” — Z dół i niedół księgarstwa polskiego przed r. 1918. — Księgarstwo w Polsce Odrodzonej. — Dr. J. Malinik: „Zadania społeczno-kulturalne księgarzy”. — R. Kołtoniecki: „Pochwała książki”. — Ogłoszenia. — A. R. Red. Warszawa, Zielna 17.

DĘBOWY SOBIESKI W PAŁACU FRANCUSKIM

Lausanne, 14 grudnia.

Niewielu zapewne czytelnikom może być znanym dzieło o rzeźbiarzu francuskim z XVII wieku Piotrze Vaneau, wydane w Paryżu w 1883 roku przez Marjusza Vachon, ówczesnego dyrektora Departamentu Sztuk Pięknych. Cóż w dziele owym, noszącym tytuł: „Pierre Vaneau et son oeuvre” autor opisuje projekt pomnika Jana Sobieskiego, skomponowany przez właśnie artystę rzeźbiarza. Dostawszy przypadek do rąk fotografie fragmentów owego projektu wraz z informacjami o ich powstaniu, sądzę, że nie od rzeczy będzie podać te szczegóły do publicznej wiadomości.

Oto jak powstał projekt:

Brat biskupa diecezji Puy (departament Puy de Dôme) Franciszek de Béthune, ożeniony był z siostrą Marij Kazimiery, królowej polskiej; zamieszany w sztukach pięknych biskup, darzył przyjaźnią i otaczał protekcją zdolnego ale mało znanego rzeźbiarza Piotra Vaneau. Kiedy w r. 1683 cała Europa rozbrzmiewała echemi zwycięstwa pod Wiedniem, a Marja Kazimiera zapragnęła uczcić swego dostojnego małżonka pomnikiem, tego właśnie artystę polecił królowej, z ramienia biskupa, Franciszek de Béthune, jej szwagier. P. Vaneau skomponował projekt, który miał przedstawiać króla Jana w stylizowanym kostiumie rzymskiego wojownika stojącego na podłożnym cokole z białego marmuru; w rogach tego cokołu miały być umieszczone postacie jeńców tureckich, tatarskich i kozackich, a na bocznych ścianach płasko-

rzeźby.

Artysta rozpoczął pracę od modeli głównych figur, które potem miały być odlane w brązie. Wyrzeżane w dębowym drzewie, powstały naturalnej wielkości figury króla i czterech jeńców. Jan III z energicznie wysuniętą prawą nogą, z głową lekko podniesioną i zwrózoną na lewo, jedną ręką pod bok wsparty, w drugiej trzyma rękocisk miecza. Cztery jeńcy gną się w dramatycznych pozach, malujących strach i upokorzenie; pozy to świadczą wymownie, że ich twórca znał rzeźbę klasyczną i arcydzieła renesansowe; jedna z nich jest jakby skopjoną z Laokoona, inna przypomina w ruchu jednego ze słynnych niewolników Michała Anioła.

Mimo tych pięknych modeli zasłzy w następstwie jakieś nieznanne nam bliżej trudności, które nie pozwoliły na zrealizowanie pomnika w brązie i marmurze, tak, że do wzniesienia go w Polsce nie doszło nigdy.

Piotr Vaneau zmarł w 1694 r. (a więc dwa lata przed Sobieskim) a projekt jego pozostał we Francji. Otóż wyżej opisane figury dębowe (naturalnej wielkości) kolejną drogą kupna i dziedzictwa (w rodzinie de la Rochefoucauldów) przeszły na własność pani de Chazelles, należącej po kądzieli do tej rodziny, i znajdują się w jej rodzinnym pałacu Château de Brassac, niedaleko Puy. Obecnie są do sprzedania. Byłoby pięknie, gdyby po 250 latach mogły dojść do miejsca swego przeznaczenia — do Warszawy. Czy to będzie możliwe?

Dr. Henryk Opieński.

ŻYCIE KULTURALNE

NASZ DZIAŁ I SPRAWY PŁASTYKI

W ruchliwym na podziw IKS-ie co jedna wystawa się zamknie to druga już jest otwarta. Kosztuje to ledwie tyle czasu co otwarcie i zamknięcie drzwi, chociaż zabiegów pewnie więcej. Świeżo zdaliśmy plórem prof. Mrozińskiego sprawę z grafiki książkowej p. Lipskiego, „Ożminowej i Ożmina (w n-rze 539 „Kurj. Pozn.”), a już przyszła wystawa gwaszów Waliszewskiego, pokaz bardzo ciekawy, którym zajmie się prof. Mroziński w następnym Dziale. P. Waliszewski, ukończywszy krakowską Akademię Sztuki u prof. Weissa, pracował następnie przez kilka lat w Paryżu i należy do t. zw. grupy Kapistów, tj. byłych uczniów krakowskich, którzy pod

kierunkiem prof. Pankiewiczza uzupełniają nad Sekwaną swój artystyczny horyzont.

Tak samo w poniedziałkowym Dziale zajmujemy się dorocznym pokazem plastyków bydgoskich. Istnieje tam jak czytelnikom wiadomo, skupiająca najpoważniejsze siły miejscowe „Grupa Pomorska”, która rzuciła przed pewnym czasem Poznaniowi swój bilet wizytowy, urządzając wystawę w Tow. Przyj. Sztuk Pięknych. Grupa ta rozgościła się teraz w bydgoskim Muzeum Miejskim. W Dziale zajmujemy się nią nasz bydgoski korespondent, p. Marjan Turwid.

NAUKA

W naukowym Wilnie. Piszą nam z Wilna (wz.): Wydział III Tow. Przyjaciół Nauk odbył posiedzenie z referatem prof. B. Jasinowskiego p. t. „O strukturze psychicznej wschodniego chrześcijaństwa” oraz z odczytem O. Hedemanna p. t. „Dziśna, miasto magdeburskie (1563 — 1795)”. Na zebraniu Tow. Anatomiczno-Zoologicznego wygłosili referaty prof. dr. J. Pruffer p. t. „Z badań nad wabieniem i zapachem płci u motyli” i prof. dr. S. Hilier p. t. „Przyczynki do badań nad wewnętrzną strukturą przysadki mózgowej u konia”. Polskie Tow. Historyczne odbyło posiedzenie z odczytem J. E. Bachana Serai Szapszala p. t. „Stosunki polsko-perskie w początku XVII wieku”. Ostatnia Sroda Literacka poświęcona była Trokom. Dr. Lorentz mówił o wartościach turystycznych, zabytkowych i przyrodniczych Trok, a ks. kan. W. Potrzebski — o aktualnych możliwościach rozwoju miasta i okolicy.

LITERATURA

„Sejmik literacki”. Z Katowic donoszą nam (ad): Tak był zatytułowany odczyt zbiorowy literatów śląskich, urządzony w związku z Tygodniem Książki. Prozę reprezentowali swymi utworami beletrystycznymi Gustaw Morcinek i Kossak-Szczucka, poezję Zegadłowicz (wyjątki z poematu „Pieśń o Śląsku”), Zeloehowski (wyjątki ze zbioru „W cieniu brzoź i kominów”), Zabierzeńska i Brołowski. Nadto odczytywali swoje prace pp. Przyboś, Imiela i prof. Ligoń.

MUZYKA

Sezon włoski w Paryżu. Piszą nam z Paryża (sp): Za czasów Balzaca opera włoska była nieodzownym atrybutem paryskiego sezonu. Popisywali się w niej Rubini, Tamberlick, Garcia, i inne świetne gwiazdy. Wznowiła te tradycje Opéra Comique, zapraszając na krótkie stagione wyborowy zespół włoski, w którym uczestniczyli tacy artyści jak tenor Borgioli, basista Bettoni, barytoni Stracciari i Badini, oraz stała zaangażowana w Paryżu hiszpanka Conchita Supervia. Śpiewano wyłącznie Rossiniego: „Cyrulika”, „Kopciuszek” i „Włoszkę w Algierze”. Sukces był ogromny.

TEATR

Biografia aktora. Wielki tragik angielski Edmund Kean pozostawał dotychczas pod pewnym względem; postacią tajemniczą. Jego pochodzenie nie było wyświetlone (przypisywano mu n. p. krew żydowska), jego romantyczne i naganne życie zrodziło wiele plotek, on sam chciał puszczać o sobie w kurs fantastyczne historie (twierdził m. in. że był nieślubnym synem arystokraty i dzieciństwo spędził we wspartym starym zamku). Stąd biografie Keana różnią się od siebie bardzo poważnie. Obecnie setna rocznica zgonu przyniosła gruntowną pracę Amerykanki Harolda Newcomb Hillebranda „Edmund Kean” Londyn Millford 1933 także Columbia University Press). Zdaje się że autor, użytkując wszelkie będące do rozporządzenia źródła, ustalił to, co dało się ustalić. Odrzuca on bajkę o pochodzeniu żydowskim — czarne włosy i oczy są w Anglii niereakcyjne i pochodzą o pierwotnej przedceltyckiej ludności, a imiona stryjów Aaron i Mojżesz wynikły z tradycji purytańskiej. Co do samej gry Keana, Hillebrand kładzie nacisk na przewrót, jaki wywołała ona w stosunkach teatralnych Anglii, wprowadzając na długo t. zw. system gwiazd, tj. przywołanie publiczności jednym wielkim nazwiskiem wśród zespołu. (W. T.)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Dzieło o sztuce śląskiej. Z Katowic donoszą nam (ad): Konserwator śląski i dyrektor Muzeum Śląskiego, dr. Tadeusz Dobrowolski, wydał dzieło p. t. „Sztuka województwa śląskiego”. Jest to zarys historii sztuki na Śląsku, zaopatrzonej w 147 ilustracji, wydany artystycznie.

Książki nadesłane

Tadeusz Dobrowolski: „Sztuka Województwa Śląskiego”. Katowice 1933. Wyd. Muzeum Śląskiego. Dział I. Tom IV. Witold Ziembicki: „Jan Ostroróg i jego „Myślistwo z ogary”. Lwów 1933. Odb. z „Lowca”. Nr. 12. Ludwik Łakomy: „Prawda o Hitlerze i o Żydach”. Mikołów 1934. Nakł. Wyd. K. Miarki. Dr. Marjan Wachowski: „Skrzynka zapychań”. Poznań, 1933. Nakł. S. A. „Ostoja”.

Po największej katastrofie kolejowej w Polsce

Stan rannych — Na miejscu katastrofy — Komisja ministerjalna — Komunikat policyjny
Pogrzeb ofiar

Ludność całego Poznania żyje jeszcze pod silnym wrażeniem piątkowej katastrofy kolejowej, która ze względu na duże ofiary w ludziach, jest największą katastrofą, jaka się wydarzyła w Polsce.

Jak już donosiliśmy, akcja ratunkowa trwała przez cały dzień, gdyż po przewiezieniu i opatrzeniu rannych w szpitalu i klinikach przystąpiono do usunięcia zatoru na miejscu wypadku. Mimo kilkunastostopniowego mrozu gromadziły się aż do późnej nocy (jeszcze o godz. 12) na miejscu wypadku liczne rzesze ciekawych, które naoznie przekonane się chciały o rozmiarach katastrofy.

Drużyny kolejowe i oddziały saperów zajęte były przez całe popołudnie usuwaniem rozbitych wagonów. Kiedy akcja ta do wieczora nie została ukończona, zmontowano na nasypie dwa silne reflektory, przy pomocy których usuwano szczątki rozbitych wagonów. Części wartościowe, a więc podwozie, klamki, osie, koła, bufory, odwożono przy pomocy specjalnych platform do warsztatów kolejowych, pozostałe zaś części drewniane palono na miejscu. Już zdawało się, że dwa jasne snopy światła reflektorów, oraz płonące w szczerem polu olbrzymie ogniska. Jeszcze dzisiaj rano akcja usuwania trwała w dalszym ciągu. Mimo, że od katastrofy minęło już przeszło 24 godzin na miejscu wypadku gromadziły się coraz to nowe tłumy, żywo komentując przebieg katastrofy oraz jej przyczynę.

W dniu dzisiejszym przybyła do Poznania komisja ministerjalna w składzie: wiceminister Piascecki, inspektor generalnej inspekcji inż. Ejsmont i nacelnik wydziału departamentu ruchu inż. Tuż. Komisja ta po przeprowadzonej wizji lokalnej, przystąpiła do przeprowadzenia śledztwa, które narazie trwa.

Stan rannych w wczorajszej katastrofie kolejowej, znajdujących się w szpitalach w Poznaniu, nie uległ większej zmianie. Najgroźniejszy jest stan asystentki kolejowej p. Marji Lanżanki, znajdującej się w szpitalu kolejowym, oraz 2-mioletniej Zofii Rujnanki, córki tragicznie zmarłego asystenta kolejowego i siostry zabitej, 10-letniej Julii.

W wczorajszej katastrofie kolejowej cały szereg osób uniknęło śmierci względnie kaleczy w cudowny niemal sposób. Gdy pociąg zatrzymał się na zwrotnicy, kilkunastu uczniów gimnazjalnych, uczęszczających do szkół na Jeźcach wybiegło z wagonu i pocsplaszło piczo przez ośnieżone pola, unikając w ten sposób na kilka sekund przed katastrofą strasznej nieszczęścia. Jedną z pasażerek, wiozącą produkty miejskie na targ, miała plecak naładowany towarami na siebie. Kiedy pociąg się rozbił, szczątki rozwalonego wagonu rzetwały zupełnie plecak, nie wyrządzając dzięki temu większej szkody gospodni.

W dniu dzisiejszym wydał wydział śledczy komendy policji państwowej na miasto Poznań następujący komu-

nikat w związku z wczorajszą katastrofą:

W dniu 15 b. m. o godz. 7,23 na torze kolejowym przy moście Libelta zdarzyły się dwa pociągi osobowe, z których jeden zdążył z Roźna do Poznania, a nie mając wcinę wjazdu zatrzymał się w miejscu przepisowem przy semaforze przed mostem Libelta na wysokości Cyrku „Glympja“. Krótko potem zdążył pociąg osobowy z Rokietnicy, którego sygnalista pełniący służbę na stawidle Jeżyca przepuścił, a który tem samem wjechał z tyłu na pociąg stojący. Wskutek tego nastąpiła katastrofa, pociągając za sobą ofiary w ludziach.

Wzorowa sprawność akcji ratunkowej

Straszna w swych skutkach wczorajsza katastrofa kolejowa, wywołała niesłychanie przynębiające wrażenie. Mimo dwudziestostopniowego mrozu, na ulicach widać było tłumy ludzi, którzy na wiadomość o rozmiarach katastrofy dopytywali się w szpitalach o nazwiska zabitych i rannych, lub też spieszyli na miejsce zdarzenia pociągów, gdzie do późnej nocy gromadziło się wiele osób. Różne wieści, trudne do sprawdzenia, a kolportowane z ust do ust, nie mogły natychmiastowego wyjaśnienia ze względu na trudności sprawdzenia nazwisk poranionych i zabitych. Wieści te potęgowały atmosferę ogólnego przerażenia i podniecenia.

Akcja ratunkowa, mająca na celu niesienie pomocy ofiarom katastrofy, przeprowadzona była sprawnie, co z uznaniem należy podkreślić. Czynna była miejska straż pożarna, oddziały saperów, pogotowia lekarskie (55-55 i 66-66) oraz pogotowie kasy chorych. Poza tem rannych zwożono samochodami prywatnymi. W ciągu 45 minut po rozpoczęciu akcji ratunkowej, poranionych odwieziono z miejsca katastrofy do stacji i szpitali. Zwłoki dwoj-

Podczas zderzenia wykołowały się i spadły z nasypu trzy wagony kolejowe. — Winę katastrofy ponosi obsługa pełniąca służbę przy urządzeniach sygnalowych. — W związku z powyższem aresztowano Wawrzyniaka Franciszka, zwrotniczego, zamieszkałego w Poznaniu przy ul. Spokojnej nr. 24.

Dochodzenie przeprowadza wydział śledczy P. P.

W uzupełnieniu notatki w dzisiejszem wydaniu porannem pisma naszego, dodać należy, że tragicznie zmarli chłopcy Bożdan i Telesfor Tabakowie nie byli krewnymi rodziny Tabaków ze Swarzędza, aczkolwiek nosili to samo nazwisko.

ga zabitych na miejscu przewieziono do zakładu medycyny sądowej, a zwłoki sześciu dalszych ofiar złożono w kostnicy szpitala miejskiego.

Mimo wczesnych godzin porannych, szpital miejski przedstawiał widok wielkiej placówki samarytańskiej z poświęceniem niosącej pomoc nieszczęśliwym ofiarom katastrofy. W sali operacyjnej pracowało w pocie czoła sześciu lekarzy-chirurgów i trzech internistów, w otoczeniu licznych pielęgniarek i sanitariuszy. Był to wysiłek godny szczególniejszego podkreślenia.

Niemniej wielką pracę mieli lekarze szpitala kolejowego i kolejowej przychodni lekarskiej. Na dworcu lekarz wydziału sanitarnego dr. Bednarek urządził doraźny punkt opatrunkowy; w przychodni lekarskiej pracowali ofiarnie lekarze kolejowi pp.: dr. Bednarkowa, dr. Cegliński, dr. Gomerski, dr. Stawarz i dr. Zerbe.

Nacelnik wydziału sanitarnego dyrekcji kolei p. dr. Kolszewski przybył natychmiast na miejsce katastrofy i kierował akcją ratunkową. Współpracą lekarzy i pogotowi ratunkowych w

niesieniu pomocy rannym była godna uznania.

Pogrzeb ofiar

Jak nas w ostatniej chwili informują, pogrzebem ofiar katastrofy kolejowej zajęła się dyrekcja okręgowa kolei. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 19 bm. o g. 14 z kostnicy szpitala miejskiego w Poznaniu na cmentarz św. Wojciecha.

PIERNIKI na czystym miodzie
w wielkim doborze smaków i gatunków
Figurki choinkowe
z najlepszej czekolady
Karmelki świąteczne
Marmeladki
TORCIKI pralinowe i orzechowe oraz mnóstwo s'odk'ch niespodzianek odpowiednich na upominki poleca

E. WEDEL

Wybory w Łodzi

Ostatnio kwestja wyborów samorządowych staje się coraz bardziej aktualną i z tej racji porusza się stale sprawa terminu wyborów.

M. in. wskazano, że wybory w Łodzi rozpisane zostaną jeszcze w grudniu rb. co jednakże ze względów technicznych jest niemożliwe, albowiem przed zakończeniem spisów wyborczych, które dopiero się przygotowują, rozpoznanie wyborów nie może nastąpić.

Jak zdołaliśmy ustalić, zakończenie spisów nastąpi w przybliżeniu w lutym lub marcu 1934 roku, poczem najprawdopodobniej wyłożone zostaną one do wglądu, tak, że termin wyborów wyznaczony zostanie najprawdopodobniej na kwiecień 1934 r. (z)

Sąd doraźny w Starogardzie

Morderca post. Matusiaka skazany na karę śmierci

Ze Starogardu doraźny (pd): Jak już zapowiadaliśmy, odbył się tutaj sąd doraźny nad mordercą posterunkowego, s. p. Franciszka Matusiaka, Klemensem Wenckim.

30 listopada b. r. posterunkowy Matusiak legitymował na drodze ze Starogardu do Starego Kiszewa dwóch podejrzanych osobników. W pewnym momencie bandyci dobyli rewolwerów i zastrzelili Matusiaka, zbiegli, ostrzelując przybyłego z pomocą starszego posterunkowego Drzewieckiego. W czasie strzelaniny ranny został drugi bandyta Izidor Muszyński, który w stanie beznadziejnym przebywa dotąd w szpitalu. Przeprowadzony pocąg doprowadził do ujęcia bandytów, którymi okazali się Izidor Muszyński i Klemens Wencki. Sprawa przeprowadzona została w trybie doraźnym i

Klemens Wencki zasiał na ławie oskarżonych.

Wencki zeznając oskarżał Muszyńskiego o zastrzelenie Matusiaka, jednak post. Drzewiecki zeznał pod przysięgą, że w chwili, kiedy legitymował Muszyńskiego, oskarżony Wencki oddał dwa strzały do s. p. post. Matusiaka. Dalsze zeznania 19 świadków obciążały w silnym stopniu oskarżonego a zaprzysiężeni rzeczoznawcy sądowi psychiatrzy orzekli, że jest on człowiekiem umysłowo normalnym i odpowiada za swoje czyny.

Sąd po naradzie ogłosił wyrok, skazujący Klemensa Wenckiego za zabójstwo post. Matusiaka na karę śmierci przez powieszenie. Skazaniec przyjął wyrok z lekkim uśmiechem, poczem oddawszy ukłon swemu obrońcy wyproszony został z sali sądowej.

Obrońca oskarżonego adw. dr. Suwecki zwrócił się do Prezydenta z prośbą o ulaskawienie. Jeżeli nadejdzie odpowiedź przecząca, Wencki zawiśnie na szubienicy, która wzniesiona została na podwórzu więziennem. Dodać należy, że w więzieniu tem odsiaduje karę 5-letnią młodszy brat skazanego.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Hilary Gwizdała z podziękowaniem za uzyskaną pracę 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 319,86 zł.

Na tow. „Caritas“: Stanisław Brzeski zamiast kwiatów na grób matki 100 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 105 złotych.

Na biednych na „Wesołem Miasteczku“, pozostających pod opieką poz. okr. „Caritas“: F. Szulc zamiast wieńca na grób brata Józefa 20 zł. — Z. M. 50 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 92 zł.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Żółte niebezpieczeństwo

Dumpingiem walutowym i socjalnym oraz wzorową organizacją zdobywa Japonia rynki światowe

Sytuacja gospodarcza Japonii w początku 1932 roku przedstawiała się niepomysłnie. Wojna z Chinami stwarzała nie tylko trudności finansowe, lecz i eksportowe. Wskutek bojkotu, eksport japoński otrzymał b. dotkliwy cios na najważniejszym dlań rynku chińskim i na niektórych innych terenach, jak Hong-Kong lub Filipiny, których handel zagraniczny przeważnie spoczywa w rękach Chińczyków. W okresie 1929 do 1932 eksport japoński do Chin, stanowiący normalnie do 20% wywozu całkowitego, spadł do 5%.

Jeśli zważyć, że w całym świecie fala utrudnień przywozowych w latach 1929—1932 spiętrzyła się wysoko, nie można dziwić się, iż bilans handlu zagranicznego Japonii, dotkniętej specjalnie, wyżej przedstawionymi trudnościami, kształtował się z roku na rok gorzej, saldując się deficytem, wynoszącym w roku 1930 — 76,8 miljn. yen, w r. 1931 — 88,8 miljn. yen, zaś w I półroczu 1932 aż... 273,5 miljn. yen.

Groźna sytuacja zmusiła Japonię do podjęcia sytuacji ofensywy eksportowej. Pierwszym, wielkiej wagi aktem ofensywnym była dewaluacja yena. Waluta japońska została zdewaluowana silnie, aniżeli jakakolwiek inna waluta świata (w marcu r. b. indeks kursu funta szterlingów wobec dolara wynosił 142, zaś yena wobec dolara 234,2).

Mimo b. silnej dewaluacji ceny w Japonii nie zwykowały gwałtownie, co umożliwiło utrzymanie nożu plac na dotychczasowym poziomie. Dzięki temu koszty robocizny, obliczone w złocie, spadły o 60%...

Jeśli wziąć pod uwagę, że płace w Japonii nigdy nie były wysokie, że nie obowiązują tam konwencje waszyngtońska, jasnym się staje, że kraj Mikada może z powodzeniem uprawiać dwa rodzaje dumpingu: walutowy i socjalny.

Dumpingu przy pomocy premij rządowych Japonia nie potrzebuje uprawiać dla tej prostej przyczyny, że zarówno przemysł, jak handel, kredyt i transporty skoncentrowane są w rękach nielicznych, potężnych koncernów. Możliwe jest w ten sposób kumulowanie zysków, płynących z poszczególnych stadiów produkcji, co znowu pozwala na daleko idące obniżanie ceny eksportowej. Inneim słowy: dzięki swej pionowej organizacji koncerny we własnym zarządzie (bez pomocy rządu) mogą odmiennie kształtować ceny wewnętrzno-krajowe i eksportowe.

Wspaniała organizacja japońskiego życia gospodarczego daje krajowi temu dwa dalsze, cenne atuty: 1) wysoki poziom techniczny zakładów przemysłowych oraz 2) sprawną służbę handlu eksportowego zagranicę.

Począwszy od drugiej połowy 1932 r. Japonia zaczyna wygrywać wszystkie swoje atuty na rynkach światowych: a) premję walutową, b) niskie koszty robocizny, c) wysoki poziom techniczny przemysłu, d) koncentrację produkcji i eksportu. Wiemy, że Japończycy są narodem dzielnym, ambitnym, solidarnym, pracowitym. — Podsumowawszy wszystkie te walory, nie możemy się dziwić, że japońska ofensywa eksportowa rozwija się wspaniale.

Zasieg ofensywy nie ograniczył się do Azji, Bliskiego Wschodu, Afryki Południowej i Ameryki Południowej. Ostatnio ofensywa dotarła do samego centrum Europy, wlatczając np. do Holandji: żarówki, żelazo, wyroby dzienne, — do Czechosłowacji: wyroby włókiennicze i szklane. Jak widzimy, Japonia konkuruje z państwami europejskimi na ich własnych rynkach, ich specjalnościami! Barjery celne nie są w stanie wytrzymać naporu japońskiego, skoro np. w Holandji żarówki japońskie sprzedaje się po... 10 groszy!

Przypuszczać należy, że fala ekspansji japońskiej dotrze również i do Polski. Zdaje się o tem świadczyć fakt, iż sieć reprezentantów handlowych została u nas wzmocniona.

Tak oto Wschód bierze odwet nad Zachodem za dawne zdobycze. Broń mechaniczna, używana w Azji przez Europę, zwraca się przeciwko nam samym.

KRONIKA GOSPODARCZA

SPÓŁDZIELCZOŚĆ W WOJEW. ZACHODNICH

Według ostatniej statystyki Patronatu Zw. Sp. Zarobkowych z r. 1931 istniało w wojew. pomorskiem: spółdzielni polskich 231 z 54.712 członkami, spółdzielni niemieckich — 212 z 13.330 członkami; w wojew. poznańskim: spółdzielni polskich 356 z 204.232 członkami, spółdzielni niemieckich 434 z 28.752 członkami; w wojew. śląskim: spółdzielni polskich 322 z 66.137 członkami, spółdzielni niemieckich — 45 z 11.376 członkami.

Jak informują, w latach ostatnich nastąpiło przesunięcie ilościowe spółdzielni na korzyść placówek spółdzielczych niemieckich, których ilość, mimo kryzysu,

nie tylko nie zmniejszyła się, lecz nawet uległa zwiększeniu, podczas, gdy spółdzielnie polskie pod wpływem przesilenia gospodarczego skurczyły pod względem ilości swój stan posiadania. Podkreślić tu wypada znamienny obław, że spółdzielnie niemieckie dzięki otrzymywanej pomocy kredytowej z poza granic Rzplitej zdobyły nie tylko powiększyć swoją liczbę, lecz rozszerzyć nawet zakres działalności. Spółdzielnie niemieckie handlowo-rolnicze bowiem w znacznej swej części dostarczają swym członkom również nastę i towary bławatnicze. (AZ)

NARESZCIE PROJEKT ZNIŻKI TARYFY OSOBOWEJ NA KOLEJACH

Nareszcie ministerstwo komunikacji zabrało się do przygotowania projektu nowej taryfy osobowej. Wbrew bowiem twierdzeniom, że taryfa polska jest jedną z najtańszych w Europie, ruch na kolejach naszych począwszy od 1928 r. maleje. Trzeba bowiem pamiętać, że w Polsce dochód na głowę w porównaniu z Anglią, Czechosłowacją, Włochami, Francją i Niemcami jest kilka razy mniejszy. Nie pomogły nawet niżki i ulgi, stosowane w szerokim zakresie. Wysokość opłat przejazdowych nie jest dzisiaj dostosowana do siły nabywczej ludności polskiej. Nowa taryfa osobowa musi całkowicie dostosować

się do panującej w kraju sytuacji finansowej. Jeśli ma ożywić ruch osobowy na naszych kolejach, mówi się o obniżce właściwych opłat mniej więcej o 25 proc.

Gruntownej rewizji należy poddać udzielanie niżki i taryf ulgowych. Obniżenie taryfy osobowej winno mechanicznie za sobą pociągnąć zmniejszenie całego szeregu ulg, które dzisiaj mają zastosowanie. Również odpowiednio czynnik winny uregulować kwestję pobierania dopłat za przejazdy pociągami pospiesznymi. Wśród polskich pociągów pospiesznych istnieją bowiem i takie, które nie zasługują zupełnie na dopłatę za „swoją pośpiech”.

nych w wysokości 1/4 stawki scalonego podatku. Związek Izb, wskazując na celowość scalenia podatku przemysłowego od obrotu zapalnikami, wyprowadził się za wprowadzeniem w życie omawianego projektu w brzmieniu, proponowanem przez Ministerstwo Skarbu.

Z KRAJU

(k) **Polsko-gdańskie stosunki handlowe.** Istniejący od roku Związek popierania polsko-gdańskich stosunków gospodarczych, mający już około 200 członków rozwiniął się stosunkowo szybko i zaczął obecnie wydawać własny organ nie tylko w języku niemieckim, ale częściowo też w języku polskim pod tytułem „GE Zet” — Danziger Wirtschafts Nachrichten — Gdańskie Wiadomości Gospodarcze. Pierwszy numer tego pisma publikuje 150 firm,

Dlaczego należy się ubezpieczyć

od ognia
od kradzieży
i od szkód transportowych

W WARSZAWSKIEM TOWARZYSTWIE UBEZPIECZEŃ

w Warszawie, ul. Jasna 4
w Poznaniu, ul. 27 grudnia 10

ponieważ istnieje ono sześćdziesiąt jeden lat
ponieważ najstaranniej obsługuje swoich klientów
ponieważ unika sporów sądowych z klientami
ponieważ bezzwłocznie wypłaca szkody
ponieważ posiada poważne kapitały gwarancyjne

nr 7 203

należących do związku, którym polskie władze celne spełniają rachunki przy wysyłce towarów do Polski, co powoduje, że towary te przychodzą do Polski bez przeszkód. W artykułach omawiane są główne przedmioty gdańskiej wytwórczości wywożone do Polski a w szczególności: wyroby czekoladowe, margaryna itp. artykuły tłuszczowe farby i lakiery, wyroby ze stali i wyroby nożownicze. Wyroby czekoladowe stanowiły poważną pozycję gdańskiego wywozu do Polski przed 5 do 6 laty, po podwyższeniu akcyzy od cukru na importowane wyroby cukiernicze zmniejszył się przywóz do Polski gdańskich wyrobów czekoladowych bardzo znacznie. Gdański przemysł margaryny i tłuszczu jadalnego bierze żywy udział w polsko-gdańskiej wymianie towarowej i nie zali się na zmniejszenie obrotów wśród polskich odbiorców. Przemysł iakierniczy zaś zaznacza, że obroty kształtowały się w ostatnim roku korzystniej niż w poprzednich latach ze względu na mniejsze straty u polskich firm odbiorczych, co się zdaniem gdańskich fachowców łączy nie tylko z większą ostrożnością w udzielaniu kredytu, ale też poprawą moralności płatniczej w Polsce. (I.)

(k) **Zjazd rolnictwa pomorskiego.** Dnia 14. bm. odbył się w Toruniu zjazd rolnictwa pomorskiego, zorganizowany przez Pomorskie Towarzystwo Rolnicze. Zjazd ten, otwarty przez prezesa Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego p. Schedlin-Czarlińskiego, uchwalił po wysłuchaniu odpowiednich referatów, kilka też skierowanych pod adresem producentów rolnych, a mających na celu przeciwdziałanie w trudnej sytuacji rolnictwa. Duże zainteresowanie wywołał referat wicedyrektora Naczelnej Organizacji Rolniczej Ziemi Zachodnich p. inż. Okoniewskiego. Poza tem pracowano w komisjach: ekonomicznej, produkcji rolnej i pracy społecznej.

(k) **Zwzół wypierają Polaków z tartaków.** Z Podkarpacia donoszą, że ostatnio zarządy tartaków, będących przeważnie w rękach żydowskich, zaczęły zwalniać dotychczas zatrudnionych robotników-Polaków, a na ich miejsce przyjęto Żydów. Wywołało to zrozumiałe niezadowolenie i doszło do protestów. Przeciwnicy do muru właściciele tartaków oświadczyli, że ci robotnicy żydowscy przyjmowani są na 6-miesięczną praktykę przed wyjazdem do Palestyny.

Jest to jednak sprawa beznadziejna, skoro się weźmie pod uwagę że Anglia zamknęła przyjazd Żydów do Palestyny, tem samem praktyka różnicowa przedłuży się w nieskończoność... Ciekawe że podobne zjawisko wypierania Polaków obserwuje się również i w innych dziedzinach przemysłu.

(k) **Dyplomy Pożyczki Narodowej.** Lokalny Komitet Obywatelski Pożyczki Narodowej na miasto Poznań zwała wszystkich tych subskrybentów „Pożyczki Narodowej”, którzy podpisali ją według norm ustalonych swego czasu przez centralne organizacje gospodarcze lub zawodowe względnie przez komitet obywatelski, a którzy nie otrzymali jeszcze dyplomu, aby zgłaszali się po niego niezwłocznie.

Przy zgłoszeniu się należy przedstawić kwity na wpłaconą już pożyczkę względnie raty tej pożyczki oraz dowód, że pożyczkę podpisano według norm ustalonych przez wyżej wspomniane organizacje. Biura lokalnego komitetu obywatelskiego mieszczą się w Miejskiej Kasie Podatkowej przy ul. Nowej 10 I. p. wejście z ul. Sieroczej i są czynne codziennie od godziny 8-mej do 14-tej.

Z ZAGRANICZY

(z) **Znaczna poprawa angielskiego bilansu handlowego.** Ogłoszone ostatnio wykazy bilansu handlu zagraniczn. Wielkiej Brytanji świadczą o znacznej poprawie. W listopadzie r. b. wartość eksportu wynosiła 34.435 tys f. szt. czyli o 3,34; tys f. więcej niż w listopadzie 1932 r. (o 10,7 proc.), import również wzrósł nieco o 2,218 tys. czyli o 3,6 proc) do 63.734 tys f. Za 11 miesięcy r. b. ogólna wartość eksportu wyniosła kwotę 337 milj. f. (wzrost wobec 1932 r. o 4,371 tys. f. czyli o 1,3 proc.), zaś

importu 613 milj. f. (spadek o 29.440 tys f. czyli o 4,5 proc.)

(z) **Wydobycie złota w ZSRR.** Według oficjalnych doniesień wydobyte złota w ZSRR osiągnęło już 100 proc. wykonania tegorocznego planu. Takie meldunki nadeszły z kopalni kazakstańskich, amurskich, przymorskich, uralskich i leńskich. Kopalnie w Audanie (wschodnia Syberja) zwiększyły w listopadzie b. r. produkcję o 120 proc. w porównaniu z listopadem ub. r. Ścisłe dane o wydobyciu złota trzymane są w tajemnicy.

Z chwili

W ciągu 3 lat przybyło 20 procent warsztatów rzemieślniczych

Organ oficjalny Rady Izb Rzemieślniczych podaje ciekawą statystykę liczebności warsztatów rzemieślniczych w Polsce. Według tych danych znajdowały się w Polsce w 1930 roku — 263.993 warsztaty rzemieślnicze, w r. 1931 było ich 284.308, a w roku 1932 — 314.944. Jak widzimy, ilość warsztatów zarejestrowanych wzrosła od r. 1930 do r. 1931 o 20.315, zaś od r. 1931 do 1932 o dalsze 30.636 warsztatów.

W ciągu trzech lat kryzysowych ilość warsztatów rzemieślniczych wzrosła o przeszło 50.000, tj. o blisko 20 proc. Fakt, iż stało się to w latach kryzysowych, jest bardzo wymowny, wynika z niego bowiem, że kryzys działa na rzemiosło rozsadzająco, rozdrabniająco.

Coprawda należy do powyższej statystyki odnieść się z zastrzeżeniem (bowiem niewątpliwie fakt przyrostu przypisać należy m. i. sprawniejszej a roku na rok rejestracji rzemieślników, wykrywającej coraz nowe warsztaty), jednak wydaje się być pewnym, że ilość samodzielnych warsztatów nie tylko statystycznie, lecz i rzeczywistości rośnie z roku na rok.

Mimo odmiennych pozorów, objaw ten nie jest korzystny, gdyż świadczy o proletaryzacji rzemiosła. Większe warsztaty zanikają, zaś w ich miejsce wstępują placówki drobne, ekonomicznie słabe. Organ oficjalny Rady Izb Rzemieślniczych pisze w tej sprawie:

Większe warsztaty zwalniają czeladników. Ci ostatni ubiegają się o tytuł mistrzowski, osiedlają się i zaczynają samodzielną egzystencję.

Terminatorzy zredukowani bądź rozpoczynają nielegalną działalność, lub stają się chalupnikami.

W obecnych latach kryzysowych mnożenie się liczby warsztatów rzemieślniczych jest więc objawem niezadowolonym. Trzeba, aby władze zwróciły baczną uwagę na objaw znacznie bardziej niezdrowy od poprzedniego, mianowicie na mnożenie się niezależnych warsztatów pseudo-rzemieślniczych. Tych partaczy pokątnych trzeba tępić w interesie legalnego rzemiosła.

Nadto domaga się rozwiązania kwestji pracy chalupniczej: Od kilku lat czekamy na unormowanie tej dziedziny drogą wydania ustawy chalupniczej której zadaniem byłoby ustalenie warunków konkurencyjnych między rzemiosłem i chalupnictwem

Prawne rozwiązanie należy znaleźć w wyłączeniu chalupnictwa z przepisów prawa przemysłowego i wydaniu specjalnej ustawy.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Warsztaty pracy dla kobiet

Na plan pierwszy różnych zagadnień społecznych wysuwa się dziś problem pracy. Sprawę tę należy też brać pod uwagę zawsze wówczas, gdy rozważa się kwestję miłosierdzia jakiegokolwiek charakteru, czy stopnia. Jeżeli bowiem podejmuje się akcję charytatywną, która wobec rosnącej i wzmagającej się, szczególnie porą zimową, biedy i nędzy powraca wciąż na porządek dzienny każdej organizacji społecznej i każdej instytucji społecznej, miłosierdzie musi być zrozumiane w właściwej swojej istocie i stosowane z uwzględnieniem intencji prawdziwie chrześcijańskiej i racjonalności celowego poczynania. Dlatego więc akcja charytatywna powinna być rozumiana nie jako jałmużna, ale jako pomoc udzielana człowiekowi, z pełnym uznaniem jego ludzkiej godności.

O tem, że nędza istnieje wśród nas i nie ustaje, powinniśmy wiedzieć i nie wolno nam ze względów oportunistycznych zamykać na fakt ten oczu. Nie wolno również nikomu, a szczególnie predysponowanym do zajmowania się temi sprawami kobietom zadowolić się jakimś udzielaniem jednorazowej zapomogi potrzebującym, ale trzeba zastanowić się nad tem, czy nie mogą znaleźć się sposoby głębszego wniesienia w potrzeby chwili przez zarządzenie ztemu u samych jego podstaw. Tak często bowiem jesteśmy świadkami wykonywanej akcji charytatywnej z bezduszną oschłością i surowością, tak często spotyka się tak zwane miłosierdzie, które rani bliźnich i ukarza ich zupełnie, jakgdyby nędza była przewiną, a ludzie dotknięci nią przestępcami, którzy wstydzili się mają swego fatalnego położenia.

Jeżeli pomoc społeczna ma mieć charakter stały i zastosowanie praktyczne wówczas nie może nadmiernie obciążać nikogo. Z drugiej strony również nie może to być jałmużną, która unieszczęśliwia każdego człowieka zmuszonego do jej przyjmowania. Musi to więc być pomoc w znalezieniu i si to więc być pomoc w znalezieniu i podtrzymaniu zarobku, dającego choćby najskromniejszą podstawę bytu. Ideałem takiej pomocy dla ogromnych rzesz w nędzy pogrążonych, bezrobotnych kobiet byłoby warsztaty pracy ręcznej. Jeżeli bowiem, zamiast jałmużny damy kobietom tym pracę, równocześnie podnosimy ich poziom społeczny, ich poczucie ludzkie, ich godność osobistą, ratujemy je przed ulicą, stwarzamy rzeszę osób zadowolonych, żyjących znów w ufności, że wysiłkiem własnym, własną pilnością i staniem staną się z powrotem ludźmi, a nie jakimiś wyrzuconymi poza nurt życia wzgardzonymi istotami.

Rozwiązanie praktyczne

Stworzenie warsztatów pracy dla kobiet nie jest rzeczą niemożliwą, ani zbyt trudną, jeżeli tylko do rzeczy tej zabrają się osoby uczciwe, praktyczne, i jeżeli w usiłowaniach swych nie ustają przy pierwszej, napotkanej przeszkodzie. Istnieją przecież obok bezrobotnych pracownic ręcznych także w wielkiej ilości bezrobotne biuralistki, stenotypistki, panie z branży kuciekowej i przemysłowej, więc należałoby zmobilizować je wszystkie razem i wspólnie stworzyć zarówno warsztaty pracy, jak biura dla pośredniczenia w zbyciu i agentury dla wytwarzanego towaru. Naturalnie trzeba wówczas brać pod uwagę rzeczy najpotrzebniejsze, artykuły potrzebne wszystkim, a nie tylko przedmioty luksusowe, których potem nikt nie chce kupić przy powszechnym zubożeniu całego społeczeństwa. Również należy zdać sobie sprawę, że wykonywana w warsztatach praca musi być pierwszorzędna i pokupna, bo rzeczy lichych nikt nabywać nie będzie, nawet w imię miłosierdzia.

Ze myśl taka nie jest obcą miejscowej społeczności kobiecej dowodem tego są powtarzające się rok rocznie wystawy gwiazdkowe robót ręcznych, dotąd jednakże są to tylko wysiłki dorywcze, nieskoordynowane i nie obejmujące zasięgiem swym większej ilości kobiet.

Dotychczas wciąż jeszcze opieramy różne zapotrzebowania domowe na sprowadzanej z zagranicy tandencie. A przecież niejednokrotnie słyszy się dezyderaty kupców poznańskich pragnących zaopatrywać się w wyroby krajowe. Jak np. różne *Handy* botiki, drobniarki codziennego użytku, guziki, bro-

krotnie wypowiada kupiectwo nasze opinie, że dla rzeczy tych znalazłby się zbyt i w Poznaniu i na prowincji, gdyby tylko zapewniono stałą dostawę bardzo starannie i bardzo rzetelnie wykonanego towaru, z uwzględnieniem potrzeb chwili i z dbałością o oryginalność i nowość.

Wartość społeczna pracy

Inicjując jednak warsztaty pracy dla kobiet nie należy wyłącznie brać pod uwagę moment handlowy. Być może bowiem, że nie od razu akcja ta przyniesie wybitne rezultaty finansowe, raczej spodziewać się trzeba, że dopiero po pewnym czasie znajdzie się zbyt i stałe dochody. Jeżeli jednakże zbiera się pieniądze na pomoc doraźną, która jest zawsze tylko kroplą w morzu, a nie posiada żadnej wartości moralnej, często wręcz przeciwnie upokarza i unieszczęśliwia wspomaganą, wówczas również dobrze można zaryzykować zbieranie gotówki na cel uruchomienia warsztatów pracy dla kobiet, ponieważ ani nabyty surowiec, ani sprzęt nie ginie, a powoli można w ten sposób zamiast pomocy doraźnej stworzyć pomoc stałą. Zasadniczym jednakże momentem jest tu ten, aby kierownictwo takiej akcji znaizło się w rękach odpowiednich, aby inicjatywę tej nie wyrwał ktoś przygodny, działający w imię interesów prywatnych, lecz osoby zasługujące w pełni na zaufanie i podejmujące akcję w imię wielkiej idei, rzetelnie, uczciwie i z pełnym poczuciem odpowiedzialności. Tylko bowiem systematyczna, skoordynowana i rozumna akcja warta jest poparcia i napewno poparcie się takie znajdzie.

Znaczenie kulturalne

Stworzenie warsztatów pracy dla kobiet miałyby prócz głównej idei pomocy materialnej dla bezrobotnych jeszcze i dużo innych wartości moralnych. Warto bowiem przypomnieć piękną tradycję staropolskich wieczerznic w szlacheckiej izbie czeladniej, czy w włościańskiej świetlicy. Wyobrażamy sobie zgromadzone dokoła warsztatów przedziałnych, czy kilimczarskich, dokoła maszyn od szycia czy krosien do haftowania dziewczęta i kobiety. Pokój jest jasny, ciepły, ktoś głośno czyta, lub wyklada, wywijaże się rozmowa, a kobiety dotąd smutne i pokrzywdzone znajdują się nagłe w miłym dla siebie nastroju, w otoczeniu, które nie tylko stwarza dla nich możliwość zarobku, ale nadto jest jakby salonem towarzyskim neutralizującym surowość życia i brutalność codziennej, przykrej walki o byt. W takich przecież świetlicach rozwijała się dawna kultura polska różnych warstw społecznych, trzeba więc podchwycić znów tę myśl i wskrzesić dawne wieczory kobiece.

Skarżymy się wszyscy na upadek kultury towarzyskiej, na bezwzględność i przykrość w obejściu ludzi gromadzących się czy w poczekalniach biur, czy w tramwajach, czy w jakiegokolwiek miejscach publicznych. Niejednokrotnie obserwuje się zanik już nietylko uprzejmości, ale nawet zwykłej ludzkości, więc trzeba na gwałt ratować poziom kulturalny warstw szerszych, które — z powodu nędzy i bezrobocia brutalizują się najprędzej. A właśnie w takich wspólnych warsztatach pracy, pod dyktando osób inteligentnych można by wychować rzeszę kobiet, posiadających uprzejme obejście i oddziaływających w tym kierunku znów na dalsze swe otoczenie. Pewne formy towarzyskie obowiązują bowiem każdy stan i każdy zawód, a wyzbywanie się tradycyjnej kultury swego środowiska prowadzi wielokrotnie również do zaniku poczucia moralnego.

Kwestja stworzenia warsztatów pracy dla kobiet jest dziś sprawą palącą zarówno ze względu na nędzę szerzącą się w sposób zastraszający, jak również ze względu na zubożenie tych warstw, któreby nędzy tej zaradzić mogły. Tylko bowiem metodyczny, racjonalny wysiłek może uratować jednych, a ulżyć drugim, zarazem pomoc stosowana w sposób humanitarny i celowy, obliczona na dalszą przyszłość, może stworzyć nadzieję doczekania się wprędce tej lepszej przyszłości. w.

Zjazd młodych ziemianek w Warszawie

Dnia 3 grudnia odbył się w Warszawie walny zjazd Młodych Ziemianek, poprzedzony zebraniem zarządu głównego z delegatkami oraz trzydniowym kursem dla zarządów kół prowincjonalnych. Na kursie tym omówiono szereg zagadnień związanych z działalnością Stowarzyszenia.

Obrady poprzedziła Msza św. odprawiona przez ks. prałata Kornilowicza, który od ołtarza przemówił do zebranych.

Zjazd miał charakter sprawozdawczy. Obecne były delegatki ze Lwowa, Tarnopola, Krakowa, Poznania, Lublina oraz koła warszawskiego, które w imieniu swych kół złożyły sprawozdania z całorocznej działalności. Przedstawiono również sprawozdania prac zarządu głównego, Klubu Młodych Ziemianek, sprawozdanie kasowe i komisji rewizyjnej.

Ustąpił cały dotychczasowy zarząd wraz z przewodniczącą, p. Haliną Doria-Dernałowicz, która — z żalem żegnana przez Młode Ziemianki — obejmuje obecnie stanowisko przewodniczącej Sekcji Młodych przy Sekretarjacie generalnym Akcji katolickiej archidiecezji warszawskiej. Zjazd uchwalił w uznaniu jej zasług i jako wyrażenie wdzięczności za długoletnią pracę nadanie p. Doria-Dernałowicz tytułu członka honorowego Stowarzyszenia „Młode Ziemianki”. Jednogłośnie wybory dały wynik następujący: Przewodnicząca p. Irena Gombrowicz, wice-przewodnicząca — pp. Magdalena Skarżyńska i Róża Żółtowska, sekretarki — pp. Jadwiga Piasecka i Jadwiga Jankowska, skarbniczka — p. Maria Piwnicka, kierowniczka biura, p. Teresa Ciszewiczówna. Kierowniczką sekcji zatwierdzono następujące: społecznej i organizacyjnej — p. Barbara Godycka-Cwirko, oświatowej — p. Zofja Olszewska, gospodarczej — p. Olga Biełkowska, zagranicznej — p. Elżbieta Budny, towarzyskiej (klubu) p. Marja Wodzińska.

Wystuchano następnie bardzo pięknego i ciekawie ujętego referatu red. Klemensa Jędrzejewskiego p. t. „Trzeba z żywymi naprzód iść. — po życie sięgnąć nowe” i omówiono szereg spraw związanych z projektowaną w nadchodzących miesiącach, działalnością. Najważniejszym punktem tych obrad była sprawa ujednoczenia prac zespołu Młodych Ziemianek przez skoordynowanie działalności wszystkich kół. Postanowiono w tym celu równocześnie przerobienie w kołach wspólnych zagadnień i czynów społecznych.

Omawiana była również sprawa wielkiego kongresu Międzynarodowej Unji Związków Kobiecych Katolickich, który odbędzie się w Rzymie w czasie świąt Wielkiejnocy.

Na zakończenie obrad zjazdu odbyła się wieczornica urozmaicona wesółem przedstawieniem. M. S. K.

Lady Butler

Lady Butler, zmarła niedawno w 82 roku życia, była jednym z największych malarzy batalistycznych w Anglii.

Będąc już malarką od wielu lat, była kiedyś przypadkowym świadkiem manewrów wojskowych i fakt ten zdecydował o kierunku jej zamiłowań.

Obraz, zatytułowany „Pobudka” z 1873 roku ustalił sławę Lady Butler. Książę Walji zapragnął posiadać go w swojej kolekcji, dotychczasowy właściciel nie chciał go jednak sprzedać. Dopiero dzięki wstawiennictwu królowej Wiktorji transakcja doszła do skutku. Obecnie ów słynny obraz znajduje się w siedzibie królewskiej w Londynie, w Buckingham Palace.

Jednym z bardziej znanych obrazów Lady Butler jest obraz p. t. „Mściciele” malowany podczas wielkiej wojny, a inspirowany przez rozstrzelanie Miss Campbell przez Niemców.

Lady Butler, żona generała, matka sześciorga dzieci, potrafiła łączyć cnoty zawodowe z zaletami niezawodnej przyjaciółki i czarującej pani domu.

Doktor oceanografji

Na uniwersytecie w Toronto doktorem została niedawno na wydziale oceanografji p. Viola Davidson.

Z ruchu katolickiego w Warszawie

Przy Akcji katolickiej archidiecezji warszawskiej tworzy się obecnie Sekcja Młodych, do której wchodzi organizacja, zajmująca się ruchem młodzieżowym, żeńskim: Stow. Młode Ziemianki, Związek Stow. Młodzieży żeńskiej Arch. Warsz., Polskie Stow. Młodych Kobiet oraz koło studjów dla młodej inteligencji żeńskiej.

Sekcja ma za zadanie skoordynowanie pracy młodych stowarzyszeń oraz krzewienie kultury katolickiej wśród młodego pokolenia żeńskiego.

W skład tymczasowego zarządu weszły pp.: Halina Doria-Dernałowicz, Irena Gombrowicz, Marja Sawczykowa, oraz po dwie delegatki z każdego stowarzyszenia.

Pierwszą inicjatywą sekcji jest urządzanie cyklu wykładów społecznych, którego program podajemy poniżej:

Poniedziałek, 4 grudnia godz. 6—7 pp. „Młodzież wczoraj a dziś” — p. Czesław Polkowski; godz. 7—8 pp. „Młodzież żeńska w Polsce” — p. Irena Gombrowicz.

Wtorek, 5 grudnia godz. 6—7 pp. „Zagadnienie kobiece na terenie międzynarodowym” p. Anna Paradowska-Szelańska; godz. 7—8 pp. „Przygotowania do pracy społecznej jednostki i zespołu” p. dr. M. Słowińska-Zarzecka.

Środa, 6 grudnia, godz. 6—7 pp. „Drogi służby społecznej” — p. Klemens Jędrzejewski; godz. 7—8 pp. „Katolicyzm — doktryna indywidualna i społeczna” — ks. dr. Władysław Lewandowicz.

Czwartek, 7 grudnia, godz. 6—7 pp. „Zadania młodego ruchu w Polsce” — p. Halina Doria-Dernałowicz; godz. 7—8 pp. „Współczesne apostołstwo” — ks. dyr. Stanisław Wojsa. — sk —

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Zebranie Sodalitji Ziemianek w Bydgoszczy odbędzie się w poniedziałek 18. bm. w domu św. Florjana. Msza św. o godz. 8.30.

Zebranie Ziemianek Koła Szubińskiego odbędzie się w poniedziałek, 18. bm o godz. 14.30 w Szubinie na salce p. Alwinowej. Uprasza się o jaknajliczniejszy udział członków.

W dniu 16 listopada br. odbył się w Żninie kwartalne zebranie żnińskiego Koła Ziemianek przy udziale 12 członków. P. Aniela Gozimirka odczytała referat ks. Czartoryskiej: „O współpracy społecznej na terenie parafji”, poczem przewodnicząca Koła p. Mlicka z Obużna przedłożyła komunikaty głównego zarządu. Dla Kółek Włościanek odbyły się w ostatnim czasie w powiecie różne kursy, i tak w Dzierżewie, Gorzycach, Juńcewie, Chomiąży, Kierzkowie i Górze — wszystkie staraniem pp. Ziemianek Omawiano następnie sprawę urzędzenia Gwiazdk. dla biednych, wspólnie z miejscowymi Tow. św. Wincentego a Paulo.

Po dłuższej przerwie odbył się w Środzie reorganizacyjny zebranie średniego Koła Ziemianek, na które z ramienia zarządu głównego przybyła przewodnicząca sekcji organizacyjnej p. Wania Chlapowska. W swem przemówieniu zaznajomiła obecnych z pracą Ziemianek, zataczając coraz szersze kręgi, jak również z działalnością Zarządu, który dokłada wszelkich starań, by organizacja nasza docierała do wszelkich stowarzyszeń katolickich, — zawodowo — zaś dawała zrzeszonym członkom w zakresie ich pracy jaknajwięcej nauki i korzyści. P. Chlapowska podaje dalej statystykę, ile Ziemianek pracuje w Kółkach Włościanek i prosi o zakładanie nowych kółek w powiecie, których jest dotychczas niewiele. Dalej przypomina o współpracy Ziemianek ze Stowarzyszeniami, należącymi do Akcji Katolickiej, zgodnie z uchwałą walnego zebrania ziemianek z roku 1930. Wreszcie zachęca gorąco do abonowania miesięcznika „Ziemianka Polska” (adres redakcji Warszawa, Marszałkowska 149), świetnie dziś redagowanego, który zaznajamiając nas z pracą i prądami kobiet zagranicą, stwarza tem większą z niemi łączność. Ponieważ p. Stabilewska ze Szlachcina dla braku zdrowia urzędu przewodniczącej zatrzymać nadal nie może, wybrana zostaje na to stanowisko p. Zofja Unrug z Wyszakowa. Rekolekcje ziemianek w Bydgoszczy od 27—31 grudnia się nie odbędą.

Zapisy na członków wspierających T. C. L. przyjmują wszystkie redakcje miejscowych pism. Biura Zarządu T. C. L. znajdują się przy ul. św. Marii 37, tel. 10-50 gdzie przyjmuje się zapisy na członków.

MŁODY NARODOWIEC

STARE — NOWE

Mądrze pisał Felicjan Faleński w „Meandrach”:

Prawdą cywilizacji zachodnio-europejskiej jest uniwersalizm jako forma myślenia, a kultura moralna chrześcijaństwa, jako fundament różnorodnej treści duchowej. Dziś bardziej, niż kiedykolwiek trzeba o tem pamiętać.

Mówiąc o uniwersalizmie, nie nawiązuję oczywiście do modnego kierunku w naukach społecznych, który reprezentuje ekonomista i socjolog wiedeński Othomar Spann, mieszający uniwersalizm z kolektywizmem, jak samo zresztą jak jego naśladowcy w naszej krytyce literackiej. Uniwersalizm jest podstawą człowieka wobec świata i jego zjawisk, jest swoistą metodą ich traktowania. Słowo i pojęcie, wywodzące się z universum, wyraża dążność do ujmowania wszystkości, całości zagadnień życia. Uniwersalizm jest przeciwieństwem ekskluzywizmu, ograniczającego rozpiętość wyobraźni ludzkiej.

Tkwi on głęboko w tradycji klasycznej, w filozofii greckiej, w prawodawstwie i w organizacji państwa rzymskiego. „Jestem człowiekiem, nie ludzkiego nie jest mi obojętne” — było zasadą starożytnych.

Uniwersalizm katolicki objawił się w sposób wieloraki, może najbardziej dobitnie w dziedzinie etyki przez stworzenie wszechogarniającego systemu praktycznych norm moralnych. Religia, otwierając człowiekowi podwoje zaświata, ukazuje mu cel najwyższy i naogólniejszy: osiągnięcie dobra, szczęścia, zbawienia. Im gorętsza jest wiara, tem żywsze stają się prawa moralne. Im powierzchowniejsze są uczucia religijne, tem kruchsze normy etyczne.

Kwestja komplikuje się o tyle, że religia nie jest jedynym źródłem nakazów moralnych. Wielkie prądy kultury (feudalizm, humanizm, renesans, liberalizm) tworzą ideały człowieka doskonałego, według których sądzono jednostki i wytyczano drogi postępowania społeczności. Średniowieczny typ wasala, renesansowy szlachcic i dworzanin, barokowy „godny człowiek”, filozofujący liberal i pozytywistyczny wolnomysliciel to szereg systemów, które zawierały odrębne normy życia.

Zastanówmy się nad stosunkiem wzajemnym praw etyczno-religijnych i wskazań, płynących z ideałów kulturowych. Współcześnie np. głównym prądem kultury są ruchy narodowe. Amor patriae pobudza energię duchową i zdolność czynu, uszlachetnia instynkty, pogłębia człowieczeństwo. Nie może to jednak wystarczyć. Istnieje wiele problemów dobra i zła, wiele subtelności delikatnych sumień, które nie dadzą się rozstrzygnąć inaczej, jak ze stanowiska religii. Najpotężniejszym bodźcem moralnym zostanie zawsze poczucie nieśmiertelności duszy i wiara w życie wieczne, w cele najdalej i najwyszczelniejsze. Oto przeszło, łączące etykę z metafizyką.

W epoce powojennej zaznaczyły się dwa fakty charakterystyczne: upadek protestantyzmu i odrodzenie katolicyzmu. Protestantyzm stracił właściwe cechy religii, stał się prosto szkołą materialistycznej filozofii. Na tem tle łatwo zrozumieć szerzenie się w Niemczech nordyzmu, hasła „rasy panów”, a z drugiej strony buddyzmu i innych naleciałości wschodnich. Popędy mistyczne muszą się w jakiejś formie wyładować.

Kościół katolicki zmierza szybko ku nowemu rozkwitowi, czego dowodem zewnętrzny był traktat z rządem włoskim, podpisany w murach Lateranu, matris ecclesiarum. W Polsce nurt religijności płynie coraz bystrzej, zwłaszcza wśród młodych. Zda się słyhać dziś znowu stare, potrydenckie hasło: ad divinum cultum reparandum. Chodzi o to, aby nie dać zamrzeć tym porywom, aby one nie wykoszlały się w przesadny pietyzm i skostniałą bigoterję, jak to zaszło u nas w XVII wieku.

Ciągła praca, i ciągly wysiłek myśli i woli musi zapewnić rozrost zasobów duchowych narodu. Skłonność do skrajności, do czysto zewnętrznej obserwacji, którą tu i ówdzie spostrzegamy, mogłaby wypaczyć normalny, zdrowy tok wydarzeń.

MIECZYSLAW PISZCZKOWSKI.
Lwów.

Związek Młodych Narodowców

Pomorze przy pracy organizacyjnej

— **Piękny rozwój Z. M. N. w Chojnolcach.** Ostatnio odbyło się miesięczne zebranie ogniska chojnickiego Związku Młodych Narodowców przy udziale przeszło 100 członków. Zagał zebranie kierownik powiatowy kol. Trykowski hasłem „Młodzi czuwajcie”, poczem wygłosił referat pt.: „Dlaczego jestem narodowcem”. Treściwie opracowany referat wysłuchany został z zainteresowaniem kol. przewodniczący zauważył w końcu swego referatu, że członkiem Związku może być tylko ten, kto czuje się prawdziwym Polakiem-katolikiem. Polamane charaktery nie powinny znaleźć miejsca w szeregach narodowych. Następnie kol. przewodniczący zapoznał członków z deklaracją ideową, którą można otrzymać u sekretarza kol. Cysewskiego. Zwrócił się także do członków z apelem popierania prasy narodowej przez jej czytanie i abonowanie. Ustalono, że organem lokalnym na miejscu jest „Słowo Pomorskie” i „Pielgrzym”. Pisma te winien czytać nie tylko członek, lecz także jego znajomy i sąsiad. Po przyjęciu 15 nowych kandydatów na członków, kol. przewodniczący referował sprawę wieczorku gwiazdkowego, który uchwalono urządzić wespół z oddziałem żeńskim Zw. Mł. N. w dniu 21. bm. Będzie to pierwszy wieczorek wigilijny. Po omówieniu szeregu spraw natury organizacyjnej przewodniczący kol. Trykowski zamknął zebranie hasłem „Młodzi czuwajcie”, poczem odśpiewano hymn Młodych. — Podkreślić należy piękny rozwój Związku Młodych Narodowców na terenie Chojnic, który liczy obecnie ponad 150 prawdziwie ideo-

wych członków. Stosunek obywatelstwa do Związku jest jak najlepszy, czego dowodem liczny udział w wieczornicy ostatnio odbytej. Świetnie rozwija się sekcja żeńska pod kierownictwem niestrudzonej działaczki narodowej, kol. Wiśniewskiej.

— **Młodzi narodowcy w Świeciu przy pracy.** Ostatnio odbyło się plenarne zebranie ogniska Związku Młodych Narodowców w Świeciu. Przy licznych udziałach gości, członków i sympatyków zagał obrady kierownik ogniska kol. Szolc. poczem przemawiał ks. dziekan Kontzer; sprawy wyborcze referował p. adw. Maciejewski. Na zebraniu poruszono także sprawę popierania pism narodowych i postanowiono podjąć w tym kierunku intensywną pracę. W dalszej części zebrania potępiono metody różnych działaczy „sarnacyjnych” i w sposób uroczysty zaprotestowano przeciwko szarganiu opinii ludności pomorskiej. Związek Młodych Narodowców w Świeciu rozwinął po kilku-miesięcznej przerwie znow wzmoczoną działalność, przygotowując się zarazem do odbycia zjazdu powiatowego, który się ma odbyć w najbliższych miesiącach.

— **Młodzi narodowcy w Lisewie (pow. Chelmo).** W ubiegłym miesiącu odbyło się walne zebranie Z. M. N., przy bardzo licznych udziałach członków i społeczeństwa starszego. Zebraniu przewodniczył sekr. pow. kol. Mańkowski z Chelma. Referat wygłosił kol. red. Ciesielski, którego zebrani wysłuchali w skupieniu. Zebranie zakończono hymnem Młodych, poczem odbyła się herbatka towarzyska z tańcami.

Zjazdy w Włocławku i Radomsku

— **Zjazd kierowników Ruchu Młodych okręgu kujawsko-dobrzyńskiego.** Odbył się w Włocławku zjazd kierowników placówek Młodych Narodowców okręgu kujawsko-dobrzyńskiego. Po nabożeństwie w katedrze uczestnicy zjazdu udali się na akademię, na której przemawiali p. prof. Pytko i kol. adw. Rossman z Warszawy. W zjeździe wzięło udział 19 kierowników placówek zamiejscowych i 8 kierowników placówek miejscowych. Oprócz uczestników zjazdu w akademii wzięło udział przeszło 230 członków placówek włocławskich. Ruch Młodych przybiera jak widać coraz potężniejszą kształą, co daje rękojmię, że Polska musi wejść w niedalekiej przyszłości na nowe, narodowe tory.

— **Z życia Młodych Narodowców w Radomsku.** Młodzi Narodowcy urządzili 11

grudnia wielkie zebranie w lokalu własnym przy ul. Reymonta 12, na którym omawiano sprawę zbliżających się wyborów do rad miejskich oraz zastanawiano się nad zorganizowaniem szeregu placówek na terenie powiatu. W zebraniu tem brali udział przedstawiciele okolicznych placówek, łącznie obecnych było przeszło 300 osób. Okolicznościowy referat wygłosił kierownik placówki w Radomsku, kol. M. Brzuchania. Mówcę nagrodzono okłaskami. W dyskusji przemawiał kol. Sochan, oświetlając dzisiejsze stosunki i omawiając stosunek Żydów do Polaków. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych. Ruchem Młodych zaczyna się coraz bardziej interesować całe miejscowe społeczeństwo.

najlepszych. Zaznaczyć trzeba, że młodzi w Grodzisku wzięli bardzo czynny udział w akcji wyborczej. — Tego samego dnia odbyło się też w Grodzisku strzelanie Z. M. N. Wiadomo bowiem, że starosta tamtejszy zabronił członkom Z. M. N. strzelania razem z innymi organizacjami. Nagrodę dla najlepiej strzelanych ognisk ufundował: jedną zarząd wojewódzki Z. M. N. i dwie zarząd powiatowy.

— **Młodzi narodowcy we Wrześni spełnili swój obowiązek.** Młodzi narodowcy we Wrześni — jak już o tem referowaliśmy w „Kurjerze Pozn.” — wzięli bardzo czynny udział w akcji wyborczej i wybitnie przyczynili się do zwycięstwa Obozu Narodowego. Relację tę należy o tyle uzupełnić, że w dniu 18. ub. m. odbyło się zebranie przedwyborcze ogniska Z. M. N. z współudziałem członków Stronnictwa Narodowego. Zebranie to zaszczepiła swoją obecnością prezes powiatowy Stronnictwa Narodowego p. K. Kaliszewski. O godzinie 8.30 zagał zebranie prezes kol. Wiśniewski hasłem „Młodzi, czuwajcie!” poczem powitał zebranych w liczbie około 170 osób. Rzeczowy referat na temat wyborów wygłosił prezes Młodzieży Wszepolskiej kol. Grott z Poznania, któremu podziękowano gorącymi okłaskami. W dyskusji dorzucili kilka słów pp. Kaliszewski, Spir. Jasiński i inni. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych. O godz. 10. prezes kol. Wiśniewski solwował zebranie.

— **Zebranie sekcji żeńskiej Z. M. N. w Miłosławiu.** W dniu 27. ub. m. odbyło się zebranie nowozałożonej sekcji żeńskiej Z. M. N. na które przybyło około 200 koleżanek. Zebranie zagała w salce Banku Ludowego o godz. 20. prezeska, kol. L. Brandtówna, hasłem „Młode, czuwajcie!”, na co padł gromki okrzyk „Czuwamy!” Z koleżanek Brandtówna podała do wiadomości porządek obrad, poczem kol. sekretarka Byttnerówna zofja odczytała protokół z ostatniego zebrania, który przyjęto do wiadomości bez zmian. Bardzo rzeczowy referat wygłosiła kol. Ruszkiewiczówna na temat „Czem jest praca charytatywna?” Oto ostatnie słowa referatu: „My, Młode, pracujmy i chciejmy pracować w myśl hasła czysto katolickich i narodowych dla dobra Ojczyzny i na chwałę Bogu, a jeżeli z nami będzie Bóg, to pewnie jest nasze zwycięstwo”. Za piękny referat podziękowała prelegentce w imieniu placówki żeńskiej prezeska Brandtówna. Omawiano jeszcze kilka spraw organizacyjnych, m. in. sprawę wysokości składek, jak również ustalono termin, mających regularnie odby-

wać się zebrań. Po wyczerpaniu porządku obrad, na zakończenie odśpiewano hymn Młodych „Złoty słońca blask dokoła”. O godz. 21.45 solwowała zebranie prezeska kol. Brandtówna hasłem „Młode, czuwajcie!”

(—) Z. Byttnerówna, sekretarka.

— **Wiec Z. M. N. w Kaczanowie (pow. wrzesiński).** Dnia 19 listopada odbył się w Kaczanowie w sali p. Popiela publiczny wiec dla członków i sympatyków Z. M. N. Wiec w obecności 150 osób zagał pochwaleniem Pana Boga prezes Z. M. N. kol. Stefan Kubiak poczem zdał przewodnictwo prezesowi powiatowemu kol. Janowi Pawlakowi. Nastąpił referat ideowy prezesa Młodzieży Wszepolskiej kol. Witolda Grota z Poznania. Młodzi z wielkim zainteresowaniem słuchali referatu, dając co chwilę prelegenta okłaskami. Na zakończenie odśpiewano „Boże coś Polskę”, a o godz. 12.30 solwował wiec kol. prezes powiatowy pochwaleniem Pana Boga. Po zebraniu zgłosiło się 11 nowych kandydatów, tak, że obecnie ognisko Z. M. N. w Kaczanowie liczy przeszło 50 członków.

— **Walne zebranie Z. M. N. w Borzykowie, pow. wrzesiński.** W niedzielę 19 listopada b. r. odbyło się w sali p. Olejniczaka walne zebranie ogniska Z. M. N., na które przybyli jako prelegenci: prezes Młodzieży Wszepolskiej kol. Witold Grott z Poznania oraz prezes pow. Z. M. N. kol. Jan Pawlak z Wrześni. Zebranie zagał hasłem „Młodzi, czuwajcie!” prezes ogniska kol. Szymkowiak, witając jaknajserdeczniej prelegenta z Poznania i prezesa powiatowego oraz członków Z. M. N. poczem poprosił prelegenta o wygłoszenie referatu. Referat na temat „Pracy przygotowawczej do wyborów przyszłych rad gromadzkich” wygłosił prezes Młodzieży Wszepolskiej k. Grott. Mówcy za piękny referat podziękowano salwą okłasków. W dyskusji zabrał głos prezes powiatowy kol. Pawlak, poczem prezes kol. Szymkowiak zdał przewodnictwo kol. prezesowi powiatowemu. Następnie sekretarz odczytał protokół z rocznej działalności Z. M. N. w Borzykowie, z którego wynikało, że Młodzi w Borzykowie pracowali przez cały rok wytrwale i intensywnie. Dalej skarbnik przedstawił sprawozdanie kasowe, poczem przystąpił do wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli: prezes — kol. Smięziński, wiceprezes — kol. Wojezyński sekretarz — kol. Pietryga i skarbnik — kol. Dębicki. Był prezes kol. Szymkowiak mianowany został członkiem honorowym. Wybór nowego zarządu zatwierdzony został jednogłośnie przez całe ognisko, poczem prezes powiatowy kol. Pawlak omówił obowiązki poszczególnych członków zarządu, apelując, aby pracowali nadal wytrwale i intensywnie. Nadto zachęcał wszystkich do abonowania pisma „Czuwamy!” W woynich głosach omawiano kilka spraw organizacyjnych, między innymi również sprawę wyborów samorządowych. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych i wzniesiono okrzyki na cześć wodza Wielkiej Polski, Romana Dmowskiego i gen. Hallera. O godz. 3 po południu solwował zebranie prezes powiatowy kol. Pawlak hasłem „Młodzi, czuwajcie!”

— **Młodzi narodowcy w Zbąszyniu.** Dnia 17. listopada odbyło się w lokalu p. Wierzejewskiego przy ulicy Senatorskiej zebranie ogniska Związku Młodych Narodowców. Zebranie zagał przewodniczący kol. Hermanowicz hasłem „Młodzi czuwajcie!” a następnie omówiono nadchodzące wybory do rady miejskiej. Kol. przewodniczący zaapelował do członków, ażeby ofiarowali swą współpracę przy wyborach. Uchwalono znaczną część pracy, związanej z akcją przedwyborczą, wziąć na swoje barki. Z uchwały tej Młodzi Narodowcy wywiązali się w całej pełni.

— **Z zebrania Młodych Narodowców w Inowrocławiu.** Dnia 6 grudnia odbyło się w lokalu Sokolnej zebranie ogniska Inowrocławskiego Związku Młodych Narodowców, które zagał kierownik kol. dr. L. Znaniński. Uczczono najpierw przez powstanie naradego, zasłużonego narodowca śp. Stanisława Wróblewskiego, poczem kol. Znaniński omówił wybory do rady miejskiej, precyzując szereg wniosków. Referat o znaczeniu zwycięstwa Obozu Narodowego w ostatnich wyborach wygłosił kol. red. Szyszczyński z Poznania poczem członek zarządu wojewódzkiego Z. M. N. kol. Czarnecki z Bydgoszczy mówił o programie Ruchu Młodych: Młodzieży Wszepolskiej. Wspomniał m. in. o siódmej rocznicy powstania Ruchu Młodych, oraz scharakteryzował zagadnienie stosunku naszego do Niemiec, sprawę żydowską i zagadnienia gospodarcze. Kol. Florian Wikarski z „Dziennika Kujawskiego” prosił zebranych, aby mu skrupulatnie donoszone wszystkie nazwiska szabesgojów, celem piętnowania ich na lamach tego pisma i apelował, aby ruch narodowy utrzymywał ściślejszy kontakt z wsią. Mówców nagrodzili zebrani hucznymi okłaskami. Następnie zebranie uchwalono odbyć 20. bm. Po omówieniu jeszcze spraw organizacyjnych zamknął kierownik obrady hasłem „Czuwamy”, poczem odśpiewano hymn Młodych.

ŻYCIE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

Redaktor odpowiedzialny: Bogdan Piotrowski.

Gdzie stypendja!

W trzecim numerze „Głosu” zwrócić uwagę na to, jak w praktyce wygląda „wydajna pomoc” niezamożnej młodzieży akademickiej ze strony fundacji im. Prezydenta Narutowicza w Warszawie. Stwierdziliśmy tam, że za ten stan rzeczy ponoszą odpowiedzialność przede wszystkim inicjatorzy i twórcy fundacji.

Dzisiaj z kolei zajmujemy się palącą sprawą dla niezamożnej młodzieży akademickiej — stypendjami państwowymi. O znaczeniu stypendjów państwowych nie trzeba wiele pisać. Ich wagę doceniła, znajdującą się ciągle in statu revisionis, konstytucja, która w art. 119 postanawia:

„Państwo zapewni uczniom, wyjątkowo zdolnym a niezamożnym stypendja na utrzymanie w zakładach średnich i wyższych.” Jest to niewątpliwie postanowienie mądre, liczące się z potrzebami biednego naogół społeczeństwa polskiego, którego młode pokolenie doznało w tym względzie wiele pomocy ze strony państwa, działającego dotąd na zasadzie ustawy o stypendjach akademickich z r. 1923.

Po dziewięciu latach obowiązywania tej ustawy nadszedł czas zasadniczych reform, których konsekwencją było wydanie nowej ustawy o stypendjach akademickich z 18 marca 1933 r. Na mocy art. 3 tej ustawy utworzony został fundusz pod nazwą „Państwo o Stypendja Akademickie”. Gdy idzie o treść i całość postanowień ustawy, to już w swoim czasie dostatecznie je oświetliliśmy.

Dzisiaj interesuje wszystkich fakt, że ustawa o stypendjach obowiązuje od 18-go marca r. b., to znaczy, przedewszystkiem władze wykonawcze, a ściślej biorąc ministerstwo W. R. i O. P., na które nałożono obowiązek wydania rozporządzenia wykonawczego i wprowadzenia w życie ustawy.

Tymczasem co konstatujemy? Oto mija osiem miesięcy od chwili ogłoszenia ustawy, a co najważniejsze mija I trymestr roku akademickiego i dotychczas stypendjów jak niema tak niema.

Nadeszło wprawdzie w ostatnich dniach rozporządzenie ministra, nakazujące natychmiastowe powtórne już złożenie podań o stypendja na specjalnych kwestionariuszach, ale to nie zmieniło bynajmniej postaci rzeczy. Nadal bowiem trwa taki stan, że jest ustawa i fundusz stypendjalny, ale niema stypendjów.

Dzień w dzień przez kwesturę przechodzą dziesiątki, ba setki zainteresowanych studentów-stypendystów i kandydatów, oczekujących w głodzie i chłodzie na upragnioną pomoc stypendjalną. Oczywiście kwestura jest bezradna, bezradne też są władze uniwersyteckie, bowiem „minister W. R. i O. P. ustala liczbę i wysokość stypendjów oraz terminy ich wypłat” (art. 11 ust. styp.) oraz „wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi W. R. i O. P.” (art. 13 ust.)

Czas najwyższy zrozumieć i zdać sobie sprawę, że niezamożnej młodzieży akademickiej nie wystarczą w żadnym wypadku platoniczne deklaracje pomocy.

A że deklaracje nawet górne nie zaspakają potrzeb, znajdujących się w okropnych warunkach stypendystów, więc nic dziwnego, że rozgoryczenie wśród niej jest coraz większe. Czas najwyższy załatwić palącą sprawę.

(„Głos”) JAN RUS.

Z organizacji akademickich

Walne zebranie Akad. Koła Krotoszyńców odbyło się przed niedawnym czasem. Po sprawozdaniu prezesa kol. Czesława Piłowskiego, który przedstawił całoroczną działalność koła i sprawozdaniu komisji rewizyjnej udzielono ustępującemu zarządowi absolutorjum.

Następnie dokonano wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli kol. kol.: Alfred Włoch — prezes, Zdzisław Tlek — wiceprezes, Stefan Korzawski — sekretarz, Lech Złotowicz — skarbnik, Józef Pukacki — gospodarz, Izabela Budzyńska — ref. kult.-oświat., Henryk Szymora — wolny członek.

Do komisji rewizyjnej wybrano kol. kol.: Teofila Piorozka — przewodniczący, Jana Nowaka i Edwarda Marczewskiego członkowie. Zebranie solował przewodniczący kol. Jan Ciesielski.

Wydawnictwa regionalne

W ostatnim „Głosie Regionalnym” (dodatek do „Głosu”) W. Jel czyni przegląd dorobku akademickiego w zakresie wydawnictw regionalnych. Oto jego uwagi:

Działalność wydawnicza odgrywała i odgrywa w życiu akademickim olbrzymią rolę. Na każdym odcinku naszej pracy słońce drukowane oddaje nam nieocenione usługi. To też każda poważniejsza organizacja stara się zmanifestować swą siłę i żywotność w intensywnej również działalności pisarsko-publikacyjnej. Wypróbowane to już środki porozumiewania się z masami, i oddziaływania na nie. Obok organizacji ideowo-politycznych, które na tem polu wykazują największe ożywienie w wydawaniu szeregu specjalnych pism, obok zwartego organizacyjnie ruchu korporacyjnego dobrze również prezentują się akademickie koła prowincjonalne, względnie regionalne. Gdyby wziąć pod uwagę teren całej Polski, to możnaby naprawdę wykazać się wspaniałym już dorobkiem w tej dziedzinie. Wypadnie nam narazie jednak ograniczyć się wyłącznie do terenu poznańskiego. Niewątpliwie szereg pierwszych lat istnienia Uniwersytetu Poznańskiego poświęcono na stwarzanie tych organizacji, na natanie im jak najlepszej formy, która by sprostała potrzebom bieżącego życia. Nic w tę dziedzinę, że wyjdzie poza ramy szeregu programów życia towarzyskiego zaznaczyło się dopiero w drugiej połowie X-lecia. Początek w tym kierunku dała jednodniówka akademickich kół prowincjonalnych „Wici” z czerwca 1927 roku, zredagowana wspólnie przez środowiska warszawskie, lwowskie, krakowskie, poznańskie i wileńskie. Zadaniem jej było sprecyzować program pracy w akad. kołach regionalnych na obszarze całej Polski. Na 54 stronniach formatu 4-ki starano się zobrazować możliwie całościowo tę pracę. A więc omówione tam zostały elementy społeczne ideologii naszych Uczniów kół, idea samokształcenia w kołach, samopomoc, akademik a więc program pracy społecznej: rzucono moc płomiennych hasła, zachęcano do opracowania monografii regionalnych i t. p. Obfity wreszcie dział kronikarski z życia poszczególnych środowisk dopełnia pięknej całości.

Drugim z kolei poważnym wydawnictwem jest „Księga Pamiątkowa” Akademickiego Koła Pomorskiego przy Uniw. Poznańskim. Okazał się tym totem formatu 8-ki i objętości 120 stron uczęszczał swe 10-lecie. Wydano je w roku 1929. Materiał zgrupowany w trzech działach: naukowym, ogólnym i organizacyjnym. W dziale naukowym prof. Kostrowski pisze o prehistorji Pomorza; prof. Dembski omawia problem gdański za Fryderyka II, a prof. Legowski podaje ciekawe zabytki językowe z 16 i 17 w. Poza tem T. Pietrykowski szkicuje sylwetkę zapomnianego przyjaciela Polaków Gregorowicza, T. Mikulski mówi o Wejherze na murach Zamocia, a J. Karnowski budzi zamilowanie do swojszczyzny kaszubskiej. W dziale ogólnym mieszczą się propagandowe artykuły na rzecz Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Związku Obrony Kresów Zachodnich i turystyki na Pomorzu. Dział organizacyjny poświęcony jest historii i ideologii Akad. Koła Pomorskiego za okres 1-go dziesięciolecia.

Echa słonecznego Runowa

„Runowo tonie w blaskach słońca...” Słowa i melodia pieśni, czy „śpiewki” runowskiej rozlegały się po lasach i polach runowskich, ginąc w falach pięknego jeziora, zwanego „mare runoviensis”.

Pieśń runowska doskonale odzwierciedlała życie letników kolonji akademickiej Bratniej Pomocy W. S. H. w Poznaniu, którzy świetnie czuli się pod rządami kierownika Feliksa Michałaka, ulubienca wszystkich „koleistów”.

Felek — „oczko w głowie” — chodził zawsze oryginalnie, jak pirat, ubrany. Był mistrzem w siatkówce, to też poszczególne drużyny kaptowały go wszelkimi sposobami do swego grona. Jeden tylko z pośród letników zdolny był stawieć czoła Felkowi, a mianowicie „Wacuchna”, popularny pod nazwą „admirala floty runowskiej”. Zastępą tych dwóch wspomnianych meżów był rozkwit sportu „siatkowego” w kolonji. Pasjonowano się z nim ponad miarę niemal. Ciągłe rozgrywanie meczów. I to między Ostrowem, a Runowem, Krakowem, a Poznaniem. Kawalerami, a żonatymi... Podczas meczów trybuny zawsze były wypełnione. Zwycięską drużynę wienieczyły panie kwiatami.

Wiele miłych chwil spędzili letnicy na „morzu runowskim”. Silna flotyła kajaków, której wodzem był wspomniany już

W ostatnim czasie podobnych wydawnictw przybywa coraz więcej. Na 10-lecie istnienia Akad. Koła Kujawian wydrukowało obszerne sprawozdanie (r. 1932). Z pośród członków tegoż koła kilku pracuje bardzo intensywnie na niwie regionalnej. I tak kol. St. Wazak wydał w bieżącym roku okazali przewodnik po Inowrocławiu i Kujawach Zachodnich, pierwszą tego rodzaju publikację dla Kujaw Zachodnich; kolega Paweł Czarniecki opracował przewodnik po Włocławku, kol. Rogalski obral sobie za teren literaturę regionalną, zdobywając już piękne wyniki. Akademickie koło Gnieźnian uczciło swe 10-lecie (grudzień 1932 r.) również pięknym drukowanym sprawozdaniem.

Ale najokazalsze dzieło stworzyło Akademickie Koło Wrzeszńian, które wydało historję swego regionu pod tytułem „Września, jej ziemia i mieszkańcy”. Są to przyczynki do dzieł historyczno-kulturalnych ziem wrzeszńskiej z okazji 675-lecia istnienia miasta. Na 94 stronniach zgrupowano wiele cennego i oryginalnego

materiału historycznego. Poszczególne części opracowali: J. Szymański, A. Szyperski, Z. Rajewski, J. Staniewski, Szczepanek, M. Turwid i J. Deresiewicz.

Ostatnią z kolei, co do czasu wydania, publikację stanowi szkic regionalny o Trzemesznie, wydany przez Akad. Koło Trzemeszńian. Opracował prezes Koła kolega Bogdan Maciejewski. Opis ten cechuje szczerze i gorące przywiązanie do rodzinnych stron.

Spodziewać się zatem należy, że idea regionalna, która tyłu już zdolała porwać za sobą, zdobywać będzie z każdym dniem coraz to liczniejsze grono entuzjastów a przede wszystkim niezamordowanych pracowników.

Oby zwłaszcza jak najprędzej powiększył się znówu nasz dorobek w tak niedostatecznie jeszcze opracowanej dziedzinie monografij regionalnych.

BAL PRAWNIKÓW
w niedzielę, dnia 21 stycznia
1934 roku w Bazarze

Ostatnie numery „Głosu”

Przedostatni numer „GŁOSU” zawiera następujące artykuły: O właściwą państwową politykę gospodarczą — R. i, Ekonomiczne konsekwencje programu narodowego — dr. M. Chelmski, Rana, co krwawi — B. Merlo, Czarne kartoniki w Gdańsku — mgr. H. Borodęński, Trągim inteligencji niemieckiej — K. Suchodębski, Polacy w Niemczech a Niemcy w Polsce — Silesius Młodziej, Bratniego narodu — Kar. Wracajmy w regiony, Echa ważnego wydarzenia — M. Dębicki, Teren robotniczy czeka... — M. Michałowski. Stały dodatek do „Głosu”, „Głos Akademicki” zawiera: Polityczna apolityczność — Karol Torski, Poletny ruch — Feliks Egzamin (reportaż z W. S. H.) — Bogumił Wesolkowski, Chemicy obradują — B. Żurawski, Entuzjazm w Krakowie, Młodzież Wszelkowska w Poznaniu.

Ostatni numer „GŁOSU” obejmuje następujące artykuły: Dyktatura biurokracji — J. R., Zwycięstwo ducha (w piętnastoletniej obronie J. w. w.), Nacjonalizm polski a idea słowiańska — Tadeusz Powidzki, Stanisław Wyspiański a postawa narodowa, Badacz XVIII wieku. Właściwość niewłaściwości — ag. Zażydzenie muzyki lekkiej — Maz. Udział kobiety w życiu narodu — Ł. Czarkowska, Asekuracja prywatna w niebezpieczeństwie — R. i, Pieśń życia polskiego — Zb. Sadkowski, Pankiewicz — P. M., Z wystaw — p. m. „Głos Regionalny” i „Głos Akademicki” bardzo zajmujący. W „Głosie Akademickim” zamieszczono Hymn W. S. H. (muzyka i słowa) znanego muzyka Marjana Lebkowskiego.

Redaktorem naczelnym i wydawcą pisma jest Jan Wyganowski, administrację prowadzi Stanisław S. S. Adres Redakcji i administracji: św. Marcin 40, Konto P. K. O. — 201.410. Prenumerata roczna 6 zł.

Nowe zastępy pracowników

W ubiegłą niedzielę odbyło się uroczyste przyjęcie kilkudziesięciu nowych członków do Młodzieży Wszelkowskiej. Aktu przyjęcia dokonał prezes W. Grott łącznie z kierownictwem kursu kandydatów, kol. kol. Golachowskim i Benkem. Piękne przemówienie wygłosił ks.

prałat Józef Prądzyński. Przyjęcie nowego zastępy akademickich świadomych swych zadań do Młodzieży Wszelkowskiej świadczy o intensywnej pracy organizacji, jak również o narodowych nastrojach studentów.

Chcesz poznać: oblicze ideowe młodego pokolenia narodowego, jego życie i pracę —

czytaj „GŁOS” — dwutygodnik radykalno - narodowy
Abonament roczny 6 zł. P. K. O. — 201.410.

Wacuchna, ustawicznie była w ruchu. Do utrzymywania porządku na trampolinie i do rozliczania pieczy nad flotylą wyznaczył, admirał „żelaznych” dyżurnych — Zdzisław i Barchanika. Miano jednak z nimi więcej kłopotu niż pieczy, bowiem miast innych „tonących” ratować, sami ciągle „wysypywali się” do wody.

Ci, którzy nie korzystali, ani z radości, jakie dawała siatkówka czy podróże wodne, używali przyjemności wycieczek, wędrówek i spacerów, grali w tenisa, odwiedzali pobliski Węcbork, gdzie zawsze mile przyjmowali runowiaków: ks. dziekan Włomowski, mec. Kubisztalowie, dr. Górski, dyr. Zawaczy, czy wieś Runowo, gdzie spędzano sympatycznie czas w towarzystwie ks. proboszcza Kowalskiego, dyr. Kossobudzkiego i p. Gomółki.

Zabawiano się jak każdy mógł i potrafił. Nikt się nie nudził, bo też kolonja obfitowała w bogactwo najrozmaitszych typów. Rozmieszczał wszystkich swymi zabawnymi przemówieniami „zdobywca serc” Ryszard, który swe „krótkie” mowy rozpoczynał zawsze frazesem: „Są w życiu człowieka chwile, które dziwnie uczuciową (!) zapisują się w sercach (!) naszych.” Bolek „trubadur”, dźwiękami swej gitary nastrojał letników radośnie i twórczo... Pięknie recytowała Zosia, niejąc płomiennymi słowy umiłowanie piękna.

„Sardynka” flirtowała ze wszystkimi. „Czarownica” Dzitka rzucała urok. Pani Kama bezkonkurencyjna była w brzdę. Łukasz, zwany „Bekonem”, namiętnie ćwiczył biegi nućcał sobie do taktu „Białe gołębie”. Globus leczył panie i panów masażem. Jego siostra Kulka czarowała runowiaków swą słoneczną pogodą. Pigmej rósł jak na drożdżach. I t. d.

Radośnie witano zawsze w kolonji gości z Węcborka, Runowa i Karolewa. Z Karolewa przyjeżdżało „wykle w eksze towarzysystwo, a wśród niego sympatyczne panie Krzyczkowskie i Łuczynskie i znany śpiewak Łuczynski. Z Poznania niemal co niedzielę przybywała wycieczka z „asami” prezesem Meriką i kierownikiem Bugajskim na czele.

W czasie trwania kolonji urządzono szereg imprez, a więc „święto morza”, kilka wieczorków i reprezentacyjny bal. Święto morza wypadło imponująco.

Na zakończenie nie sposób nie wspomnieć o „ciele”. Dbał o nie kierownik Michałak ogromnie. Każdy letnik wyjeżdżał z Runowa o sto procent bardziej zadowolony z życia, „wzmocniony” na wadze. Ja sam uylem do rozmiarów niebywałych: jest to również jednak zasługą mej wlejskiej sąsiadki przy stole — „Wandeczki” z Bydgoszczy.

KURJEREK.

Doroczny Bal Medyków

w sobotę, dnia 13 stycznia 1934 w Bazarze

Lista zaproszeń w sekretar. Koła Medyków
(Waly Leszczyńskiego 6)

W jakich dziedzinach wytwórczość polska zajmuje górne miejsca

Rzeczpospolita Polska, jako jedno z państw europejskich — jest krajem zarówno dość rozległym, jak i ludnym. Natomiast w skali stosunków światowych i obszar Polski, i jej zaludnienie, i bogactwa naturalne — nie wysuwają się bynajmniej na plan pierwszy. To też z pewnego rodzaju dumą możemy stwierdzić, że już obecnie, po kilkunastu zaledwie latach niepodległego bytu — wytwórczość rolna, górnicza i przemysłowa Polski rozwinięta się tak dalece, że w stosunkowo wielu dziedzinach przewyższyła znacznie produkcję licznych, bogatych i rozległych państw zarówno europejskich, jak i zamorskich.

Polska, jako kraj wybitnie rolniczy, przoduje światu w wytwórczości niektórych ziemiopłodów. Na tym odcinku życia gospodarczego rywalizacja ilościowa z niektórymi państwami jest dla nas niezmiernie trudna z dwu głównie powodów: niektóre kraje, jak Stany Zjednoczone, Rosja, Kanada lub Argentyna, uprawiają zboża na wielokrotnie większych obszarach od terytorjum całego państwa polskiego; następnie wydajność roli w wielu państwach zachodnio-europejskich jest bardzo często dwu- i trzykrotnie większa, niż u nas.

Pomimo to Polska należy do krajów, produkujących największe na świecie ilości żyta, ziemniaków, oraz lnu. W latach 1927—1931 w Polsce zbierano przeciętnie po 6 milionów 300 tysięcy tonn żyta, czyli około 14 procent produkcji ogólnoswiatowej. W tymże okresie jedynie w olbrzymiej Rosji i w Niemczech zbierano z pół rocznie większe ilości żyta, niż u nas; natomiast w Stanach Zjednoczonych,

Francji, Czechosłowacji i wielu innych krajach rolniczych produkcja żyta była wielokrotnie mniejsza, niż w Polsce.

Ziemniaków kopano u nas w tymże czasie (lata 1927—1931) po 29 milionów 600 tysięcy tonn, co stanowiło około 17 procent wytwórczości ogólnoswiatowej; jedynie w Sowietach i w Niemczech wydobyci ich więcej niż w Polsce. Jako producent lnu (włókna) jest nasz kraj drugim pod względem wielkości na świecie: około pięćdziesięciu tysięcy tonn rocznie tego surowca, czyli jedną dziewiątą produkcji światowej, wytwarza się w Polsce.

Do grona sześciu krajów, dostarczających światu wielkich mas węgla kamiennego — należy także i Polska.

Produkcja przemysłowa młodego, o charakterze wybitnie rolniczym, państwa, jakim jest Polska, nie może być wogóle zbyt wysoka. Jednakże i w tej dziedzinie mamy dość dużo do powiedzenia. Naprzykład w związku z bardzo znaczną produkcją wydobywczą cynku — w r. 1931 z kopalń polskich wydobyci go 240 tysięcy tonn i wytworzono w naszych hutach 131 tysięcy tonn tego materiału; stanowiło to w roku 1931 przeszło 13 procent wytwórczości ogólnoswiatowej.

Nie należy też wątpić o tem, że po latach ciężkiego, powszechnego kryzysu gospodarczego — nadejdzie okres pomysłniejszy, w którym gospodarcze życie Polski podniesie się stopniowo do poziomu krajów zachodnio-europejskich, a ogólna wytwórczość rolna, przemysłowa i górnicza zajmie jeszcze bardziej zaszczytne miejsca wśród produkcji wszystkich państw świata.

St. Cz.

lem, jam nie zadał innym ran". Ią miarą wyrozumienia należałoby mierzyć także szpaki.

Obecnie toczy się ożywiona dyskusja na temat pożyteczności lub szkodliwości ptaków drapieżnych. Wykazuje się, że i ptaki drapieżne są pożyteczne, tępiąc wielkie ilości myszy, że tam gdzie je w znacznej części wystrzelano, rozmnożyły się w zastraszający sposób i stały się plagą nie do zniesienia.

Twierdzi się także, że ptaki drapieżne stanowią rodzaj policji zdrowotnej, tępiąc przedewszystkiem mieszkańców lasu, zwyradniałych, chorowitych i tak przyczyniają się do regeneracji zwierzyzny.

Powinno to wszystko pozostawić się przyrodzie samej, nie powinniśmy jej popierać, nie powinniśmy jak Rousseau, ów apostoł idei powrotu do przyrody karci, obcinać na przykład psom uszu lub ogonom rzekomo dla ich upiększenia. W pismach swych propagujących ideę powrotu do przyrody nie uniknął jednak przesady.

Współczesny mu Voltaire powiada ironicznie, że czytając jego książkę zdjęła go chęć biegania na... wszystkich czterech.

EREL.

Ku rozwadze kupców niezorganizowanych

W „Domu Kupiectwa Polskiego“ w Poznaniu, przy ul. Zwierzynieckiej koncentruje się życie zrzeszonego kupiectwa naszego, które na licznych zjazdach, zebraniach czy pogadankach, żywo zajmuje się doniosłymi nieraz w skutkach zagadnieniami stanu kupieckiego. Niestety mała tylko część kupców, doceniających ważność pracy zbiorowej, łączy się w organizacjach zawodowych, które działają i walczą o poprawę zagrożonego bytu stanu kupiectwa. Bardzo znaczny odłam kupiectwa, korzystający z owoców pracy organizacyjnej, nie poczuwa się do kardynalnego obowiązku solidarności koleżeńskiej, chodzi „luzem“ i z dziwną obojętnością odnosi się do zrzeszeń zawodowych. Wykazuje to aż nadto dobitnie znikoma ilość emblematów Zw. Tow. Kupieckich, tych znaków, po których wyłącznie poznajemy zorganizowaną i czysto chrześcijańską firmę, a również nieomylnych drogowskazów dla kupujących, które w polskim Poznaniu powinny być w oczy ze wszystkich okien wystawowych.

Nie można oczywiście zaprzeczyć, że niejednym z kupców, uginając się pod brzemieniem ciężarów, ogarnięty apatią, trzyma się z dala od organizacji. Postępowanie takie jest jednak błędne, bo nie trzeba zapominać, że tylko jednością silne kupiectwo polskie zdola wydzignąć się z trudności, z jakimi obecnie borykać się musi. To mając na uwadze, niechaj wszyscy dotąd niezorganizowani kupcy bezzwłocznie wstąpią w szeregi Stow. Kup. Chrześcijan i godłem Związku zadokumentują swój charakter chrześcijański i przynależność organizacyjną. Wymaga tego dobro kupca, któremu zależy na szerokiem poparciu całego zdrowo myślącego społeczeństwa.

Spadek w opłatach socjalnych

Zaległości wynoszą ponad 220 milionów złotych

Na skutek zastoju gospodarczego i powstałego stąd bezrobocia, zmniejszają się w Polsce już od lat kilku i to stale dochody kasowe z ubezpieczeń społecznych.

Kiedy np. w r. 1929 — a więc 4 lata temu — osiągnęły dochody te sumy 648 milionów, to w r. 1931 spadły na 591,2 mil., a w roku 1932 nawet na 502,2 mil. złotych. Mimo to, suma przeszło półmiliardowa jest jak na mało uprzemysłowaną Polskę jeszcze niezwykle wysoka, z czego nie dziw, że nie wszyscy placący mogą się na czas z wypiat uiścić.

Jak wykazują dane statystyczne, spadek dochodów z ubezpieczeń socjalnych był szczególnie gwałtownym w roku 1932.

Z ogólnej sumy dochodów ubezpieczeń społecznych, przypada na Kasy Chorych 233,1 mil. zł., na ubezpieczenie od wypadków 54,9 mil. zł., na ubezpieczenie emerytalne pracowników umysłowych 59,4 mil. zł. na ubezpieczenie emerytalne robotników na terenie b. zaboru pruskiego 61,8 mil. zł., na ubezpieczenie z powodu braku pracy robotników 35,6 mil. zł., pracowników umysłowych 17,4 mil. zł.

Zdrowe dziecko - to szczęście matki!

Każda przeczona matka daje swemu dziecku od najmłodszych jego lat Emulsję tranową Scotta, jako środek odżywczy i wzmacniający. Emulsja Scotta zawiera obfitujący w witaminę A i D, oryginalny norweski tran leczniczy, który uodparnia organizm dziecka. Ponadto wchodzi w skład Emulsji Scotta sole wapniowo-fosforowe wzmacniają i odżywiają kości. Dzieci, które piją regularnie Emulsję Scotta mają proste nozki i mocne białe zęby. Emulsja Scotta jest przyjemna w smaku i lekkostrawna. Winna to jednak być.

Emulsja Tranowa Scotta

Do nabycia już od zł. 2, ng 714/5

Stosunkowo największy spadek, bo o 23,9 proc., nastąpił w ubezpieczeniu umysłowych. Robotnicze ubezpieczenie na wypadek bezrobocia mimo podwyższenia składki od połowy r. 1932 wykazało spadek dochodów o 19,5 proc.

Zaznaczyć należy, że zaległości zakładów pracy z tytułu nieopłaconych składek, które na 1 stycznia 1932 roku przekraczały ogółem 220 milionów zł w ciągu r. 1932 z pewnością jeszcze więcej wzrosły.

Jubileuszowa Pielgrzymka do Ziemi św.

Chcąc i mniej zamożnym w Roku Jubileuszowym umożliwić zwiedzenie Ziemi św. Liga Katolicka w Katowicach oraz Katolicka Agencja Prasowa w Warszawie urządzają w dniach od 20 lutego do 7 marca 1934 r. polskim statkiem „Polonia“ tanią pielgrzymkę do Ziemi św. Koszta udziału w pielgrzymce wraz z wyżywieniem, zwiedzeniem wszystkich ważniejszych miejscowości Ziemi św. Aten, Konstantynopola wraz z kosztami paszportu i wiz wynosi, zależnie od kabiny okrętowej, od 875 do 1.250 zł. Za osobną dopłatą zwiedzenie Egiptu z przedłużonym pobytem. Celem zaopiecznienia jak najlepszych kabin na okręcie uprasza się o jaknajwcześniejsze zgłoszenia pod adresem: Liga Katolicka, Katowice, ul. Marsz. Piłsudskiego 58, tel. 13-30. Liczba miejsc ograniczona. Przy zgłoszeniu należy wpłacić 300 zł. Protektorat oraz osobiste kierownictwo duchowne objął łaskawie J. E. Ks. Biskup W. P. Gawlina.

Informacja.
— Co? Pociąg już odszedł? Zmieniono chyba rozkład jazdy?
— Owszem — teraz odjeżdża wcześniej, przedtem odchodził później, ale później będzie odchodził znowu później.
(Le Rire)

Znany japoński mąż stanu Yama-moto, który dwukrotnie dźmierzył prezesurę gabinetu, dokonał żywota w Tokio w ub. piątek.

Z naszej przyrody

Kiedy nas opuszczają jesienią ptaki? Niektóre odlatują już w sierpniu. Drozd śpiewak opuszcza nas dopiero w końcu października. Szpak pokazuje się czasem w grudniu, Lubownik czereśnia i wiśnia. Dyskusja o pożytecznym ptaku drapieżnym. Powrót do przyrody.

Nie wszystkie nasze skrzydlate śpiewaki opuszczają nas z lekkim na zimę sercem...

Niektóre, jak dość pospolita gajówka, zwana zaganiaczem szczebiotliwym, zamieszkująca wszędzie, gdzie są bardzo wysokie drzewa, odlatuje już w sierpniu. Zeruje tylko na drzewach i prawie nigdy stopa jej nie dotknie ziemi.

Słychać jej śpiew subtelny w ogrodach, parkach, cmentarzach i nad drogą.

O tej samej porze odlatuje mała piegią, ciemno szaro popielatą z wierzchu i biaława od spodu ptaszyna.

Z rodziny drozdów opuszcza nas najwcześniej, bo także w sierpniu trzciniak, prawdę powiedziawszy lichy śpiewak. Karmi się on owadami nadwodnymi.

Wielką część naszych śpiewaków zdobywa się na odlot dopiero w wrześniu, lub październiku, jak dorównująca pięknością śpiewu słowikowi pokrzywka czarnoobłata. Razem z nią odlatuje, u nas w ogrodach tak pospolita, szara pokrzywka ogrodowa.

Najwcześniej, bo już w połowie sierpnia odlatuje jeden z najładniejszych ptaszków krajowych, wilga z złocisto-żółtym ogonem. Zaliczają ją do ptaków egzotycznych, przylatuje bowiem dopiero w końcu maja, tak, iż pobyt jej nie trwa całe trzy miesiące. Znajduje jednakowoż czas do uwicia gniazdzka i wychowania potomstwa.

Do śpiewaków, którym najtrudniej rozstać się z nami, należą drozdy, odlatujące dopiero późną jesienią, jak naprzykład drozd śpiewak, noszący nazwę łacińską turdus musicus, mówiąca sama za siebie. Wysoko cenimy jego talent śpiewaczy i nie wszyscy potrafią odróżnić śpiew drozda od śpiewu słowika. Przylatuje do nas już w marcu a odlatuje dopiero w końcu października, lub listopada.

Przez całą zimę pozostaje u nas drozd kwiczoł, który wpadłszy w sidła lub szpony krogulca wydaje żalony głos kwiczący, stąd nazwa. Zdaje się atoli, że z najcięższym sercem, bo dopiero w grudniu opuszcza nas tak pospolity w naszych ogrodach i parkach szpak. Ptak ten ma wielkość drozda, a ciąg jego skrzydeł dochodzi do 40 cm.

Z ptaków przelotnych on najdłużej u nas pozostaje. Z wierzchu jest czarny o połysku barwy zielonej i fioletowej,

plecy ma nakrapiane rudawo, spód biało. Jesienią pióra jego tracą połysk. Utrzymują, że ma głos nieco chrapliwy, lecz w każdym razie przyjemny. Przytem umie naśladować głosy innych ptaków, a także najrozmaitsze dźwięki jak skrzyknięcie pompy, szczekanie psa, a nawet mowę ludzką.

Szpaczek był jeszcze za czasów pamiętnych ptaszkiem bardzo płochliwym i stronił od ludzi. Był dawniej wyłącznie ptakiem leśnym i zamieszkiwał lasy nizinne, wilgotne. Znajdował tu w starych nadpróchniałych drzewach, w dziuplach, sposobność do gnieźdzenia się i wychowania młodych.

Dopiero, gdy z czasem lasy przetrzebiono i stare spróchniałe drzewa wycięto, gdy się ludzie przekonali o jego wartości śpiewaczej oraz trzebieniu szkodliwych owadów, poczęto dlań zawieszac skrzynki do gnieźdzenia i szpak rozpoczął przenosiny z lasów do ogrodów, do drzew z dziuplami i skrzynkami nad drogą. Zamieszkał we wsi i w miastach wśród ludzi. U nas dopiero od niedawna poczęto szpakom dostarczać skrzynki do lęgu, a już zdołaliśmy przynęcić go ku sobie.

Przyczynił się do oswojenia szpaków z nami także zakaz strzelania do nich. Umieliśmy je przekonać, że jesteśmy ich przyjaciółmi.

Oczywiście zmiana miejsca zamieszkania przyczyniła się częściowo do zmiany jadłospisu szpaka. Dawniej znajdował w lesie stół nastawiony dla siebie obficie z chrząszczy, z liszek i jałgów leśnych jak szakłaku, kaliny, świdły, na których ludziom nic nie zależało.

Odkąd wśród nas zamieszkał stał się wybredniejszym i zasmakował mu czereśnie i wiśnie a w krajach południowych jagody winne, co mu szczególnie właściciele winnic biorą za złe.

Jednakowoż zanim wiśnia pokwaśnieje lub czereśnia się ozłoci, szpak żywi się chrząszczami i ze szczególnym apetytem zajada chrabąszcza, a nawet wyszukuje w ziemi pędraki. Dalej okazuje się pożytecznym ogrodowemu w zbieraniu gasienic i tak szkodliwych w winnicach ślimaków.

Ale człowiek nie zastanawia się w głębi nad tem i bierze mu za złe apetyt na wiśnie i czereśnie. Prawdą jest jednakowoż, że tam gdzie w większej ilości pojawiają się szpaki, wyrządzają pewną szkodę.

Ze szpaki mają obok niezaprzeczonych stron jasnych także jak inne ptaki strony ciemne, dziwić się nie można, bo przecież nikt nie jest doskonałym, jak to słusznie mówi poeta: Nikt nie może powiedzieć o sobie „Jam anio-

Aeroklub belgijski wpadł w tym roku na oryginalny koncept. Oto urządził dla dzieci swych członków uroczystość św. Mikołaja na lotnisku. W chwili, gdy wszystkie dzieci już się zgromadziły, ukazał się na horyzoncie samolot, który lądował na lotnisku, i z samolotu wyszedł „przybyły wprost z nieba” św. Mikołaj z podarkami. Można sobie wyobrazić wrażenie i radość milusińskich.

W Carskim Siole wszystko po dawnemu

Carskie Siolo, letnia rezydencja ostatniego cara Rosji, jest otaczane staranną opieką, przez rząd bolszewicki. Brzmi to paradoksalnie. Właściciela zamordowano, ale mieszkanie jego jest utrzymywane w idealnym porządku. Nie zdjęto ze ścian ani jednej ikony, nie potłuczono porcelanowych figurek, zdobiących panieńskie pokoiki wielkich księżniczek, zostawiono nawet przyrządy gminnastyczne cara i kolekcję notesów. Opowiada o tem Oudard w „Paris - Soir”.

Mikołaj II był pedantem i dzisiaj na jego biurku wszystko ułożone jest porządkie i systematycznie, kalendarze, notesy, szkatulki. Naokoło długiego stołu, przy którym zasiadali ministrowie, stoją holenderskie krzesła. Najmniejsze należało do carówny. Obok gabinetu cara lazienka, w stylu maurytańskim. W białym, głębokim basenie mienia się kolorowe lampy, umieszczone w jego ścianach. Car lubił rzucać barwne światła na wodę, gdy się kąpał. W łazience, jak i wszędzie, wisi mnóstwo amatorskich fotografii, wykonanych przez carową. Pośród ikon, jaskrawe pisanki wielkanocne i przyrządy gimnastyczne. Umywalka jest dość prymitywna, rezerwuar cynowy z dwoma kurtkami, na marmurowej płycie srebrna miednica. W kącie zbiór stików, szpicerut i lasek. W wąskim korytarzu oszklone szafy zapelnione mundurami wojskowymi.

Do pokoju starego lokaja przylega salon, w którym odbywały się posiedzenia rady ministrów. Meble mahoniowe angielskie, obite skórą, stół bilardowy. Staroświeckie abażury, takie, jakie się widuje w hotelach. Bezwartościowe obrazy wykonane przez kogoś, kto przywykł zdołać pudelka, od czekoladek, tylko jeden

wspaniały portret przykuwa uwagę. Portret Aleksandry Teodorówny. Odbił on uciążliwą podróż. Towarzyszył wygnaniem w drodze na Sybir, potem wrócił po wielu perypetjach. Ramy są uszkodzone. Ukryta loggia prowadzi do apartamentów carowej. W owej loggii ukrywała się carowa, gdy chciała słyszeć, o czem mówią ministrowie w sali obrad.

Urządzenie rezydencji carskiej świadczy o tem, że ani władca Rosji, ani carowa nie mieli artystycznego smaku. Świadczą o tem również setki amatorskich fotografii, które czernią się wszędzie na ścianach. Ulubionym pokojem carowej był niebieski buduar, obity atlasem. Sasiaduje on z sypialnią. Carowa twierdziła, że biały i niebieski kolor działają kojąco na jej nerwy. Przesiadywała tutaj wieczorami z mężem. W tym to pokoju rozegrała się pamiętna scena spotkania z generałem Kornilowem, który oświadczył carowej, że jest uwężoną. Wysłuchala ona wyroku spokojnie, stojąc przy kominku z ręką wspartą na marmurowym wykuszu.

Sypialnia jest typową sypialnią mieszczańskiej zamożnej rodziny. Dwa męskie łóżka, duży jasny dywan, białe lakierowane stoły, a na nich skórzane oprawy w wyłaczaną skórę fotografie członków rodziny. Jest jednak coś, co wywołuje zdziwienie. To osiemset ikon przytwierdzonych do ścian. W alkwowie również zbiór małych ikon, figurek i świętych obrazków. W przyległym pokoju podręczna apteczka i — oprawy akta chrztu wszystkich dzieci. Nad uwalnią wisi jeszcze płócienna zielona torebka ze szczerkami, a na białym stole st. doniczka z kwiatami. W oszklonych szafach suknie carowej. Z korytarza prowadzi schody do apartamentów carówny i wielkich księżniczek.

U wrót pałacyku ustawiono manekina, przebranego w czerwony mundur z żółtymi epoletami. S. F.

Kobiety francuskie w mundurach

W francuskim ministerstwie wojny przechowuje się album z fotografiami kobiet francuskich, które w przebraniu żołnierskim brały udział w walkach na froncie. Album ten zawiera nie mniej niż 350 zdjęć fotograficznych, a wszystkie te kobiety tak doskonale się przebrały, że zrazu nie powstało przeciw nim żadne podejrzenie. Najciekawszy wypadek wydarzył się w roku 1915. Pewna młoda dziewczyna z Marsylii, nazwiskiem Maryse Boucheron, zgłosiła się w uniformie oficera piechoty w Paryżu, twierdząc, że zgubiła swoje papiery wojskowe. Wysłano ją na front pod nazwiskiem André Dubois. Ojciec jej był pułkownikiem artylerji, a ona sama doskonale obznajomiona była z sprawami wojskowymi. Służyć swą na froncie młody oficer pełnił ku zadowoleniu swoich przełożonych, ciesząc się powszechną sympatią. Był tak walecznym, że dowódca pułku zaproponował go do odznaczenia, które też kilka tygodni później otrzymał. Sprawa jednakże wydała się, kiedy młody oficer podczas wywiadu został lekko zraniony w ramię. Postawiono ją przed sąd wojenny, pozbawiono rangi oficerskiej i posłano do domu. Na wniosek ministra wojny pozostawiono jej krzyż wojenny i przyjęto ją do służby poza frontem, gdzie prowadziła samochód pewnego generała dywizji.

Pewna 24-letnia dziewczyna nie chciała się rozstać z swym narzeczonym i namówiła go, by jej wystarał się o mundur. Następnie przez trzy tygodnie walczyła przy jego boku na odcinku pod Ypern. Pewnej nocy po ataku narzeczony zaważył, że dziewczyna nie wróciła. Wybrał się więc na jej poszukiwanie, lecz po krótkim czasie został ugodzony kulą w serce. Narzeczona jego umieszczono na liście zaginionych. Po kilku tygodniach nadeszła do Paryża wiadomość niemiecka, że pod Ypern wzięto do niewoli kobietę w mu-

durze. Za pośrednictwem posła holenderskiego uzyskano dla Germaine pozwolenie na powrót do Francji.

Także w lotnictwie francuskim czynna była kobieta nazwiskiem Suzette Boley, która pod koniec 1916 roku zasłużyła się wielce w sprawie francuskiej, odznaczona została licznymi orderami i zamianowana kapitanem. Pewnego dnia latawiec został zestrzelony, a kiedy wyciągnięto zwłoki pilota z pod szczątków samolotu, okazało się że była to kobieta. Pochowano ją z wszelkimi honorami wojskowymi.

Dwie Angielki, które zamierzały w przebraniu żołnierskim udać się na front, zostały natychmiast rozpoznane i wysłane do domu. W i P

Związek kradnących modele

W Paryżu pracowała przez dłuższy czas jako skromna pracownica igły młoda dziewczyna Magdalena Duvivier. Praca w wielkich magazynach i domach mód nie przysporzyła jej ani pieniędzy, ani też nie wrosła karjery. Po pewnym czasie zadowolony z siebie, a także z szóstki podobnych do niej pracownic, przewedrowawszy przez pewną ilość pracowni w najelegantszych salonach mód w Paryżu, sprytna Magdalena wpadła na pomysł zorganizowania związku dla kradzieży modeli sukien, okryć etc. Do związku swego zwerbowała Duvivier znane sobie pracowniczki igły, midinetki tej samej kategorii, co ona, zniechęciła je obietnicą dobrego zarobku za dostarczenie modelu nowości i puściła w ruch oryginalny związek. Interes rozwijał się dobrze tak dobrze, że sprytna Magdalena wciągnęła do pracy także i wyższą kategorię pracownic, t. zw. mannequins (modelki). Skopjowane modele sukien, płaszczów etc. sprzedawała p. Duvivier za tanią cenę klientom, które z kolei znów odsprzedawały kopje agentom amerykańskich domów mód. „Związek” prosperował tak długo, aż wreszcie poszkodowane firmy wpadły na trop przestępczyni. Po nitce do kłębka idąc, wykryto związek i jego założycielkę a wkrótce przed sądem paryskim rozegrała się wysoce interesująca sprawa o nieprawne przywłaszczanie sobie modeli kra- wieckich. R.

Przyzwyczał się...

Zasiedział się w więzieniu i nie chce go opuścić skazany przed 67 laty na dożywotnie zamknięcie za kratami niejaki Joelson za popełnienie zbrodni morderstwa. Joelson odsiedział 67 lat w więzieniu stanowym w Porschman (Mississippi U. S. A.) i dosięgnął żyjąc spokojnie 99 lat. Z okazji dobrego sprawowania się więźnia i jego późnego wieku, gubernator ulaskawił go i pozwolił mu wyjść na wolność. Ale Joelson tak się już przyzwyczał do trybu życia w murach więzennych, że perspektywa rozpoczęcia samodzielnego bytu w tym wieku (nie dziwnego) napawa go lękiem. Odrzucił więc ofiarowaną mu łaskę i został dobrowolnie w więzieniu.

Podatki w wieku XVIII

W archiwach wiedeńskiego Hofburgu znajduje się taki wyciąg z raportu ochrni- strza dworu cesarskiego: „2 beczki Tokaju rocznie do chleba dla papuż dworskich, 4000 guldenów na zakup pietruszki dla kuchni cesarskiej, 12 karafek wina węgierskiego dziennie na przyrzadzanie polewki dla cesarowej”...

Utrzymanie dworów panujących pochłaniało w wieku XVIII olbrzymie sumy, to też ministrowie skarbu wysilali całą swoją pomysłowość, aby móc zebrać z podatków sumy niezbędne na opędzenie wszystkich wydatków. Podatków było też coniemiarą i najfantastyczniejszych. W Pruszech n. p. za panowania Fryderyka I pobierano podatek od peruk męskich i damskich. Podatek ten wynosił od pół do

**WSPANIAŁE PIECZYWO
TO RADOŚĆ GOŚPODYNI
PAMIĘTAJCIE
PRZY ZAKUPACH
ŚWIĄTECZNYCH
o prozku dopieczenia**

ng. 6888

2½ talara rocznie. Wysokość podatku zależna była od wartości peruki, od jej pochodzenia: krajowego wyrobu peruki opodatkowane były niżej od zagranicznych. W Wirtembergji książę Karol Eugeniusz zmusił n. p. mieszkańców do nabywania takiej ilości soli, która przekraczała ich zdolności konsumcyjne i potrzeby. Sali- ny należały do księcia i sól była monopolowym artykułem, a książę potrzebował gwałtownie pieniędzy. W księstwie Fürstenberg każdy obywatel musiał pod grozą 10 talarów grzywny kupić raz do roku kalendarz, który wydawał książę.

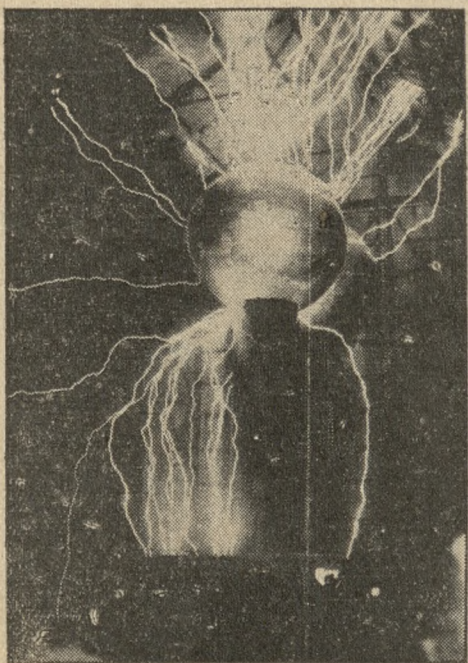
Po amerykańsku...

Zmarły w tych dniach w Paryżu sławny aktor francuski Gemier, wielbiciel sztuk Szekspira i specjalista do ról dramatów tego autora, święcił w swoim czasie triumfy na gościnnych występach także w Stanach Zjednoczonych. Miał oczywiście wszędzie swoich wielbicieli, którzy nie szczędzili mu słów i oznak uznania. Raz tylko miał wizytę, która go przyprawiła o wściekłość.

Odwiedził go mianowicie jakiś elegancko ubrany pan, który przedstawwszy się, rozczepił rozmowę od komplementów pod adresem talentu wielkiego artysty, aby po chwili, zmieniając ton oznajmić: „Mistrzu, przychodzę tu, aby uczynić panu pewną propozycję. Jest ona bardzo korzystną dla pana i pozwoli panu zarobić bez żadnej fatygi 1000 dolarów. Tysiąc dolarów za wieczór, mistrzu!” Propozycja była tak świetna, że Gemier przemienił się cały w słuch. Otóż musi pan wiedzieć, ciągnął dalej gość, że jestem przedstawicielem wielkiej firmy, Morsey et Comp., towary płócienne, jedwabne, trzy tysiące robotników, własny drapacz nieba na Broadwayu. Otóż mamy zaszczyt ofiarować panu sumę, którą wyżej wymieniam, jeżeli pan zgodzi się na małą modyfikację słów, które pan wypowiedział w czwartym akcie sztuki „Otello” do Desdemony. My proponujemy, aby słowa te brzmiąły następująco: „Desdemono! gdzie podziałas tę elegancką chusteczkę którą ci kupiłem w firmie „Morsey et Comp.?”

Ze powyższą propozycją spotkała się z należytą odprawą ze strony wzburzonego Gemiera, nie potrzeba dodawać. S. F.

7 milionów wolt napięcia

W Instytucie technologicznym w Dartmouth (Massachusetts U. S. A.) udało się fizykowi amerykańskiemu prof. R. J. van den Graaf, wytworzyć po raz pierwszy w dziejach fizyki społecznej prąd elektryczny o fantastycznym napięciu 7000 000 wolt. Prąd ten wytwarza między służącymi jako elektrody dwoma kulami aluminiowymi o średnicy 5 metrów każda, iskrę długości 14 metrów. Wylądowanie następuje przy wtórze ogłuszającego huku. Doświadczenia prof. de Graafa mają głównie na celu zbadanie skutków oddziaływania tak silnych wylądowań na atomy, oraz na strukturę różnych pierwiastków chemicznych.

Białe piekło północy

Na tysiące kilometrów od osiedli ludzkich, wśród bezkresnych pól lodowych, w krainie wiecznych śniegów, umiera z zimna i głodu, męczennik nauki, człowiek, który powal się na wydarcie polarnej naturze — jej tajemnicy. Potężne te zmagania z żywiołem ilustruje film D. N. „S. O. S. Góra lodowa”, którego premiera odbędzie się dziś w „Słońcu”.

Komunikat.

W związku z wystąpieniem niejakiego p. Bronisława Gnatowskiego w sprawach ubezpieczeniowych, Zarząd Towarzystwa „Vita i Krakowskie” uważa za konieczne podać do wiadomości, że p. Bronisław Gnatowski był pracownikiem T-wa „Vita” i został wydalony za przekroczenia służbowe.

nr 7 209

Z Czytelnikami naszymi Korespondencja

— K. Ka. Wystarczy podpis ojca. — Do czyszczenia wystarczy benzyna. (K)
— M. S. — Poznań. Owszem, może Pan wdrożyć skargę o odszkodowanie. Radzimy powierzyć sprawę adwokatowi. (K)
— P. W. Mróz. Radzimy w pierw. jeszcze napisać do brata zmarłego i wyznaczyć mu termin do odebrania pozostawionego ubrania. (K)

ZDROWIA czekolada do gotowania
A. PIASECKI S. A.
nr 6313

TEATRY

Galowe przedstawienie w Teatrze Polskim

Dzisiaj galowe przedstawienie staraniem Tow. Polsko-Jugosłowiańskiego. Odegrana będzie sztuka Vojrowica „Pani ze słonecznikiem”. Jutro po poł. po cenach znizonych wypełniająca stale teatr do ostatnich miejsc „On i jego sobowtór”. Wieczorem po raz drugi „Pani ze słonecznikiem” z p. Brenoczy i dyr. Boelkiem w rolach głównych.

Z Teatru Nowego

Dzisiaj w sobotę oraz w poniedziałek i wtorek komedia „Szczęście w domu” z gościnnym występem Jadwigi Zaklickiej. Przy fortepianie jeden z najlepszych pianistów, laureat konkursu Chopinowskiego Aleksander Dorian oraz Edward Poniecki.

**POZNAŃSKIE
„BROWARY HUGGERA”**
jako specjalność na Święta wydały
znakomitej jakości
PORTER
typu angielskiego
Cena 80 groszy za butelkę.
Do nabycia w handiach i restauracjach
Przy odbiorze
10-ciu butelek 1 butelka gratis.
dg 2 641

Gry sportowe

Turniej siatkówki rozegrany został w sali „ośrodku”. Udział wzięło 9 drużyn a 28 zawodników. Eliminacje rozegrano w trzech grupach po 3 drużyny. Z pierwszej zakwalifikowała się do finału „Warta” II, po zwycięstwie nad „Kol. P. W.” 2:0 i „Warta” I 2:0; z drugiej grupy „AZS” I po zwycięstwie nad „YMCA” I 2:1 i „YMCA” II 2:0; z trzeciej grupy „AZS” II po zwycięstwie nad „Z. S.” 2:0 i „Kol. P. W.” II 2:0. W finałach „Warta” II pokonała „AZS” II 2:0 i „AZS” I 2:0, zdobywając tym samym tytuł, 2. „AZS” II, 3. „AZS” I. (ig)

Hokej na lodzie

„Lechia” i „Warta”. Mecz między powyższymi drużynami odbędzie się w niedzielę o godz. 11.30 na lodowisku Stow. U. Skarbowych, przy Wałach Batorego 5. (kom)

Lekka atletyka

Pozn. Okr. Zw. L. A. zrzesa obecnie 19 klubów, z czego 10 jest prowincjonalnych. Pięć klubów tworzy podokręg ostrowski. W myśl danych statystycznych związku, najruchliwszym w ub. sezonie był „Sokół” poznański, który zorganizował ogółem 14 imprez. Dalsze miejsca zajmują: „AZS” — 7, „Warta” — 5, „SMP” Poznań i Żnin po 4, „Dykebolja” — 2, reszta po 1. Nie są uwzględnione próby P. O. S. licznie organizowane przez kluby. Tytuł „najlepszego klubu P. O. Z. L. A.” na 1933 rok otrzymali: w konkurencjach męskich — „Warta”

TRIOTRON
najtańsze
lampy radiowe
na świecie
nr 7134

z 502 pkt. przed „AZS” 422 p. i „Sokolem” P. 168 p. Natomiast w konkurencjach kobiecych — „AZS” z 357 p. przed „Warta” 99 p. i „Sokół” P. 67 p. (wz)

Liczba zarejestrowanych w P. O. Z. L. A. zawodników wynosi 566, zato zawodniczek jest we wszystkich klubach razem zaledwie 78. Za następujące najlepsze wyniki zostały ostatnio nagrodzeni dyplomami zawodnicy: Biniakowski (W) za 49.2 w 400 m, Lesicki (W) 1:58 w 800 m, Janowski (W) 15:50.8 w 5000 m, Robiński (W) 33:43 w 10 tys. m, Zaborzyński (AZS) 15.8 w 110 m p. pl., Marciniak (W) 59.1 w 400 m p. pl., Hoffmann (W) 13.78 m w trójskoku, Heljasz (W) 15.94 m w kuli i Turczyk (W) 61.28 m w oszczepie; zawodniczki: Szajnówna (A) 8.4 w 60 m, Świdarska (A) 29.2 w 200 m, Koczanówna (A) 14.6 w 80 m p. pl., Alinska (A) 5 m w skoku w dal i Jasieńska (A) 12.52 m w kuli. Ponadto dyplomy otrzymały: „Warta” i „AZS” za zdobycie tytułu najlepszego klubu oraz „Warta” za wynik 3:22 w sztafecie 4x400 m, „Sokół” Leszno za wynik 44.6 w sztafecie 4x100 m i „AZS” za 56.8 w sztafecie kobiecej 4x100 m.

Pieściarstwo

Niemilemi konsekwencjami dla kierowców **POZB** zakończył się wyjazd do Wrocławia. Panowie ci dokonali zakupów gwiazdkowych we Wrocławiu, szczęśliwie przebyli kontrolę celną i dopiero na miejscu w domach przeprowadzona rewizja przez urzędników wykryła nielegalny przywóz kilku zapalniczek, podarunków itp. „Pamiątki” te będą obecnie kosztowały dodatkowe kilkadziesiąt złotych grzywny.

Duże zainteresowanie wywołał start nowicjuszy Sokola. Jest to pierwszy występ tych zawodników po blisko dwumiesięcznej pracy przygotowawczej. Zobaczymy u niektórych zawodników silne cięsy i dobrą orjentację, popartą początkującą techniką. Dalej ujrzymy doskonałego Misiurewicza, Rogowskiego w walce z Pokrzywnickim, Ciola (S) z Wolniakowskim II (W), Ladka (S) z Jareckim (W), Woźniaka (S) z Kujawskim (W) oraz Janowczyka (S) z Wojtaszykiem (W). A więc wszyscy w niedzielę o godz. 18 do ośrodka przy ul. Marcejańskiej. (kom)

Wioślarstwo

Tegoroczna działalność P. T. W. „Tryton” zahamowana była również skutkami panującego kryzysu gospodarczego. To też jeżeli się coś robiło to jedynie dzięki ofiarności kilku członków a przedewszystkiem prezesa p. Fr. Budzyńskiego. A więc dzięki niemu i gospodarzowi p. Kempniskiemu szalas na przystani otrzymał nowe fundamenty i odświeżono go. Również tab. składający się z 26 łodzi gruntownie zremontował jego gospodarz p. Przydryga. Wreszcie wydział techniczny otrzymał do przeprowadzania treningów odpowiednią motorówkę. W treningach brało udział 65 wioślarzy. Towarzystwo startowało w 2-ch imprezach i to na Witoblu, w Bydgoszczy i Kaliszu, zajmując 4 pierwsze i kilka dalszych miejsc. W ogólnej punktacji „Tryton” otrzymał za te wyniki 82½ pkt. a łącznie z punktami za starty 107½ pkt., wobec 34 pkt. zdobytych w 1931 r. i 38½ p. w ubiegłym roku. W dziale turystycznym czynnych było 113 członków, którzy uwioślowali w ciągu roku 40 211 km. w 76 wycieczek oraz 10 wyprawach powyżej 100 km. Najdalsze były podróże wodą do Torunia i z powrotem (720 km) przez Leworuckiego i Żnińskiego oraz do polskiego morza (734 km) przez Wojciechowskiego i braci Gregorowiczów. Rekordzistami co do ilości przewioślowanych kilometrów zostali: Kowalski Z. — 1601 km, Nowicki Z. 1.330 km. i Kędzierzyński W. 1.257 km. (wz)

RADJO aparaty i wszelkie przybory kupisz najtaniej
w specjalnym magazynie
Poznańskie
Towarzystwo
Radjowe
ulica Fr Ratajczaka 39. Telefon 34-30.
Pg 6337-50.169

RADJO

Poniedziałek, dnia 18 grudnia 1933 r.
Poznań (335 m) godz. 7.00 — 7.55 audycja poranna z Warszawy; godz. 11.35 program na dz. bież.; godz. 11.40 tr. z Warszawy; godz. 11.50 wiadom. bież.; godzina 11.57 sygnał czasu; godz. 12.05 — 13.20 tr. z Warszawy; godz. 13.20 płyty gramof.; godzina 13.59 sygnał czasu; godz. 14.02 notew. giełdy pien. i zboż. towar. wiadom. gosp. roln.; godz. 15.25 — 17.50 tr. z Warszawy;

W KINIE APOLLO

od niedzieli, 17 grudnia 1933 roku

ŚMIECH - HUMOR - DOWCIP

OTO HASŁA NAJZABAWNIEJSZEJ KOMEDJI p. t.

HALLO - LONDYN

W roli głównej słynny komik angielski JACK HULBERT

Seanse 5, 7 i 9

Bilety od 75 gr.

W KINIE METROPOLIS

od poniedziałku, 18 grudnia 1933 roku

NADAŁ MONUMENTALNY FILM POLSKI

POD TWOJĄ OBRONĘ

nr 7 215

Seanse 4,30, 6,30 i 8,30

Bilety od 60 gr

NASZE KINA NAJTANSZE

NASZE PROGRAMY NAJLEPSZE

Gdzie i jaki kupić

odbiornik radiowy na gwiazdkę? ..... **RADIOLA**

Pz 6 338-58.81

godz. 17.50 skrzynka pocztowa techniczna — wygl. p. Z. Bresiński; godz. 18.00 — 19.00 tr. z Warszawy; godz. 19.00 program na dz. nast.; godz. 19.05 rozmaitości; godz. 19.25 — 22.00 tr. ze Lwowa i z Warszawy.

LAMPY RADJOWE PHILIPS „MINIWATT”

uznane za najlepsze na całym świecie.

Niezawodne w działaniu, trwałe i wydajne

nr 7 162

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 muzyka symf. kompozytorów rosyjskich (płyty); godz. 15.55 utwory fortepianowe w wyk. Bronisławy Rosenbaumówny; godz. 16.40 lekcja języka francuskiego — (kurs elementarny); godz. 16.55 recital skrzypcowy Colette Frantz; godz. 17.30 pieśni w wyk. Saby Szyfmanówny; godz. 17.50 skrzynka pocztowa rolnicza; godz. 18.00 odczyt z cyklu „Mędrcy i poci starożytnej Grecji a chwila obecna” — Safona — wygl. dr. Aleksander Turyn; godz. 18.20 audycja żołnierska; godz. 18.45 przeboje z opt. „Yacht miłości” (płyty); godzina 19.00 odczytanie programu na dzień następny; godz. 19.25 dawna Polska kole-

sona, muzyka E. Griega do niedokończonego dramatu B. Börnsöna na głosy solowe, chór mieszany i orkiestrę w wyk. ork. symf. P. R. i Chóru Lutnia pod dyr. Piotra Maszyńskiego oraz solistów: Wanda Łozińska (sopran), Janina Paczkowska (alt) i Tadeusz Luczaj (bas); godz. 22.00 muzyka taneczna z danc. „Oaza”, ork. F. Melodysty.

Programy zagraniczne: Rzym 17.30 koncert pianistki Elly Ney, tr. z Filharmonji Rzymskiej; Wiedeń 18.55 „Tannhäuser” — opera Wagnera, tr. z Opery Państwowej; Budapeszt 19.30 „Tenor” — opera Dohnanyiego i „Karnawał w Peszcie”, tr. z Opery Królewskiej; Praga 20.00 „Samson i Dalila” — opera Saint Saensa, tr. z Teatru Narodowego; Frankfurt 20.10 (Sztuttgart), koncert symfoniczny; Hilversum 20.45 koncert symfoniczny.

Najtrwalsza bateria anodowa na świecie, to anoda mokra wyrobu
„OGNIWO”
Poznań, W. Garbary 19
CENNIKI Z SZEMATAMI GRATIS.

Pz 6 332-50.166

Gwiazdka, a przyszłość dzieci

Gdy zbliża się okres świąt Bożego Narodzenia, największą troską każdej mamusi i każdego tatusia jest: co kupić swym pociechom, by im naprawdę sprawić przyjemność.

Jest wiele rzeczy pożytecznych i praktycznych, jak np.: książki, utensylja sportowe, czapeczki, rękawiczki i t. d., które słusznie należą do tradycyjnych upominków gwiazdkowych Ale obok nich zapominać nie należy o tem, co może stanowić przyszłość dzieci i znakomicie ułatwić im zwalczanie trudności, jakie nastęrcza życie codzienne.

Każde dziecko powinno dostać dla siebie choćby cwiarkę losu Loterii Państwowej, by posiadać możność zdobycia środków w tej właśnie chwili, gdy zmuszone będzie samodzielnie stawić czoło przeciwnościom i najłatwiej może się załamać. Wprawdzie dziecko, otrzymując los nie odczuje narazie tej przyjemności jakaby sprawilo dostanie jakiegoś konika, czy laleczki, ale właśnie obowiązkiem rodziców jest myśleć zawsze o jego przyszłości i postępować odpowiednio, nawet wówczas, gdy chodzi o upominek gwiazdkowy.

Pamiętajcie więc o kupnie losów Loterii Państwowej dla dzieci.

nr wgru

OSTATNI KRZYK

to

Idealna gra towarzyska

„SZELMA”

Do nabycia w składach zabawek.

Wytwórnia: Poznań, ul. Przemysłowa 28 b, telefon 14-12
dg 2 590

Mydło Bebe Szofmana-idealne dla dzieci i dorosłych

PRAKTYCZNE PODARKI GWIAZDKOWE!

Mydła, wody kolońskie i kwiatowe,
Rozpylacze kryształowe i kieszonkowe,
Puderniczki najnowsze, Manicure,
Grzebienie i Lusterka ozdobne,
Aparaty do golenia, Perfumy krajowe i zagraniczne poleca

Perfumeria J. DOMICZ

Poznań, plac Wolności 7.
Wybór albrzymi. Ceny niskie.
Pg 6 27-50 115

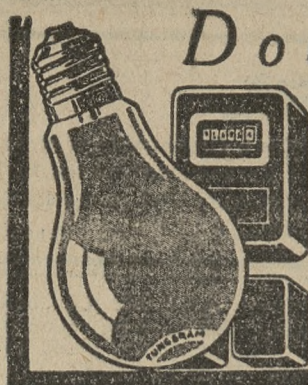
28 Loteria Państwowa

(Nieurzędowa)

W drugim dniu ciągnięcia III klasy wygrane padły na numery następujące:

300.000 zł na nr. 26014.
15.000 zł na nr. 138078.
 Po 10.000 zł na nr. nr.: 66097 110555 165328.
 Po 5.000 zł na nr. nr.: 22241 34141 80299 140418 145182.
 Po 2.000 zł na nr. nr.: 21014 35485 58311 59675 64026 116206 137401.
 Po 1.000 zł na nr. nr.: 73576 88032 126369 146965.
 Po 500 zł na nr. nr.: 17397 18119 25870 38688 41885 42715 50214 55879 76640 78099 92752 101519 112691 120114 140921 143733 151379 156383 166728.
 Po 400 zł na nr. nr.: 236 7523 12411 13584 16012 17618 25719 37919 45038 46575 47978 49377 54546 57883 66248 79631 83273 100468 108707 109918 16712 117933 130605 131553 140082 154491 169200 161628.
 Po 300 zł na nr. nr.: 8539 9298 15503 16036 17157 17253 19074 26700 31741 45330 45469 53873 60904 63482 76980 86019 87851 89856 97497 102252 103714 105579 111973 136638 147005 148271 152651 157500 160826 160907 161149 162062.
 Po 200 zł na nr. nr.: 3115 3180 8226 8577 11449 15126 17226 18338 19198 19284 22520 23241 26634 27921 29037 30431 33074 35227 38652 40189 41992 51814 54811 54965 55762 60235 62127 62408 62545 64148 67299 68835 70588 71662 72015 74077 74349 79711 81524 82792 89257 91278 94184 96237 100109 102425 109368 126264 126904 132733 133257 134183 137739 138795 141979 142711 144224 144648 148331 151262 153177 154781 157204 158166 160467 161872 165065 166403.
 Po 200 zł na nr. nr.: 59 70 99 361 1010 54 89 590 623 853 2058 353 91 612 78 744 54 866 96 909 3085 510 22 706 42 67 815 910 83 4067 127 95 256 413 69 5048 69 304 506 678 854 81 97 6102 27 33 282 595 946 74 7275 347 400 38 62 88 89 570 629 51 83 748 847 8128 52 422 39 75 528 700 890 930 44 86 95 9162 398 801 10103 18 43 388 534 49 11060 68 159 309 80 509 74 608 83 957 12027 198 286 470 546 649 95 764 833 73 947 13082 134 225 78 424 643 818 65 930 14033 85 154 221 34 85 827 71 920 15466 589 821 74 968 89 16069 71 95 254 337 78 696 709 17059 220 35 61 331 502 16 745 78 86 890 997 18248 537 630 824 19131 49 287 349 62 464 715 807 68 20070 166 274 408 556 96 606 741 860 913 45 21017 589 704 809 900 51 22365 83 970 23017 137 308 436 51 80 515 61 638 851 923 31 24238 89 347 61 725 62 882 25057 194 259 329 551 83 911 34 47 26081 88 162 229 85 309 25 27 86 442 98 523 603 857 938 27238 97 458 908 29 28170 254 77 344 449 734 836 41 29090 346 462 637 48 889 30183 221 76 421 542 47 829 97 31227 421 40 756 929 59 32005 104 84 330 74 422 51 84 798 816 76 86 956 68 33164 222 401 586 857 971 34115 36 63 92 551 631 708 22 58 873 940 55 35207 60 86 88 420 73 558 651 96 770 886 91 36157 342 497 543 723 63 805 55 910 73 37110 30 71 316 41 91 415 531 753.
 38128 251 338 57 503 838 934 39127 240 65 334 63 502 98 682 939 69 40053 440 47 563 716 97 894 41002 70 154 454 539 93 937 64 42000 229 202 22 310 479 660 821 55 60 63 935 43095 128 322 411 78 612 98 819 79 935 49 81 44200 63 341 457 711 45054 78 80 112 58 59 75 371 496 530 45 657 46177 78 221 518 635 705 47 59 983 47016 111 263 411 568 724 45 56 874 957 48002 11 104 12 226 54 368 407 48 72 507 706 50 839 906 60 49028 142 569 99 710 978 50013 44 75 162 75 211 20 31 326 464 80 737 60 855 51089 194 254 93 366 712 958 70 52111 86 209 357 583 99 721 840 938 53260 303 11 24 669

714 810 45 996 54084 95 278 434 80 692 700 32
 38 830 55091 151 304 49 438 729 900 49 56422
 24 98 532 668 724 58 932 46 57207 67 372 92
 511 652 759 803 978 58123 289 59001 333 59
 66 704 865 913 60261 445 764 87 811 68 61145
 682 84 999 62217 458 537 77 607 790 63292 520
 73 79 685 704 923 64036 43 66 259 455 97 917
 45 60 65133 319 573 80 702 24 70 66075 420 39
 60 519 91 606 18 90 760 72 855 991 94 93 67196
 202 85 314 48 531 45 764 917 68140 82 384 636
 773 806 69053 136 316 71 553 638 835 76 955
 84 70130 81 277 346 592 601 12 767 86 892 930
 71156 246 333 48 69 649 753 76 72052 349 63
 580 635 64 82 913 65 73315 545 99 649 723 855
 923 42 74202 64 310 600 65 715 808 26 982 75151
 407 974 96.
 76198 301 85 610 17 782 77025 52 262 509
 39 56 67 79 679 724 78045 47 185 87 205 49 325
 458 709 803 908 79006 173 251 80 435 602 714
 962 80042 243 86 520 893 81100 476 81 510 981
 955 82129 328 517 96 615 962 83334 410 535 72
 671 835 84 84066 89 101 750 886 97 921 38 68
 85155 77 258 551 881 86077 104 241 57 361 527
 707 929 87082 192 219 29 338 90 574 619 81
 68034 86 217 45 400 84 698 777 837 42 89001
 88 276 401 83 517 787 816 90245 396 418 773
 981 94 91310 55 587 674 700 46 63 87 92106
 244 257 510 53 633 758 845 93123 342 402 57 84
 608 856 94081 92 107 619 818 86 95012 82 201
 15 343 482 520 45 669 717 50 98030 35 267 303
 596 662 710 33 72 840 981 98 99090 251 535 66
 94 912 29 70 000056 80 85 236 310 25 62 545
 739 825 908 50 101160 262 303 71 406 596 691
 810 956 162507 10 68 77 649 844 45 917 39 97
 103340 436 517 35 697 726 966 104229 66 81 523
 61 85 607 47 816 57 105075 127 239 354 488
 634 781 957 106389 440 57 628 73 786 931
 107084 418 90 573 85 774 828 42 936 108046
 279 413 508 84 629 720 827 109440 626 760 959
 110249 92 390 447 55 618 51 111026 84 295 465
 540 644 56 751 904 39 112221 442 568 805 995
 113312 48 479 86 827 53 906 96.
 114054 147 525 61 602 12 22 85 115268
 353 748 954 116057 437 552 117012 71 106 10
 46 54 88 206 78 920 43 118237 301 429 731 847
 119076 91 240 95 314 583 664 71 856 120034
 292 368 419 86 516 43 63 626 38 95 901 27
 121009 89 99 322 77 513 82 95 756 936 122163
 255 416 513 67 746 96 850 123173 312 31 577
 81 95 813 49 948 96 124009 91 152 209 364 449
 57 548 688 734 98 883 71 71 996 125129 462 517
 50 773 880 126182 229 571 651 62 81 738 810 51
 127045 101 22 52 24 426 680 804 70 128017 89
 90 453 530 49 84 665 701 61 71 805 51 53 78
 129062 178 300 15 21 24 99 511 621 855 64 68
 130027 65 188 284 348 469 87 635 722 971 89
 131070 240 307 793 942 132064 98 121 238 72 93
 337 95 589 133122 62 88 554 637 957 134004
 502 670 133029 178 274 458 61 556 613 765 71
 136201 545 716 945 137094 319 785 996 138012
 63 369 695 787 830 139000 137 45 81 418 806 44
 45 140042 49 185 371 511 59 688 807 141074 145
 78 220 68 71 355 842 12121 80 86 202 442 616
 46 96 759 143195 369 473 563 917 35 144068
 429 616 145599 810 37 66 146133 323 65 436
 526 743 819 900 14708 117 26 242 361 97 769
 815 70 148184 463 536 713 833 91 149099 201
 577 696 709 11 85 851 981 83.
 150008 23 56 66 165 66 205 27 72 78 563 654
 829 949 151008 13 162 86 243 53 92 395 430
 765 848 996 152113 168 71 200 306 15 40 45 427
 584 617 40 700 838 153010 131 50 73 212 354
 505 649 817 19 33 70 154012 105 204 99 326 43
 833 957 155038 90 517 40 60 755 827 901 13
 156039 94 106 58 63 297 425 44 661 702 85 829
 55 934 157030 92 602 52 728 158016 140 401 37
 593 807 100 159145 403 10 978 160005 76 168
 369 90 552 68 729 820 161111 91 216 334 406
 62 82 634 35 49 811 24 69 77 938 162022 259
 378 666 68 74 875 163000 33 144 299 527 164228
 322 490 165308 86 440 514 845 166109 75 474
 535 749 80 835 980 167209 75 373 498 642 805
 13 168089 453 77 502 718 29 81 92 879 927
 169221 79 376 429 46 574 703 70 81 933 83.
 20,000 zł na Nr. 85289.
 15,000 zł na Nr. 137244.
 10,000 zł na Nr. 15665.
 po 1,000 zł na Nr. 6602 6959 36988 46644
 73218 85458 90521 112013 150812 151064
 151457.
 po 500 zł na N-ry 9873 18743 23154 25064
 36553 49011 58422 63660 67573 67894 74967
 102436 108808 123854 124585 134210 143889
 148860 160977.
 po 400 zł na N-ry 4486 21843 36820 50019
 72276 87247 88260 95738 127911 132157 148277
 148860 153038 160226 165341.
 po 300 zł na N-ry 6413 18658 21662 34381
 35542 37770 48765 50715 56207 57822 71793
 84722 94221 101919 125680 136188 139030
 147654 145722 153100.
 po 250 zł na N-ry 9407 9960 11760 16256
 20293 21933 23766 25945 26926 26467 28093
 30520 31067 31986 32562 36622 38389 41802
 44506 47007 48169 55505 57217 57936 60012
 63190 65350 66633 75211 77217 91211 92719
 95590 96824 98241 98504 106933 109120 115908
 119762 121113 124079 124371 127793 129721
 129221 132266 133368 136961 139482 140482
 148680 150150 150354 150809 151928 153951
 155193 158884 159518 160157 163327 165701.
 Po 200 zł na N-ry:
 40 274 92 446 609 34 909 59 1105 76 210+
 53+ 397 99 459 79+ 633 2030 89 254 57+ 396
 442+ 44 598 719 90 888 90 3079 182+ 316+
 37 465 750 813 19 60+ 917 41 4111 207 77 519
 605 94 888 5034 206 29 341 50 543 681 840 932
 6045 52 68 388 503 38 646 7031 35 87 265 66
 82 550 699+ 828 42+ 8025+ 130+ 72 430 629

Dobra - czy zła?

Wygląd zewnętrzny żarówki tego Ci nie powie - dopiero w użyciu poznasz jej wy-
dajność światła i zużycie prądu. Kupuj
więc tylko wysokogatunkowe, ekonomicz-
ne żarówki znanej marki

TUNGSTRAM

782 809 54 95 9434 69 537 82 10219+ 23 60 77
 313 639 862 72 971+ 11015 219 36 694 728 841
 12023+ 356 87 92 416 622+ 40 13120+ 233
 552 664 79 14097+ 231 305 08 434 582 90 721
 70 800 60+ 918 59 15084 395 480 538 734
 16021 187 99 288 455 934 17109 544 56 601 47
 64 735 931 62 18032 115 72 421 578 813 15 18
 19160 246 525 99 912+ 20315 701 14+ 87 922
 81 21356 669 80 791 97 22012 21 71 102 31
 212+ 308 418 602 5 771 77 87+ 983 88 23191
 99+ 237 40 585 620 66 726 34 830 902 24078
 229 62 708+ 990 25109+ 215 400 07 09 63 541
 84+ 758 808 26452 547 697 833+ 75 27016 268
 73 741 853 23053 261 415 542 604 29017 64 135
 245 319 416 31 48 523 775 856 922 30052 125 98
 492 528 29+ 600 31007 437 572 800 13+ 53
 905 08 32081+ 401 87 563 69 736 44+ 906 17
 33036 155+ 214 318 83 627 712 858 939 47
 34047 199 419 26 86 572 728 72 99 865 76 89
 911 35106 43 51 67 64 435 561 619 758 861 80
 36103 04 74 96+ 213 29+ 56+ 326 552 992
 37218 42 320 65 446 72 731 972.
 38139+ 219 52 355 405 22+ 74 640 61
 729+ 815 39052 80 98+ 132 39 407 9 500+
 661+ 732 62 98 893 49010 66+ 260 81 308+
 45 88 442 608 773+ 41109 73 422 501 629+
 701 41 990 42091+ 207 42 336+ 42 52 435 657
 78 870 952 43100 70 91 366 477 518 52 802 88
 942 44010+ 14 70 71 114 447 744 45227 424
 505 93 749 808 36 57 972 46471 97 604 73 870
 87 911 47407 79 713 30 35 54 77 85 939 48067+
 130 370 423 510 77 618 924 59 93 49337 39 402
 654 834 981 50098 420 75 998 51882+ 356 519
 60 78 975+ 2167 90 226 315 628 86 753 465+
 996+ 53288 326 485 790 921 29 68 86 54306
 27 414+ 94 748 55000 272 371 671 748 376 95
 923 56141 351 78 85 637+ 57412 46 717 873
 85 972 58524 74 846 56 967 59026 70+ 214 394
 449 516+ 700 3 39 51 60150 372 514 68 627
 954 61097 136 224 336 455 740 912 49 62018
 428 63 76 715 32+ 63008 49+ 253 389 441 66
 513 58 655 76 800 910 64031 190 313 33 423
 528 875 912 65229 875 98 937 66074 125 332
 438 878 91 927 97 67038 734 74 350 68019 198
 278 374 485 94 567 664 822 96 960 63008 33
 187+ 534 43+ 59 65 624 951 70343 493 547
 751 88 910 27 71059+ 39 248 69 465 672 919+
 72121 59 226 369 594 675 735 58 904 73012
 16+ 53 287+ 521+ 26+ 42 44 647+ 842 901
 11 41 99 74175 217 55 74 412 91 544 98+ 623
 705 41 73 847 952 75083 131 346 440 58 585
 993+.
 76140 303+ 474 96 547 661 734+ 801 7+
 77016 347 451 513 43 70 614 61 96 727 835
 78019 139 279+ 543 56 974 79028 73 772 826
 80046 236 87 522 31 610 13+ 75 745 64 890
 961 81001 81 197 284 318 72 642 850 82265+
 527 739 69 74 83045 71 229 55 607 715 77 84122
 33 318 547 751 813 92 85151 249 86 569 890
 86279 307 425 526 682 97+ 898 900 14 84
 87045 180 461 517+ 44 54 685 716 833 92 991
 88056 142 66 88 424 53 673 980 89180 528 95
 677+ 756 90 918 51 90 90624 828 976 76 91100
 25 92 240+ 582 670 96 991 92054 238 70 98
 527 52 685 703 39 915 28 97 93039 242 356 697
 760 990 94071 164 288 498 628+ 44 730 53
 852+ 95000 68 229 435 553 68

NA GWIAZDKĘ DLA PAŃ I PANÓW
 po cenach bardzo niskich, równie na asygnaty „Kredyt” poleca
KAPELUSZE oraz **CZAPKI** w różnych gatunkach, fasonach i kolorach
TOMAŚEK, Poznań, Poczta 9
 Jedyń i specjalny magazyn i wytwórnia kapeluszy dg 2611

Ilość szyn kolejowych na świecie

Miljony kilometrów szyn oplatają stałą siecią nasz glob. Według statystyki francuskiej długość sieci kolejowej na całym świecie wynosi 1.2 milj. km. szyn. Na 1000 km. kw. przypada zatem 1 km. szyn, a na 100.000 mieszkańców przypada przeciętnie 0 1/2 km. szyn. W Europie na każde 10.000 mieszkańców wypada 8,2 km. szyn, w Ameryce 24,8 km., w Azji 1,2 km., w Afryce 5,8 km., w Australji 60,4 km. Sieć kolejowa w Stanach Zjednoczonych liczy 402.246 km. długości, w Rosji 77.035 km., w Kanadzie 68.000 km., we Francji 63.650. w Niemczech 58.584 km., w Argentynie 38.736 km., w Anglii 34.416 km., w Brazylii 31.736 km.

BACZ, BY TWOIM BYŁO CELEM BYĆ I ZWIERZĄT PRZYJACIELEM!

Pokazowa lekcja rytmiki.
 W niedzielę, 17-go grudnia odbędzie się w Studium Wychowania Fizycznego (park Wilsona) o godz. 4 po poł. Pokazowa lekcja rytmiki dzieci. Kurs p. prof. Wiechowiczowej. zg 20 761

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:
 Dnia 15 bm. zgłoszono: Marja Pawlacykówna, uczennica szkolna, 10 l. Leontyna Wagnerowska, dentystka, 52 l. Zygmunt Pluciński, ziemianin, 51 l. Eryka

O czym powinni wiedzieć wszyscy cierpiący na reumatyzm!

Ogólnie jest wiadomem, że reumatyzm, podagra i pokrewne cierpienia są następstwem gromadzenia się w organizmie kwasu moczowego. Tworzą się z niego ostre, jak igielki drobne kryształki, które sadowiać się w mięśniach lub stawach wywołują częstokroć, już przy najmniejszym poruszeniu się, straszliwe bóle. W interesie więc cierpiącego jest, by niezwłocznie zastosować taki środek, który usuwa z organizmu kwas moczowy. Dlatego cierpiący winien usłuchać rady uzdrowionych: „Przyjmujcie Togał!“. We wszystkich krajach całego świata, stosuje się ten środek od przeszło lat 15-tu z powodzeniem przeciwko reumaty-

zmowi, podagrze i pokrewnym cierpieniom. Jeśli tyle udręczonych, stosując Togał odzyskało swe zdrowie to przecież każdy z zaufaniem winien się zaopatrzyć. Togał zapobiega gromadzeniu się kwasu moczowego i w zarodku zwalcza niedomagania. Togał przynosi ulgę w chronicznych nawet wypadkach. Również w grypie, przeziębieniu, bólach nerwowych i głowy działają tabletki Togał szybko i pewnie. Są one przytem nieszkodliwe dla serca, żołądka i innych organów. Spróbujcie, przekonajcie się sami o skutecznym działaniu tabletek Togał. To nabycia we wszystkich aptekach. ng 7177/8

Marks, 1 r. 6 mies. Marja Józwiakówna, robotnica, 44 l. Aniela Brzeska, z domu Matczyńska, wdowa, 86 l.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Leontyna Wagnerowska

Dnia 14 grudnia 1933 r., o godzinie 3 po południu, zmarła, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., najdroższa i najukochańsza matka i siostra, ś. p.
 Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, o godzinie 13 z szpitala Przemienienia Pańskiego, na cmentarz Jeżycki, o czym zawiadamia
 w ciężkim smutku pogrążona
córka i rodzina.
 zg 20 752

Jadwiga z Piechockich Kozłowska

Dnia 13 grudnia 1933 r. zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, nasza ukochana matka, teściowa, szwagierka i ciotka, ś. p.
 przeżywszy lat 74. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 17 grudnia 1933 r. o godz. 4 po poł. z kaplicy cmentarnej św. Wojciecha (nowy cmentarz). Nabożeństwo żałobne nazajutrz o godz. 8.30 w kościele św. Wojciecha
 W głębokim smutku pogrążeni
Władysław i Bronisław Kozłowski z rodziną.
 Poznań, Leszno, Berlin,
 ul. Fr. Ratajczaka 11a. zg 20 770

Kazimierz Maciejewski

W piątek, dnia 15 grudnia 1933 roku, o godz. 15 zmarł, po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. nasz najdroższy, ukochany ojciec, dziadek, teść, brat i wujek, ś. p.
mistrz malarski
 w 72 roku życia. Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 19. bm., o godz. 15 z domu żałoby, ul. Kościelna 26, na cmentarz Jeżycki. Msza św. za duszę Drogiego Zmarłego odbędzie się w środę, o godz. 9 w kościele parafjalnym na Jeżycach.
 W ciężkim smutku pogrążeni
dzieci i rodzina.
 zg 20 773

Steni Maciejewskiej

Wszystkim, którzy uczcili pamięć naszej drogiej Zmarłej przez wzięcie udziału w pogrzebie, ofiarowanie wieńców i kwiatów ukochanej córce i siostrzytce, ś. p.
wyrazy szczerzej wdzięczności
 składają
rodzice i rodzeństwo.
 zg 20 751

Dr. Zygmuntowi Zydorowiczowi

Przewielebnemu Duchowieństwu, a w szczególności Księdzu Prałatowi Taczakowi i Dr. Norzykiewiczowi, wszystkim Krewnym, Przyjaciółom, Kolegom i Znajomym za wszelkie dowody współczucia, wieńce i oddania ostatniej przysługi mojemu drogiemu mężowi, ojcu, ś. p.
 składają serdeczne
Bóg zapłać
żona, syn i rodzina.
 zg 20 767

... a ciasteczka też dostaniecie!

Dla każdego smakosza, dorosłego czy dziecka zawsze najważniejszym przysmakiem było i będzie podczas Świąt ciasto. Nie ma jak ciasto upieczone na prozku Oetkera! Takie ciasto jest pulchne, smaczne, należycie wyrośnięte, a nadewszystko zawsze idzie na zdrowie. Gosposie nasze nigdy nie doznają zawodu, używając Backinu Dr. Oetkera, za pomocą którego ciasto świąteczne doskonale się udaje.

Ciesząc się powszechnym uznaniem książeczki F z przepisami i barwaniami ilustracjami kosztują załedwie 40 gr i są do nabycia we wszystkich sklepach spożywczych lub w firmie
Dr. August Oetker, Oliwa.

Zygmunt Pluciński

Dnia 15. 12. 1933 r., zasnął w Bogu, po długich i bolesnych cierpieniach, mój zany i szlachetny chlebobawca, ś. p.
 Przez 24 lata świecił mi zawsze we wszystkim dobrym przykładem i był dla mnie najlepszym sprawiedliwym i życzliwym chlebobawcą, to też wdzięczną pamięć zachowam o Nim do końca życia.
Jan Urbański.
 Lusówko, dnia 15 grudnia 1933. dg 2034

Zofji Strzyżewskiej

Za dowody szczerego współczucia, wieńce oraz oddanie ostatniej przysługi naszej najdroższej matce, teściowej i babce, ś. p.
Bóg zapłać!
 zg 20 772
Rodzina.
 Poznań, dnia 16 grudnia 1933.

Konstanty Bartoszewski

W piątek, 15 grudnia 1933 r., zasnął w Bogu, opatrzony św. Sakramentami, mój drogi mąż, nasz kochany ojciec, teść i dziadek, ś. p.
 przeżywszy lat 73 Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 18. bm. o godz. 3 po południu, z kostnicy cmentarnej przy ul. Bukowskiej na cmentarz św. Marciński.
 W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.
 Poznań, Skarbowska 18.
 Zakład Pogrzebowy „Ceremojal”. Telefon 31-80.

Niniejszem zawiadamiam — że w praktyce
ś. p. Dr. Zydorowicza
 plac Wolności 6, przyjmuje narazie od 3—5; natomiast w mojej praktyce św. Marcina 18 od 11—1
Dr. Baraniecki
 Pg 6308-50,137
 Lekarz-dentysta.

KARPIE
 wigilijne królewskie
sandacze, liny, szczupaki
 przyjmuje zamówienia i wysyła w dom
Hurt. Poznańska Centrala Ryb Detal.
 Aleje Marcinkowskiego 5
 Filja Chwaliszewo 6
 Telefon 25-71. zg 20 858

Pasy - Weże - Szczeliwa
 oraz wszelkie artykuły techniczne i laboratoryjne poleca
Składnia Spółki Okowicjanej Spółdz z ograniczoną odpow.
 Przybory techniczne dla gorzelni i rolnictwa Poznań Al. Marcinkowskiego 20 telefon 11-62 dg 2 244

DZIECIĘCE
 sukienki, sweterki, pończochy, trykociki
S. KACZMAREK
 ul. 27 Grudnia 20.
 dg 2 004

PIERNIKI MARCEPANY
 Figurki choinkowe z czekolady
 Prezenciki gwiazdkowe

tylko najlepsze wyroby w wielkim wyborze jaknajtaniej w firmie

WALERJA PATYK
 Al. Marcinkowskiego 6 ul. 27 Grudnia 3
 Pg 6 301-50.122

„OZDOBA” św. Marcin 4.
TANIA SPRZEDAZ GWIAZDKOWA!

Serwisy stołowe porcelanowe	od 39.—
„kawowe	8.25
Garnitury szklane 14 części	4.50
„umywalniane	4.50
Szklanki szlifowane	0.30
Kieliszki szlifowane	0.35
6 osob. sztuciec alpakowy	35.—

Platery — męażki — galanterja metalowa — kryształy — sprzęty kuchenne
 dg 2 625
Wielki wybór Ceny rewelacyjnie niskie

Niech wszyscy spieszą na

Tania Sprzedaż Gwiazdkowa

Przygotowaliśmy bowiem wielkie partje

palt — ulstrów — ubrań — kurtek — spodni wszelkiego rodzaju męskich, chłopięcych i dziecięcych po cenach REWELACYJNIE NISKICH.

Niezależnie od naszych bardzo niskich cen udzielamy przy gotówce 10% rabatu oraz każdy kupujący otrzyma ŁADNY PODAREK GWIAZDKOWY.

ng 7170

Specjalnie polecamy: materiały z metra na ubrania i płaszcze czołowych fabryk bielskich po CENACH FABRYCZNYCH.

W. KONKIEWICZ. POZNAŃ 8 STARY RYNEK

Największa Mechaniczna Fabryka i Magazyny wykwintnej odzieży męskiej i dla chłopców

HURT

Oddział: Gniezno, Rynek 2.

DETAIL

W niedzielę, dnia 17-go grudnia b. r. składy moje będą otwarte od godziny 1-6-tej.

Pod choinkę

obuwie **Nata**

DLA DZIECI:

DLA PANÓW:

3.-

Nr. 19-26 Art. 2571-14
Nie pozwólcie chodzić dzieciom boso w domu. Kupcie im ciepłe bamboski. —

4.-

Art. 7225-16
Po pracy wypoczywajcie w naszych ciepłych i wygodnych papuciach. Nr. 27-34 Zł. 3.-

5.-

Nr. 39-42 Art. 7255-15
Wygodne domowe pantofle na skórzanej podszewie. Nr. 43-45 Zł. 6.-

4.-

Nr. 23-26 Art. 2851-31
W niepogody d'a dzieci ciepłe śniegowce. Nr. 27-34 Zł. 4.50

5.-

Art. 1855-01
Cielogumowe śniegowce w niepogody.

3.-

Art. 9817-51
Na ciepłej podszewce zł. 4.-

8.-

Nr. 27-34 Art. 3052-10
Ciepłe filcowe buciki na skórzanej podszewie dla dzieci. —

6.-

Art. 1345-03
OKAZJA SEZONU: czółenka na słupkowym obcasie i prunelowe Zł. 6.-, aksamitne Zł. 7.-

12.-

Art. 3057-00
MELTONKI na mrozy i niepogody. —

6.-

Nr. 23-26 Art. 9891-93
GENERALKI na mróz, deszcze i błota. — Do generalek wełniane SYBIRKI Zł. 1.70, 2.-, 2.50 Nr. 27-34 Zł. 7.-, Nr. 35-38 Zł. 9.-

10.-

Art. 1055-10
NASZE CIEPŁE NARODÓWKI. —

19.-

Art. 9675-00
Nasze DYPLOMATKI - kombinacja obuwia i getr. —

Największy wybór

Najtaniej kupisz

Tapety
Linoleum
Ceraty
Dywaniki
i chodniki
wszelkiego rodzaju u

Zb. Waligórskiego
Pocztowa 31.

Przyjmuje się asygnaty
Tow. „Kredyt”
Pg 6253-50.75

ŁYŻWY
NARTY

SANECZKI

oraz wszelkie przybory do sportu zimowego poleca w największym wyborze i najniższej cenie. dr 2594

Katalogi wysyłam bezpłatnie
DOM SPORTOWY
sw. Marcin 33 - Poznań

„HAFTOPLIS“

wykonuje mierzki, okretki, dziurki, wykończenie szali, falban (overlock), plisowanie, dekatoryzowanie haftu, monogramy, tarze gimnazjalne, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek — terminowo najtaniej

STARY RYNEK 10 (wejście Kurzanoga obok f-my Czepczyński, Kruk). Filja Romana Szymańskiego i plac św. Krzyszki.
Pg 5461-44.73

dz 1 645

Do sprzedania

w Ostrowie (Wlkp.)

1. dom 1-piętrowy w Rynku,
2. dom 2-piętrowy przy ulicy Wrocławskiej na bardzo dogodnych warunkach.

Informacji udzieli

Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego m. Kalisza,
Kalisz, ul. św. Stanisława nr. 6
zg 20 254

Pg 6 284-Ba 10896

Gramofony - Płyty
Instrumenty muzyczne

najkorzystniej w znanej, najstarszej firmie:

Telefon 39-11

Poznań, ulica 27-go Grudnia 1

ST. PEŁCZYŃSKI

telefon 39-11

TRZYMAĆ FASON!

gancki ubiór są **WARUNKIEM ZDOBYCIA POWODZENIA** w **ZYCIU!!!** **JESLI** wyznajemy takie zasady, to jako firma, posiadająca 4 specjalne magazyny garderoby męskiej, stawiamy **PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE NASZEJ KONFEKCJI MĘSKIEJ** i **JEJ TANIOŚĆ**, jako **JEDYNY** swój **CEL!**

Wytrwała **PRACA** i **PRAWDA** w naszych ogłoszeniach **ZDOBYLISMY ZAUFANIE KLIJENTELI** z całej **POLSKI** **POLECAMY**: wykwintną garderobę męską **GOTOWĄ** i na **MIARĘ**. Specjalność: **PALTA - ULSIRY - RAGLANY** w najnowszych deseniach z najlepszych bielskich materiałów.

Wykonanie **FUTER** na **MIARĘ** pod kierownictwem wybitnych sił fachowych. Oddział ten postawiony na wysokim poziomie, nawskroś rzetelną obsługą przy

NAJNIŻSZYCH CENACH Jako spody polecamy **PIZMOWCE** **OPOSY** i uszlachetnione barany. Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnych sił fachowych, za dobry krój i bezbłędne wykonanie pełna gwarancja. — Kilka set **FUTER spacerowych** i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. **Rychły zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „TANIO“.**

Składnice nasze bogato zaopatrzone w najmodniejsze i najlepsze ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczone włosy, na koltnerze dajemy **wydry naturalne — foki czarne — oposy i karakuly.**

Szczegółnej uwadze świata modnemu polecamy nasze oddziały **na miarę**, które stoją u szczytu doskonałości. **Olbrymie masy materiałów pierwszorzędnej jakości na składach,**

EDMUND RYCHTER

Poznań,
TELEFONY:
26-07 54-15
54-25 21-71

ul. Fr. Ratajczaka 2 czwarty olbrzymi magazyn
ulica Wrocławska 15 Ostrów Wlkp.
ulica Wrocławska 14 Telefon 35 — Telefon 35

Wydajemy nasze towary także na bony Towarzystwa „KREDYT“.

WIDZISZ ..... tak funkcjonuje automatyczne nastawienie na ostro przy Twojej gwiazdkowej kamerze: poprostu kręcisz gałkę odległościomierza a wspaniały Tessar 1:4,5 Twojej Super-Ikonty daje nam śliczne, ostro zdjęcia cudownego zimowego krajobrazu.

SUPER IKONTA

Jak się to dzieje i jakie ten aparat ma jeszcze zalety, dowiedzie się bez trudu z bogato ilustrowanego prospektu, który otrzymać można w Największym w Polsce Magazynie Aparatów i Przybiorów Fotograficznych

FOTO-GREGER

(Kazimierz Greger)

POZNAŃ 3 — ulica 27-go Grudnia 18

PAMIĘTAJCIE O DZIECIACH!

RADOŚĆ NAJWIĘKSZA SPRAWISZ DZIECKU DARUJĄC ZABAWKI Z FIRMY „Aguila“
SW. MARCIN 61
PL. WOLNOŚCI 9
NAJWIĘKSZE I NAJTAŃSZE SKŁADY ZABAWEK I PODARKÓW

LALKI, KONIE NA BIEGUNACH, ROWERY, KOLEJE, WÓZKI DLA LALEK, GRY-ZAJĘCIA, FORTECE, ŻOŁNIERZE I TYSIĄCE INNYCH PIĘKNYCH ZABAWEK
DZIAŁ II. PAPIER W OZDOBN. PUDEŁKACH, ALBUMY, PAMIĘTNIKI, SZACHY, RZEZBY, TEKI, KAŁAMARZE, KARTY DO GRY
SPECJALNOŚĆ: ZŁOTE WIECZNE PIÓRA
REKORDOWE NISKIE CENY, REKORDOWY OLBRZYMI WYBÓR

Nasza Sprzedaż Gwiazdkowa

ma być propagandą dla nowego składu

Sprzedajemy po zdumiewająco niskich cenach

plaszczki, ubrania, kurtki, wiatrówki i spodnie

Ceny najniższe! Olbrzymi wybór! Wytworny krój!

Wychodząc z założenia, że zakupy gwiazdkowe winny być dostępne każdemu, przystosowaliśmy do tego nasze jaknajniższe ceny. Chcemy aby Gwiazdka roku bieżącego utrwaliła u klientów pamięć o nas.

Przyjmujemy również asygnaty Tow. Kredyt.

CZESŁAW CZABAJSKI

Poznań, ul. Nowa 1, narożnik ul. Szkolnej.

Magazyn garderoby męskiej i chłopięcej. Przepisowe mundurki szkolne. Pg 6300-50,118
W niedzielę, dnia 17 b. m. magazyn otwarty od godziny 13 do 18-tej.

Praktyczne Podarki Gwiazdkowe

trykotaże - pończochy - rękawiczki - bielizna damska i dziecięca - swetry - chusteczki - garnitury na ślizgawkę - berety

Szale — Ubranka dziecięce

Uprzejmie zapraszam do zwiedzenia mego bogato zaopatrzonego magazynu.

Stanisław Schulz

Magazyn Artykułów Krótkich i Galanteryjnych
Poznań — St. Rynek 80-82

MOIM HASŁEM:

Ceny niskie! — Doborowy towar!

RESTAURACJA WINIARNIA SPORTOWA

(dawnej Kawiarnia Nowa)

została otwarta dziś 16 grudnia 1933 r.

GDZIE? przy ulicy Wyspiańskiego 9

Znakomite napoje — Doskonała kuchnia — Niskie ceny **DANCING KONCERT ARTYSTYCZNY**

zg 20 760 **Przyjdź a nie pożałujesz**

PIECE I KOMINKI stałopalne

zdrowe, czyste powietrze i 50% oszczędności na opale. Piece wzgl. kominek Heating rozpala się raz na jesień i pali się niegasnąc aż do wiosny. Ogrzewa mieszkanie do 4 pokoi wł. Temperaturę utrzymuje równomierną i nie wymaga żadnych napraw.

Repr. na woj. Poznańskie i Pomorskie. **STANISŁAW SIERSZYŃSKI**
Poznań, ul. Strzelecka 14. Tel. 13-41.
Sprzedaż detaliczna „Przewodnik“, św. Marcin 30. Pg 6294-50,47

IXOL
daje paznokciom piękny połysk
1,25 zł

ORIENT HENNA-SHAMPOO

farbuje włos przez zwykłe mycie. Pod gwarancją nieszkodliwy
1,75 zł

MAJA
do trwałego farbowania brwi i rzęs
5,— zł

Wszędzie do nabycia. Gdzie niema, proszę nadesłać gotówkę plus porto. Wysyłka odwrotnie.

ROSE-HENNA
idealny odbarwiacz włosów
7,50 zł

FR. BOGACZ, BYDGOSZCZ, DWORCOWA 14

Dobrze - Tanio „Na Gwiazdkę“

Kupisz: TORTY — PIERNIKI — BARKI MARCEPANY — CZEKOLADKI STRUCLE na święta w cukierni

„APOLLO“ POZNAŃ Fr. Ratajczaka 15
zg 20 763

F. PESCHKE

Zał. 1886 Poznań, św. Marcin 21 Tel. 3156

Wystawa gwiazdkowa

w praktycznych podarkach

tylko w pierwszorzędnej jakości po przystępnych cenach

łyżwy
kompl. do wycinania wagi kuchenne
magle
maszynki do chleba
maszynki do mięsa
maszyny do dywanów
porc. serwisy do kawy
filizanki do kawy i mokka
sprzety aluminiowe
tace niki. i drzewne
młynki do kawy sienne
wazony kryształowe
noże kieszonkowe
brzytwy
garnitury do kruszyn
koszycki do szklanek
żelazka do prasowania
wszelk. rodzaj
rodle

skrzynki narzędz. wagi stołowe
szczotki do froterowan.
wyścizki
maszyny do czyszczenia noży
maszyny do lodów
garnitury kuchenne
porcel. serwis. obiad.
garnit. umywal.
serwisy niklowe
mosiężne klatki
puszki i koszycki do chleba
butelki termos
nakrycia alpac.
aparaty do golenia
nożyce do drobiu
nożyki do owoc
karnit. do palenia

Proszę zwiedzić okna wystawowe.

PAPIERY i KARTONY KOLOROWE

TOMOFAN-STANIOL

DO DEKORACJI WYSTAW SKLEPOWYCH

Największy wybór **J. ZIMNY - POZNAŃ** WODNA 27. — Tel. 14-93
Najniższe ceny Skład tuż przy St. Rynku.

ŁAMIGŁÓWKA

Ciesz się, że kwiłem
„GWIAZDKĘ”
z Antoniego Rose, Nowa 8
Papery

„GWIAZDKA” ... to futro z firmy W. Wiśniewski, Nowa 7

Pierniki
Marcepany
Cukry
Czekoladki
Bonboniery
kupuj się natęsić
w firmie
Władysław BILLERT
Poznań, św. Marcina 19
tel. 35 13

Eleganckie i tanie i praktyczne
Podarki
Gwiazdkowe
nabędziecie w firmie
Tanz
wykwalifikowane artykuły męskie
wł. A. St. Bradniewicz
Poznań, Fiedry 1.

Koniaki
firmy
„LIKWOWIN”
są nieosiągalnej
jakości

„Poltek”

Fabryka Czekolady i Cukrów
„François”
właściciel: Franciszek Gołabek
Poznań, Pocztowa 21, Tel. 17-35
wyspia paczkami słynnościowe-
dy, znane ze swej doskonałości
wysyłam cukierkowe. Na zamówie-
nie hurtowy.

Na Gwiazdkę!
Rękawiczki
Pończochy
Trykoty
Bielizna
Robtki ręczne
KALAMAJSKI

OBUWIE
kupuje się
korzystnie
w firmie
J. PAŃCZAK
Poznań, św. arcań 64
tel. 10-01

Łyżwy
Narty
Sanki
poleca tanio
„Ka-De-Ha”
arcerska Spółdzielnia
Poznań — Podgórna 10.

Parasole — Laski
poleca w olbrzymim wyborze
jedyny specjalny
skład w Poznaniu
„Poznański Dom Parasoli”
M. DROZDOWSKA
św. Marcina 22

DLA
PANI
i
DZIECKA
Podarki gwiazdkowe
S. KACZMAREK
27 GRUDNIA 20

**KAWA
HERBATA
KAKAO**
w najlepszych gatunkach
i najtańcej w firmie
ST. MILACHOWSKI
Ratajczaka 40

Do suchej
i
prawidłowej cery
Dra LUSTRA
Puder Egotyyczny
„MIRACULUM”

Prawdziwie Elegancka Pani
kupuje wszelkie tkaniny
jedwabne, wełniane i bawełniane tylko
w Magazynie Nowości
Władysław SCHUBERT
Poznań, Stary Rynek 85
gdyż tylko tam najwięk-
szy wybór ustosunkowy
deseni i najniższe ceny

PIWO
POZNAŃSKIE
ZDRÓJ
MIESZCZAŃSKI
HUGGERA

Polecamy nowocześnie
i urządzenia radiotelefonowe
i odbiorniki
rownież wykonujemy
wszelkie prace i instalacje
dofotograficzne i radjo-
akustyki
„Radiola”
biuro radiotelefonowe
Poznań, Gwiazda 12.
tel. 35-65

Bielizna
Błozki
Swetry
Niedzwiałki
Wiza i Maluszek
Nowa 6

Torebki, walizy,
teczki, portfele
wyroby ze skóry
w najlepszych gatunkach,
najsolidniej wykonane
poleca na Gwiazdkę
firma
Spółka Rymarzy i Siodlarzy
Podgórna 14.

B. HILDEBRANDT
skład fabryczny
Stary Rynek 73-74
polecamy
na GWIAZDKĘ
fartuszki gumowe . . . 1.50
fartuszki wiodeskie . . . 1.00
fartuszy z rękawami . . . 3.90

„BLASK”
MYDŁO
mówią szczerze
sawso idealnie
pierce - wyrabia
je firma polska
„BLASK”
Wytwórnia
Wielkonolka

Białe zęby
świeży oddech
CHLORODONT
pasta do zębów

Oszczędność 50% opału
Zbędność remontu
Pieczę Schraibera
z kalfi stalowych
Trwałe, niezmiernie
Oszczędne
i Tanie
St. Kowalski
Poznań,
pl. Wolności 17.
tel. 29-76

Zenarki-Zenary-Obrazki
Brylanty-Złoto-Srebro
w wielkim wyborze
poleca
W. MAYER
właśc. L. Nalaskowski
pl. Nowa 11 Poznań Tel. 10-44
Własny warsztat reparacyjny
ro tel. 1493

W rodzinie
i wszędzie
gdzie Gwiazdka zawita
nieopisaną radość spra-
wi podarek w postaci
aparatu fotograficznego
z firmy
FOTO-GREGER
właśc. Kazimierz GREGER
Poznań, 27 Grdnia 18.

Najlepszym podarkiem
GWIAZDKOWYM jest
Skarbnka i Książeczka
Oszczędnościowa
właśc. Poznań
Nowa 10
(dawn. Bank Miasta Poznania)
Hłoby: 27 Grdnia 18, Mar. Fiedry 10/2

Na Gwiazdkę!
Płaszcz damski
Płaszcz męski
Swetry, pulwery etc.
Suknie i ubrania
Konfekcję dziecięcą
Galanterję
poleca firma
F. Lisiecki
Dom Konfekcyjny S. A.
Poznań, Stary Rynek 98-100.

Dużo zaoszczędzisz
kupując w firmie
JAN BIELECKI Dom towarów
Fr. Ratajczaka 36, tel. 27-70. — Polecamy duży wybór zabawek na Gwiazdkę! **jednolitych cen,**

Najtańsze i najtańsze
wszelkiego rodzaju Podarki Gwiazdkowe
tylko w firmie „Targ Amerykański” Stary Rynek 10

NAGRODY!

Z liter opuszczonych w tekście powyżej zamieszczonych ogłoszeń, należy ułożyć hasło propagujące znany napój produkowany w Poznaniu. Za trafne rozwiązanie powyższej Łamigłównki przyznaje Firma „Poltek” Polska Rklama Poznań, pl. Wolności 17, tel. 41-04 (oddz. Kraków, Lwów, Warszawa) — nagrody.

Za trafne rozwiązanie powyższej Łamigłównki

Spis nagród przeznaczonych przez: 1 nagr. zł. 20 — i 6 nagr. po zł 5 z Fmy „Poltek”. — 8 nagr. po 3 szt. mydła toalet z Fmy „Blask” — 12 nagr. po 2 p pasty Chlorodont. — 1 nagr. aparat fot. z Fmy Foto-Greger — 1 nagr. płaszcz ochr. Fmy Hildebrandt St. Rynek 73/74 — 10 nagr. po 10 but piwa „Zdrój Mieszczański Huggera” — 1 nagr. piłka nożna z Fmy Ka-De-Ha Podgórna 10 — 5 nagr. po 1 parze pończoch „Szarotka” z Fmy Kalamajski — 5 nagr. po 1 but. wina Sanct Jeanette Fmy Likwovin — 3 nagr. 1 płaszcz dziec., 1 swetr damski, 1 kapelusz męski z Fmy Lisiecki S. A. St. Rynek 98/100 — 1 nagr. zł. 15 w towarze z Fmy W. Mayer Nowa 11 — 6 nagr. po 1 krawacie z Fmy „Pan” Fiedry 1 — 3 nagr. — 1 złote pióro, 1 album, 1 karton papieru list. z Fmy A. Rose Nowa 8 — 2 nagr. po 1 p herbaty z Fmy Milachowski, Ratajczaka 40 — 5 nagr. po 10 zł w towarze z Fmy W. Schubert St. Rynek 85 — 1 nagr. czapka ze szalikiem (komplet) z Fy S. Kaczmarek, 27 Grdnia 20. 2 nagr. po ½ kg. cukierków Fmy „François”. 5 nagród po 1 łacie z Fmy Jan Bielecki, Ratajczaka 36. — 1 nagr. zarzutka balowa z Fmy Wiza i Maluszek, Nowa 6. — 1 nagr. azalik biletowy (futrzany) W. Wiśniewski, ul. Nowa 7.

NAGRODY!

Odcinać kupon, wypełnić i przesać w zamkniętej kopercie najpóźniej do dnia 20 grudnia do „Kurjera”. Na kopercie wyraźnie adresować: „Kurjer Poznański” „Rozwiązanie Łamigłównki Polteku”. Wynik Komisijnego przyznania nagród ogłoszony będzie w Nr. gwiazdkowym Kurjera.

KUPON! (czytelnie)

Rozwiązanie _____

Imię i nazwisko _____

Adres _____

PODARKI GWIAZDKOWE

Perfumy, wody kolońskie, pudry, szminki, mydła toaletowe. Kartonaże zawierające: Perfumy, pudry etc. gustowne rozpylacze w wielkim wyborze.

OZDOBY CHOINKOWE

Świeczki, Lichtarzyki, Ognie zimne, Girlandy, Lamety, Nici złote i srebrne, Włosy anielskie, Śnieg, Druciki poleca;

CENTRALNA DROGERJA J. CZEPCZYŃSKI

Poznań, Stary Rynek 8, Tel. zbiorowy 45-45, tel. 33-24, 33-15, 32-38, 31-15, 32-39
Oddział Drogerja „Universum“, ul. Fr. Ratajczaka 38 — Telefon 27-49.

Śledzie zielone

codziennie świeże transporty w skrzyniach oryginalnych poleca

POZNAŃSKA CENTRALA RYB

Aleje Marcinkowskie 70-5
Telefon 25-71 zg 20757

Technicznie kwalifikowany PAN,

obeznany gruntownie z istotą papieru światłoczułego, biegle w demonstracji i sprzedaży, z kaucją, o pierwszorzędnych referencjach, zamieszkały w Poznaniu, jest poszukiwany. Wy-czerpuj aże oferty do Kurjera Poznańsk. pod zg 20756

Z kaucją 2000 zł i gwarancją 700 zł poszukuje posady

RIKOWNIKA HOTELU, RESTAURACJI, wzgl. BUFETOWEGO kupiec kawaler, niżej lat 30, Łask. oferty do F. KOZŁOWSKI Gniezno, Słom'anka 11. zg 20755

GAZ

ale dobroczynny wydziela przez lata suchy i trwały inhalator kieszonkowy

M. A. M.

ulatwia oddech, czyści drogi oddechowe, orzeźwia, otężywia, chroni od kataru i t. p. — Potrzebny każdemu zawsze i wszędzie — Do nabycia w aptekach i drogerjach. dg 2503

Wanny i piece kąpielowe

Umwalki — Złowy Kozety — Armaturę Rury kanalizacyjne, wolicjągowo-gazowe i ołowiane poleca na taniej

Józef Koska,

Poznań, ul. Dominikańska 5
telefon 53 90 dg 2109

TOREBKI DAMSKIE

Porcieu lle Necessary Parasole w wielkim wyborze
Leon Witkowski
św. Marcin 58.

ng 7171

STEMPLE L. KAPELA

WROCŁAWSKA 18

ng 7036/7

NA GWIAZDKĘ!

PRAKTYCZNA odzież ochronna 50% wydatków w swym budżecie, używając takową w gospodarstwie domowym — hanilu — urzędach — w szkołach — przemysle lub rzemiośle, którą poleca NAJTAŃSZEJ — NAJKORZYSTNIEJ

MECHANICZNA FABRYKA ODZIEŻY ZAWODOWEJ

Skład Fabryczny

B. Hildebrandt, POZNAŃ, Stary Rynek 73-74 nar. ul. Nowej, tel. 14-71.

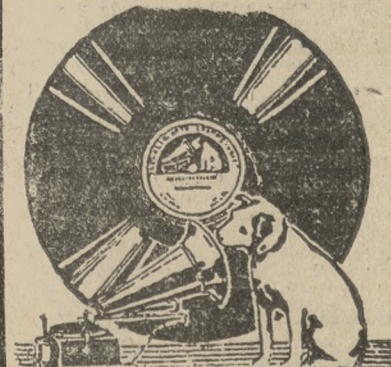
 <p>Płaszcz i fartuchy damskie od zł 3⁹⁰ — Szkolne czarne od zł 2⁹⁰</p>	 <p>Kombi-nezony kolorowe i granatowe dla monterów od zł 7⁵⁰</p>	 <p>Płaszcz i fartuchy operacyjne lekarskie od zł 5⁹⁰</p>	 <p>Płaszcz ocironne dla handlu i przemysłu od zł 6⁹⁰</p>
--	---	--	--

 <p>Olejne fartuchy rzeźnicze od zł 6⁹⁰ — Fartuchy oiałe i kolorowe od zł 1²⁵</p>	 <p>Kurtki cukiernicze, piekarskie, żeźnicze, kelnerskie oraz spodnie od zł 3⁵⁰</p>	 <p>Motocylo-we ubrania w różnych kolorach od zł 8⁹⁰</p>	 <p>Kitle malarskie, rzeźnicze już od zł 5⁹⁰</p>
--	---	---	---

 <p>Peleryny i płaszcze fryzjerskie od zł 4⁵⁰</p>	 <p>Stolarskie modre kurtki i spcnie od zł 3⁵⁰</p>	 <p>Czapki piekarskie, cukiernicze, żeźnicze od 0⁸⁰ damskie od 95 gr</p>	 <p>Wzrarskie Kurtki lokaj-kie czajowe od zł 3⁹⁰</p>
--	---	--	---

Fart. suknie z rękawami . . . . . od 4,50
Fart. wiedeńskie białe . . . . . od 1,80
Fart. wiedeńskie kolorowe . . . . . od 2,25
Fart. gumowe . . . . . od 1,50

NIEPRZEMAKALNE UBRANIA, PELERYNY, FATRUCHY
dla cukrowni i przemysłu.

Gramofony pierwszorzędne fabrykaty

Płyty najnowsze nagrania — poleca w ogromnym wyborze po cenach najtańszych

K. KŁOSOWSKI

Poznań, ul. 27 Grudnia 6, tel. 11-19.

Pz 6144-4950

KSIEGI HANDLOWE
NA SPECJALNE ZAMOWIENIE
PAPIERODRUK
AL. MARCINKOWSK 6.
dg 2 626

Skład żelaza,

materiałów budowlanych i opłowych bardzo dobrą prosperującą na większym miasteczku Wielkopolski, jest z powodu śmierci blytego właściciela natychmiast do sprzedania. Do obęcia potrzebna gotówka około 50.000,00 złotych. Egzystencja zapewniona. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zg 20723

TOREBKI najnowsze modele, największy wybór.
Manicury - Nesesery - Walizki jako najmlsne podarki gwiazdkowe poleca:
STANISŁAW JESCHKE
Plac Wolności 10
Wyroby skórzane.
zg 20762

ŁYZWY
Rodle i sanie
Latarki powozowe
Wagi stolowe
Narzędzia rzemieślnicze
Piece, rury i kolana
Podkowy i podkwoce
Kuchnie westfalskie
Hacele i ocele
poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza
Poznań, Szkolna 3.
Pz 6354-50167

Naprawy mechaniczne i karoseryjne samochodów wszelkich fabrykatów i systemów jak również modernizację karoseryj wykonuje terminowo — fachowo — korzystnie.
BRZESKIAUTO S. A.
Poznań - Dąbrowskiego 23
tel. 63-23, 63-65
Kosztorysy i oferty na każde ządanie
Pz 6333-50168

Praktyczne podarki gwiazdkowe
zakupi każdy dobrze i korzystnie w firmie

A. CALIŃSKA

POZNAŃ, 27 GRUDNIA 7 — Tel. 12-81.

Specjalny skład bielizny damskiej, trykotaży,
pończoch, rękawiczek oraz artykułów dzianych.

Pg 6 278-50.93

Na podarki gwiazdkowe

polecamy:

suknie - płaszcze - bluzki - swaetry -
jumpry - szlafroki - pijamy - bieliznę
pończochy - chusteczki

Ceny niskie! — — Wybór wielki!

Bon Marché T. z — Poznań —
o. p. Pl. Wolności 1

dg 2 632

Rozmarynowicz
St. Rynek 93.
ROK ZAŁ. 1910.

Pg 6252-50.74

Telefony-alarmy elektryczne

instalujemy: urządzenia telefoniczne wszystkich systemów. Sygnalizację bezszerebną dla szpitali i hoteli. Urządzenia alarmowe przeciw włamaniom ubezpieczające tresory oraz mieszkania prywatne. Elektryczne zegary, dzwonki i zamki elektryczne.

Dostarczamy: Wszelkie materiały dla urządzeń słabego prądu, oraz syreny motorowe do alarmów lotniczych. Pg 5 430-37.101

Centrala Budowy Telefonów Idaszak i Walczak
Poznań, pl. św. Krzyski 4.
Dostawcy wojskowi.

W dniu 16 grudnia r. b.

nastąpiło OTWARCIE oraz poświęcenie nowego magazynu

Przyborów Skórzano - Galanteryjnych

pod firmą **STANISŁAW CZARNOTA**

dg 2631

przy ulicy GWARNEJ 8.

Ze względu na wielki wybór oraz niskich cen. proszę o łaskawe zwiedzenie mego magazynu. — Polecając łask. względem Szan. Klienteli z poważaniem

Stanisław Czarnota, były kierownik Spółki Rymarzy, Plac Św. - Krzyski.

Sekretarz

adwokacki i notarialny, siła rutynowana, pracowity, uczciwy i trzeźwy, chlubne świadectwa i referencje, obeznany dokładnie z każdą dziedziną pracy zawodowej, poszukuje odpowiedniej posady w kancelarii adwokackiej lub notarialnej, lub też w Instytucji wzgl. przedsiębiorstwie. Dotychczas na posadzie niewypowiedzianej. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zg 20 750.

Pewna lokata kapitału

Modny 5-piętrowy dom handlowy w Poznaniu z windą, najlepsze położenie za 450.000 zł. na sprzedaż. ¼ może być zapłacona w walucie niemieckiej w Niemczech. Oferty Kurjer Poznański pod Tg 668.

Oświadczenie

W nr. 255 „Przeglądu Codziennego” z 14. bm., ukazał się artykuł p. t. „Krzyk rozpaczliwego obywatela”, zawierający szereg oszczerczych zarzutów pod adresem przedsiębiorstwa, którego jestem właścicielem.

Niniejszem oświadczam publicznie, iż redakcję wspomnianego pisma pociagam do odpowiedzialności karno-sądowej, a sprawcę szantażu w innym wypadku oddaję w ręce prokuratora.

Czesław Wojtarek,

właściciel „Salonu Rozrywkowego”,
Poznań, ul. 27 Grudnia 6.

NIE CENA — LECZ RADOŚĆ

stanowi o wartości podarku

GWIAZDKOWEGO

Dlatego należy bezwarunkowo wybrać na prezent gwiazdkowy

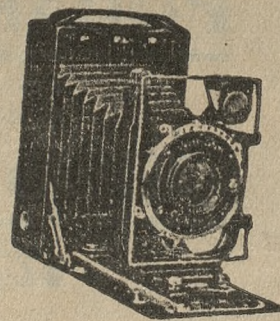
APARAT FOTOGRAFICZNY

z firmy

Pg 6267-50.112

„CAMERA” Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 3

Magazyn aparatów i przyborów fotograficznych.

PLAC WOLNOŚCI 11.

Mając w przygotowaniu na rok 1934 nowoczesne modele Fabryka Wyrobów Srebrnych i Platerowanych

Józef FRAGET w Warszawie

założona w 1824 r.

urządza przez **MIESIĄC GRUDZIEŃ** w Magazynie swoim

w Poznaniu, Plac Wolności 11
SPRZEDAŻ TRWAŁYCH SZTUCY
i GUSTOWNEJ GALANTERJI

PO BARDZO NISKICH CENACH
nr 7 137 NIŻEJ KOSZTÓW KALKULACJI

DYWAN

najuspanialszy

Prezent Gwiazdkowy!

Ceny jaknajniższe!

Wybór imponujący!

Dywaniki	od 2 ²⁰ zł	Narzuty	od 9 ²⁰ zł
Chodniki	„ 0 ⁹⁵ zł	Wycieraczki	„ 0 ⁷⁰ zł
Serwety	„ 5 ⁵⁰ zł	Gobeliny	„ 2 ⁴⁰ zł

Dywany - Dywaniki - Chodniki - Kokosy
Materjały mebl. i dekoracyjne
Narzuty - Serwety - Scienniki i t. p.

Dywany 3x2 mtr.

Jutowe	. . . 48 ⁰⁰ zł	Wielniane	. 110 ⁰⁰ zł
Bouclé imit.	. 49 ⁵⁰ zł	Velour	. . 153 ⁰⁰ zł
Bouclé	. . . 86 ²⁰ zł	Pluszowe	. 155 ⁰⁰ zł
Bouclé I	. . . 97 ⁰⁰ zł	Velour Pr.	. 193 ⁰⁰ zł

Dywany ręcznie wiązane bardzo tanio!

Poznań, ul. Woźna 12

dg 2623

Szanownej Publiczności podajemy do wiadomości, że przejęliśmy Cegielnię Budzyń per Mosina po firmie Drygas & Włorkowski i takową będziemy prowadzić pod firmą:

Litke & Neneman — Cegielnia Budzyń

Tel. Mosina 3. Budzyń per Mosina

Polecamy się do dostawy cegły tonnowki klientkery, dziurawka, dachówki, drenów, oraz cegły formow. w znanej pierwszorzędnej jakości po cenach konkurencyjnych Pg 6253/9 58.57/8

Władysław Litke **Bobdan Neneman**
budowniczy wł. maj. Budzyń.
wł. tartaku w Mosinie.

ZOBACZ

KIERMASZ

ŚWIATOWY

St. Rynek 86 (obok Bławatu)

Tysiące prezentów gwiazdkowych za bezcen!

zg 20 765

Duży wybór gustownych tanich PODARKÓW GWIAZDKOWYCH

w Salonie robót ręcznych

„MASCOTTE”

św. Marcin nr. 28

Wszelkie dodatki do robót ręcznych oraz rysunki na poczekaniu.

zg 20 769

Nowość! Patent!

Aluminiowe NACZYŃIA

KUCHENNE lane

o zaletach dotychczas nie spotykanych. Niezwykła oszczędność opalu, czasu i pracy.

Fabryka Naczyni Aluminiowych

K. SZYMAŃSKI, Poznań

Znajdźcie demonstracji w składach żelaza i sprzętów kuchennych. zg 20 768

KAFLE

białe i kolorowe w różnych desenjach po bardzo niskich cenach stale na składzie oraz wykonuje wszelkie prace garncarskie

P. Szymański

mistrz budowy pieców

Poznań, Strumykowa 39

przy Rynku Wildeckim.

Tel. 71-37 dg 2 054

ARTRETYK jest inwalidą

do dolegliwości artretyczno-reumatyczne jako wynik przesyconia organizmu kwasem moczowym oraz powstałe na tem tie stany zapalne powodują bóle, zniekształcają stawy utrudniają ruchy powodują stopniowo utratę zdolności do pracy i prowadzą wreszcie do kalectwa. Tylko ziola Magistra Wolskiego Reumosa zawierające Schin - Schen niezmiernie rzadką roślinę chińską - mają w krótkim czasie skuteczne wyniki w cierpieniach artretycznych i bólach ischiasu.

ZIOŁA ze znak. orch. „REUMOSA”

Do nabycia w aptekach drogerjach lub w wytwórni: Magister Wolski Warszawa, Złota 14. Objasniające broszury wysyłamy bezpłatnie. ng 6297

Pokaz

NOWOŚCI ROKU 1934

w pulowerach ręcznej pracy

Z. DERNOW, Gwarna nr. 8.

Specjalny magazyn
Wyrobów Działnych

Całkowita Wyprzedaż

z powodu likwidacji mojej filii

przy ulicy Pocztowej 3.

Donoszę uprzejmie Szan. Klienci! iż wszelkie materiały na sukienki, płaszcze, płótna iak i swetry, pulowery męskie, damskie i dziecięce trykoty, zimowe pończochy i rękawiczki, sprzedawane będą za cenę wianego kosza.

Niech każdy korzysta z okazji, która się nie powtórzy i dopóki zapas starczy.

A więc wszyscy do Karasia na ul. Pocztową

Tylko krotki czas

Przyjmuje się asygnaty „Kredyt”

H. Karaś, ul. Pocztowa 3

II. skład ul. Zamkowa 4 (narożnik Pocztowej).

PIANINA

niezrównanej jakości jako prezent gwiazdkowy poleca po cenach niższych i na dogodnych warunkach spłaty

B. SOMMERFELD,

skład fabryczny pianin
Poznań, ul. 27 Grudnia 15.

ng 6 002

NA GWIAZDKĘ:

Wyśmienicie znane ze swej dobrej jakości

PIERNIKI — TORTY — BABKI

STRUCLE — PRZEKŁADANCE oraz wszelkie pieczywo kupisz na święta najtaniej w firmie

LUDWIK BRĘCZEWSKI

Centrala: Pocztowa 12 — Telefon 25-76
Filia: Ludw. Żanki, Pl. Św. Krzyszki 2, Tel. 30-66

CZYTELNIKU! Pozwól mi bezinteresownie określić Twój charakter, zdolności, przeznaczenie i wyszczególnić najważniejsze fakty Twego życia. Określę kim jesteś, kim być możesz. Poradzę jak żyć i postępować, by zwycięsko przeciwstawić się losowi. A ponadto wybrać na zasadzie astrologii i obliczeń kabbalistycznych szczęśliwy numer Twojego losu do bieżącej Loterii Państw. i wskazać, gdzie takiowy można nabyć. W tym celu proszę natychmiast napisać własnoręcznie imię, nazwisko, rok i miesiąc urodzenia. Nie przysyłaj żadnego wynagrodzenia, lecz tylko na koszt pości, i kanc. załącz 1 zł. w znaczkach pocztowych. Na los nr. 122027 wybrany przeze mnie padła wygrana 150.000 zł. Na niewielką ilość wybranych przeze mnie numerów, padło mnóstwo wygranych, lecz z braku miejsca podaje tylko niektóre: Józef Cabala, Linanowa, Rafineria 10.000 zł. — (—) E. Zausznicka, Bank Rzemieślników, Włocławek, 3-go Maja 7. 5.000 zł. — (—) Fryderyk Wilhelm, Katowice — Brunów, Wodospady 5. 5.000 zł. — (—) Alfons Malach, Budzisz, Dworowa 115, Zakład Fotograficzny 2.000 zł. — (—) Piotr Słowik, Mościce ad Tarnów, Elektrownia 5.000 zł. — (—) Aleksandra Helena, poczta Holubiec, pow. dziśnieński, woj. wileński, Maj, Aliberg 5.000 zł. — (—) Marian Łomnicki, Podhajce 5.000 zł. — (—) Stefania Starłowa, Gydgoszew, Gładska 41 2.000 zł. — (—) Harosimowicz A., Piotrków Tryb., Narutowicza 18. m. 13 2.000 zł. — (—) Konstanty Migura, ogrodnik, Zakład Um. Ch. Lublińiec 2.000 zł. — (—) Stefan Piechota, Katowice, Francuska 47. 2.000 zł. — (—) Jan Kühn, Łódź, Młynarska 25 5.000 zł. — (—) Berla Fronc, Warszawa, Trebna 5 1.000 zł. — (—) Stanisław Krawczyk, Poznań, Wrocławska 20 1.000 zł. — (—) Antoni Parkitny, Mstów koło Częstochowy, Urząd Gminny Wanczów 2.000 zł. — (—) Poprawski Holsław, Grudziądz, Lotnicza Szkoła Bombardowania 2.000 zł. Poza tym kilka osób, którym przypadły większe wygrane, postanowiły zachować incognito, co zobowiązuje nas do nie ujawniania nazwisk. — Jeżeli ktośkolwiek wątpli w autentyczność podanych adresów, może się zwrócić do powyższych osób, podając swój adres i załączając znaczek pocztowy na odpowiedź. W naszej kancelarii są do przedrukowania oryginalne, zamieszczonych powyżej listów dziękczynnych. Ogłoszenie niniejsze załączyc. — Warszawa, Redakcja „Świt”, Żurawia 47, Redaktor Szyller-Szokolnik. ng 7150

Popierajcie Przemysł Krajowy

Zadajcie wszędzie wyłącznie wyrobów polskich wytwórni elektrotechnicznych zrzeszonych w Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, które dają pełną gwarancję przepisowego ich wykonania.

Zadajcie:

Akumulatory syst. „Tudor”. — **Armatury do oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego, żyrandole, reflektory i t. p.** — fabryk: Bracia Borkowscy S. A. „Fulmen” S z o. o. — A. Marciniak S. A. — Polskie Zakłady „Schaco”. **Materiały elektroinstalacyjne** wyrobu firm: Bracia Borkowscy Sp. Akc. „Czechowice” S. A., Inż. St. Ciszewski i Ska., Inż. Hirszowski. **Silniki elektryczne i transformatory:** Polskie Towarzystwo Elektryczne S. A. — **Zarówki elektryczne** marki: „Philips”, „Osram”, „Tungsram”.

Naprawiajcie i konserwujcie aparaty telefoniczne przez firmę **Poznańskie Tow. Telefonów z o. p., Piekary 16/17, Tel. 24-80.**

Ladujcie i naprawiajcie akumulatory w firmach specjalnych **Akumulator, Poznań, Podgórna 9. Tel. 51-38.** **Ladownia Akumulatorów, Poznań, Al. Marcinkowskiego 19. Tel. 37-83.**

Naprawę maszyn elektrycznych powierzajcie firmie **St. Jagodziński, Poznań, Dąbrowskiego 83. Tel. 69-67.**

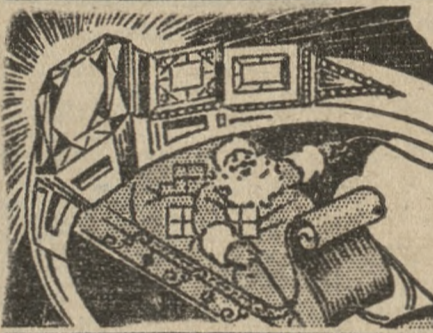
Zadajcie stosowania drutów nawojowych z fabryki „Zwój” — Szopieniec. **ZWIĄZEK PRZEDSIĘWZIĘCIA ELEKTROTECHNICZNYCH** na woj. Poznańskie i Pomorskie T. zap. w Poznaniu. dz 2 608

Obraćki ślubne

BIŻUTERIA

najmodniejsza, **ZEGARKI** szwajcarskie w dobrej jakości — kupisz z pełnym zaufaniem i tanio w firmie

R. PRANTE,
św. Marcin 56
z. 20 759

ŚLEDZIE

szkockie i jarmuckie 1/1 i 1/2, bezki w wielkim wyborze poleca

St. Barekowski

HURT KOLONJALNY

Poznań, ul. Woźna 18

Telefon 39-00 dz 2 429 Telefon 56-56

Na gwiazdkę. Nowość! Automat-Browning 6-cio mm. wyrzucający sam gilzy po wystrzale oryg. opatentowane na całym świecie syst. „Langines 2” strzelający do celu metalowymi kulkami lub strumem do piętka. pięknie oksydowany, płaski, zapewnia zupełne bezpieczeństwo osobiste. huk ogólny. Cena tylko zł. 8,95. 2 sztuki 16,50. 10-cio strzałowy zł. 22.—; Setka kul 3,75. Szczoteczka do czyszczenia lufy dodajemy darmo. Pozwolenie niepotrzebne. Wysyłamy za zaliczeniem pocztowym. Koszt przesyłki opłaca kupujący. Adresować: Przedst. Fabr. Broni „Strzala”. Warszawa, ul. Dr. Zamenhafa 12, oddz. 47 de.

Uwaga! Każdy zamawiający otrzyma bezpłatnie upominek gwiazdkowy. ng 7140

WYPRZEDAJE SIĘ

na Gieldzie Handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki, codziennie od godz. 9-tej rano do 6 wieczorem po każdej możliwej cenie pozostałości z licytacji, jak: zegarki męskie i damskie, złote, srebrne i niklowe, bransoletki, sygnety, obrączki złote, pierścionki brylantowe, zegarek antyczny wysadzany diamentami, papierośnice srebrne, 2 zegary w postumentach, 3 laski z srebrnymi galkami, garnitur niklowy, 8 aparatów fotograficznych, 3 rakietki tenisowe, 3 aparaty radiowe 3 i 4 lampowe, 2 głośniki „Philips i Tefag”, 2 p. skrzypiec, gitara, mandolina, instrument „Banjo”, piecący elektryczny do tkania szyb, dywan, klimat, skrzynia do sztucca, 2 żelazka elektryczne do prasowania, numeratorka, postument srebrny, teka, 3 obrazy, płaszcze męskie, futra męskie, ubrania smokingowe, damskie futro karakułowe, samochody Fiat 501 i 503 i Matthis w dobrym stanie i wiele innych przedmiotów. **GIELDA HANDLOWA — LOMBARD** ul. Stawna 13. Tel. 23-08. Pg 6336-56,76

LICYTACJA LIKWIDACYJNA.

We wtorek 19 i środe 20 grudnia od godz. 10 począwszy sprzedawane będą z powodu likwidacji mieszkańia w Lokalu Publ. Licytacji, ul. Wroniecka 4 na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającym za gotówkę: pokój męski, salcznik, fortepjan, lustro weneckie, aparat radiowy, gramofon, szafa do broni, stół cięgowy, stół do kart, lampę kryształową, aparat fotograficzny, lampy i różne drobizgi, rozróżem kilkadziesiąt obrazów olejnych malarzy jak Kossak, Boguski, Remer, Powłisz, Józefowicz, Piekarski, Zbiciński, Kaleta, Holzmüller, Hehenstret, oraz różne akwarele, sztychy, litografie etc. Pg 6349-51,171 (Obejrzeć można codziennie od 8 do 18, w niedziele od 13-0j do 18-0j).

Brunon Trzeciak

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Włodzki w Poznaniu, Wielkie Garbary 34. Tel. 21-25 i 31-75.

PRYMUSOWA LICYTACJA

W poniedziałek, dn. 18 grudnia br. o godz. 12 w południe w firmie spedycyjnej Edmund Chrzęstowski ul. Grochowa Łąki 5, sprzedam publicznie najwięcej dającym za gotówkę: **obudowanie do zegara (szafka dębowa), zegar, kredens dębowy i lampę stojącą z olszowego drzewa.** Cena oszacowana 105 zł. Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem. ng 6889

T. Bartkowiak

kom. Sodu Grodzkiego Rew. XV, Poznań, Wąły Jagiell y 4

NA GWIAZDKĘ

połącza:

ŻYRANDOLE od najsłabszych do najworniejszych po cenach konkurencyjnych. — Odbrym wybór lamp stylowych, kuchence żelazek i aparatów elektr.

Strzała
Zakłady Elektrotechniczne
Poznań, Al. Marcinkowskiego
dz 2024

Z najlepszych młynów malopolskich i wolyńskich

OTRĘBY pszenne, żytnie i jęczmieńne (ospe)

KUCHY KRAJOWE iniane i rzepakowe

oraz rosyjskie słonecznikowe

dostarcza najtaniej Pg 6211-50,27

Spółdzielnia rolniczo-handlowa

ROLA

sp. zarejestr. z o. u. we Lwowie, ul. Tarnowskiego 11 a.
Adres telegr.: Ro'a. Lwów.

CHOROBY WĄTROBY — KAMIEŃ ŻÓLCIOWY, CHOROBY PRZEMIANY MATERJI

leczą zioła

CHOLEKINAZA
H NIEMOJEWSKIEGO.

ORJAWY KAMIENI ŻÓLCIOWYCH Ról w dołkach i dołku podsercowym złote schodzą się zebra! Polowanie w wątrobie Szkodność do obstrukcji Jezyk ciemny Odlegane gazami Gorycz i nudności w ustach Wzrostci burzenie w kiszcech Bóle i zawroty głowy PRÓBZAS ATAKÓW w dołku i wątrobie silny ból który się rozchodzi ku stronie tylnej w pasie krzyżu i sięga do łopatk! Wzrostcie brzucha rozszalenie żółta parcie na kiszce stolcowe. Niektóre wymioty żółta zimne poty zimnizka.

Blizsze szczegóły kuracji w broszurze
Dr. Med T NIEMOJEWSKIEGO.

DO NABYCIA w laboratorium fizjologicznym CHOLEKINAZA Warszawa, ul. Nowy Świat 5 tel 9-11-06 oraz w aptekach i składach aptecznych. Cena pudełka zł 2,00 Na prowincje wysyła pocztą. Broszury bezpłatnie Dr. med T NIEMOJEWSKI przemił przyjecha cichy w Warszawie z ul. Ławowskiej nr 3 na ul. Koszykowa nr 1 (roze Al. Ujazdowski) ng 7141

Reprezentanci i zastępcy

osoby poważne, dobrze ustosunkowane i ruchliwe, znajdującą się ogzystencję w jednym z poważnych zagranicznych Koncernów ubezpieczeniowych. Wyszukowanie i czynna pomoc zupełnie bezpłatnie. Zgłoszenia z podaniem nazwiska i dokładnego adresu do biura ogłoszeń „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 50,133. Pg 6306-50,133

Kafle do pieców korzystnie w wielkim wyborze poleca

Gustaw Gletzner Poznań, ul. Jasna 19
Telefon 65-80 i 63-28 Składnica: Kraszewskiego 10

Praktyczne podarki

27 Grudnia 4, I. ptr.
F-a C. Ratt właśc. K. Matuszak

Szklą — Porcelany — Alpaki

Najlepsze! **DRZEWO OPALOWE** Najtańsze

połącza drwalnia P. O. Caritas. Ceny z dostawą w dom.

Koszyk rąbanego drzewa	0,60 zł
1 m rąbanego drzewa	13,— zł
1 m rżniętego drzewa	16,50 zł
1 m szczep w całości	15,— zł

Drzewo suche I kl. Zamówienia kierować prosimy do biura **Poznańskiego Okręgu „Caritas”** ul. Podgórna 10a tel. 55-88 i 16-80 o z do drwalni przy ul. Górna Wilda 34

CHEMIK

(chrześcijanin) poszukiwany do propagandy naukowej na miasto Poznań. Doskonale się prezentujący panowie w wieku do lat 40 zechcą złożyć wyczerpujące oferty z dokładnym życiorysem do Międzynarodowego Biura Ogłoszeń, Warszawa, Wierzbowa 11, sub. „Zastępca naukowy”. ng 7173

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy...

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy millimetr 50 groszy

Znak oferty na przykład: n 2395, z 21205, d 1511

l t. d. = 1 słowo

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11

1. KAMIENICE

Administracje - domy przymiennie wzniesione

Dom - wille - nowa kupie wpłace 30 tys. Oferty Kurjer Poznański

Wille - komfort Murowana Goślina blisko dworca

Sekretarz - adwokacki Warszawa pracowity uczywi

W Sołczu - kupie domostwo gotówka 20 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Wille - amortyzacyjna kupie, wpłace 12.000. Zgłoszenia Kurjer Pozn.

Kamienice - Dąbrowskiego wobyim składem. mieszkanem

Wille - letnisko - ładnie położone w Puszczykowie

Portierstwo - przyjmie szofer, każdej chwili. Oferty Kurjer Pozn.

Sprzedam - dom centrum za 26.000 - wpłata 15.000. Oferty Kurjer Pozn.

Kamienica - nie wielka, 3 mniejszych mieszkańach.

Zakłady przemysłowe - blisko Poznania, maszynowe zabudowania

Sprzedam - dom centrum za 26.000 - wpłata 15.000.

Kamienica - nie wielka, 3 mniejszych mieszkańach.

Zakłady przemysłowe - blisko Poznania, maszynowe zabudowania

Sanatorium - „Sanato“ Iwonicz - Podkarpacie

Zakopane - chrześcijański pensjonat „Szopenowska“

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Dom - willa nowa, dochód 20% netto, wpłaty 25.000

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Dom - willa nowa, dochód 20% netto, wpłaty 25.000

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Dom - willa nowa, dochód 20% netto, wpłaty 25.000

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Dom - willa nowa, dochód 20% netto, wpłaty 25.000

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Dom - willa nowa, dochód 20% netto, wpłaty 25.000

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Dom - willa nowa, dochód 20% netto, wpłaty 25.000

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

Dom - willa nowa, dochód 20% netto, wpłaty 25.000

Kamienica - III-pietrowa, ruchliwy punkt Poznania

Kupię - kamienice Poznaniu wpłace 40 tys. Oferty Kurjer Pozn.

2. PIENIĄDZ

6 tysięcy zł - za dobrym procentem na I hipotekę

Kto - pożyczycy 5.000-10.000 złotych z pełną gwarancją

Dożywcie - panu (i) dam za pożyczycy 5.000 na kurno roli

Poważne przedsiębiorstwo - dobrze prosperująca, poszukuje pożyczycy

Blawatnika wspólnika - rzutk'ego kewiera 8-12.000 zł

10.000 zł - pożyczycy na trzy miesiące. Wysokie oprocentowanie

Pożyczki - I. hipoteka poszukuje, dam 12% Mlyńska 4. m. 1.

10-20.000 zł - poszukuje za dobrym procentem. Zabezpieczenie

2. OZHENKI

Olbrzymi wybór - majątnych zdecydowanych pań. pań poleca „ECHO“

Życzenie gwiazdkowe - młoda wdowa dwójkiem dzieci posiadająca

7. SPRZEDAŻE

Zabawki - ołowiane, żołnierzyki zwierzęta itd. Łopaczka

Alfa, Szkolna 10 - narożnik Jaskórczel zdg 95 608

Bizuteria - Puderniczki Papierosnice - Albumy

Syrop - karmelkowy cukier puder 861 szej poleca

Pianina Bettinga - światowej marki o równym, pięknym

Wyprzedaz płaszczy sukien czarnych Jaworska

Pianino - zagraniczne, czarne, piękny ton, okazyjnie

Futra - meskie jak nowe okazyjnie Komis. Woźna 16

Szafy, łózka - stoły krzesła biurka lustra kanapy

Kryształ - alabastry srebra okolicznościowo „Lamus“

Biblioteki - małomiastwo szafy „Biedermayera“

Meble - najtaniej A. Baranowski Poznań Podgórna 13

Pianino - czarne 400.- zł. B Sommerfeld. 27 Grudnia 15

Skład - kapeluszy damskich w dużym powiatowym mieście

Pierze Puch Koldry - dobre gatunki. Pierze od 3.20

Taniol - szory wyjażdwe półszorki robotcze

Taniol - 42 grosze 1/2 kg poleca w składach

Piece - kuchenki kafilowe przenośne tania Milich

Rurki - do włosów od 50 gr jak wzór 3 75

Owoce - zdrowe nie zmarnżnięte knpiz najtaniej

20-letnia - dobrze wychowana, posaz 200 000

Kawaler - lat 25, urzecznik na stałej posazdie

Szatynka - lat 27, gotówka 2.000 tysiące

Dowód - osobisty nr 2050 rok 1932 33 W. S. H.

Panienska - lat 21, inteligentna, muzykalna, z dobrej

Wojskowego - wracającego 19 listopada z Gniezna

Osobiste - wracającego 19 listopada z Gniezna

3. LETNISK I UZDROWISKA

Wisła - (450 m nad poziom m.) Święta i wakacje

Zakopane - żywezańskie - Kto chce być zadowolony

Sanatorium - „Sanato“ Iwonicz - Podkarpacie

Zakopane - chrześcijański pensjonat „Szopenowska“

Kawaler - w średnim wieku, właściciel większego

Samotna - wdowa starsza przystojna, inteligentna

Urzędniczka - szatynka, średniego wzrostu, lat 25

Bogaty - przemysłowiec, przystojny, wysoki brunet

Inteligentna - blondyna, lat 23, długowłosa, skromna

Kawaler - lat 25, urzecznik na stałej posazdie

Szatynka - lat 27, gotówka 2.000 tysiące

Dowód - osobisty nr 2050 rok 1932 33 W. S. H.

Panienska - lat 21, inteligentna, muzykalna, z dobrej

Wojskowego - wracającego 19 listopada z Gniezna

Osobiste - wracającego 19 listopada z Gniezna

4. OZHENKI

Kłóra - z pań do lat 28 pragnie dopomóc przystojnemu

Pan - w średnim wieku, przystojny, dobrze sytuowany

4-5 000 - współniczki (ka) książk poszukuje fabryka

Pewna egzystencja - Przyjme współniczka lub wydzierżawie

Tysiąc dwieście - pożyczki poszukuje procent miesięcznie

3. LETNISK I UZDROWISKA

Wisła - (450 m nad poziom m.) Święta i wakacje

Zakopane - żywezańskie - Kto chce być zadowolony

Sanatorium - „Sanato“ Iwonicz - Podkarpacie

Zakopane - chrześcijański pensjonat „Szopenowska“

Kawaler - w średnim wieku, właściciel większego

Samotna - wdowa starsza przystojna, inteligentna

Urzędniczka - szatynka, średniego wzrostu, lat 25

Bogaty - przemysłowiec, przystojny, wysoki brunet

Inteligentna - blondyna, lat 23, długowłosa, skromna

Kawaler - lat 25, urzecznik na stałej posazdie

Szatynka - lat 27, gotówka 2.000 tysiące

Dowód - osobisty nr 2050 rok 1932 33 W. S. H.

Panienska - lat 21, inteligentna, muzykalna, z dobrej

Wojskowego - wracającego 19 listopada z Gniezna

Osobiste - wracającego 19 listopada z Gniezna

5. MEBLE

najtaniej u Bakosia - ul. Węncjańska 1

Meble kuchenne - kuchnie reformowe tania. Stolarnia

Pianino - tania. Woźna 10, podwórze prawn. IV.

Maszyny piszące - nowe i używane tania. Skóra

Laterna - Magika korzystnie Piaskowa 3. m. 17.

Pianino - okazynie. Nowaczyk Górna Włda 30.

Pathe Baby - kinoaparac z motorkiem tania. Zgłoszenia

Gramofony - Płyty - najkorzystniejsze źródło

Skład - dwa okna wystawne oraz jasne lokale

Okazyjnie - Prezent gwiazdkowe, wazon, kryształowe

Brylanty - prima kamienie wagi ca 3/4 kar. poleca

Kiosk - w dobrym położeniu egzystencja pewna

Salonik - orzechowy „Lamus“ Strzelecka 1

Szklanka - 0.10: pastkiem 0.15: talerz 0.25: lampa

Stomorgowe - zabudowanie maszynowe bez inwestycji

Pianino - czarne dobre tania sprzedam - Piekary

Manicury - 7.50 zł - Czyst. Szkolna 11.

Radioaparac - nowoczesny. Telefonken głośnik elektrodynamiczny

Skład papieru - w pełnym biegu sprzedam tania z powodu

Gramofon - szafkowy maszynowy damski tania sprzedam

Szpic - kilkomiesięczny rasowy Adres Kurjer

Chevrolet - 6 cylindrowa limuzyna w bardzo dobrym

Sprzedaz - Naprawa - wiecznych piór wszelkich

Okazja - Obrus rocznie haftowany 8 osób. Górna Włda

Radioaparac - 4 lampowy baterijny komplet okazynie

Biblioteczka - Ogrodowa 4 parter. zdg 96 597

2 - liczniki elektr 220 volt. Wawel. Plac

Gabinet - meski skórzany garniturem klubowym

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

6. TELEFUNKEN

trójka, wbudowany głośnik prad zmienny

Złote - nowe zegarki meskie i damskie, pierścienie

Browningówka - tania. Laube Wielkie Garbary 33

Narty - 175 m i buty sportowe 40 nr. sprzedam

Futra - czapki mufki w złota niedziele kupia

Studniarskie - przedsiębiorstwo w mieście powiatowym

Singera - damska (okrągła) tania Sienna 10

Pinzerki - sprzedam Nawrot Poznańska 27

Magazyn mebli - Józef Baranowski Wrocławska 19

Parasole deszczowe - oraz wszelkie

Wózek - małowy kuchnia różne zabawki

Damskie - spodnie rodli, płaszcz zimowy 44

Restauracje - kawiarne mieszkaniem sprzedam

Tokarkę precyzyjną - metrówkę na przyrządkach

Dla dzieci - samojazd saneczki gry Maleckiego

Ford 27 rocznik - w dobrnym stanie na nowych oponach

Futro - szoferskie sprzedam tania Sielaska

Skład rzeźniczy - z mieszkaniem w Poznaniu

Wyszynk wódek - w Poznaniu sprzedam tania

Gramofon - szafkowy maszynowy damski tania

Szpic - kilkomiesięczny rasowy Adres Kurjer

Chevrolet - 6 cylindrowa limuzyna w bardzo

Sprzedaz - Naprawa - wiecznych piór wszelkich

Okazja - Obrus rocznie haftowany 8 osób

Radioaparac - 4 lampowy baterijny komplet

Biblioteczka - Ogrodowa 4 parter. zdg 96 597

2 - liczniki elektr 220 volt. Wawel. Plac

Gabinet - meski skórzany garniturem klubowym

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

200 - móg wartości 45.000 zamienie na dom

Napraw gramofonów - wykonuje najszybciej i fachowo

Kanarki
Przejmowane znawcom amatorom kanarek legu ceny krzyżowem. Kabanek Poznań Fabryczna 34. Czerwony. Zdjęcie 96 616

Skład nabiału
Centrum w pełnym biegu nadaje się na filie mleczarska ewent. w wieloletniow. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 714

Maszyny
Rast & Gasser wiedeńskie damskie i krawieckie. Maszyny pompowe do naprawy wszelkich systemów. W. Gierczyński i Ska. Poznań, św. Marcina 13. zdg 96 975

Umywalkę
dobową tanią sprzedam Stolarz. Górna Wilda 24. zdg 89 543

Skrzydło
czarne okazynie sprzedam Długa 77. m. 5. zdg 93 243

Półwiejska 11
kapelusze najniższe ceny. zdg 96 705

Półwiejska 11
Koszule popielinowe zefirowe. zdg 96 706

Półwiejska 11
Krawaty olbrzymi wybór. zdg 96 707

Półwiejska 11
Czapki szale peltry rekawiczki. zdg 96 708

Półwiejska 11
Olanewski najtańszej zdg 96 709

Elektrolux
radjolarz do maszyn i kasa na sprzedaż. Bóżnica 16. m. 11. zdg 96 683

Skład
papieru, trytonu 4 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 685

Skład
rzeźniczy urządzeniom taniom edam mieszkaniem wskaże Różna 6 - 1. zdg 96 686

Spreżyny
tapicerskie 2 000 sztuk sprzedam. Bittner. Dąbrowskiego 79. zdg 96 696

Futro
damskie, ładny karakul sprzedam 4-6. Dąbrowskiego 43. m. 11. zdg 96 699

Najtańszy niezbędny prezent gwiazdkowy
to serwis kawowy porcelanowy - Złocenie uszy, szklana dekoracja tylko 13.50. Marian Lesiński Wroniecka składnica porcelany Wysokie pocztowe uskuteczamy odwrotnie. zdg 96 324

Pianino
najnowszej konstrukcji metronom (takter) salonik tani. Gen. Pradzińskiego 11. m. 10. zdg 96 697

Pozostałe
obrazy, sztalery, porcelana, meble - za bazyli sprzedaje do świat Antykwarna Antoniego Pióro. Aleje Marcinkowskiego 28. Pr 6221-50.33

Futro
męskie, płaszcz. Skryta 1. m. 5. zdg 96 698

Drogerja
wraz z towarami za 4 500 zł Poznaniu z powodu stosunków rodzinnych do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 671

Stolarnia
z motorem elektrycznym 14 H. P. i wszelkimi narzędziami 4 mryg ogrodzi z narzecz. dom mieszkalny, siłnia, w moim mieszkaniu Poznańcem zaraz do sprzedania. Cena według umowy. Oferty do 2617 do Biura Ogłoszeń "Kosmos". Poznań, Zwierzyniecka 6. ng 7172

Motory elektryczne
P. T. B. Katowice jak nowe komplety, prąd zmienny 220/380 volt 1.22 KM, 1.37 KM, bardzo korzystnie sprzedam F. Kujawski. Fabryka Maszyn. Toruń. Pr 6395-64.125

Gramofon
szafkowy okazynie płytami sprzedam. Bydgoska 2a. III p. m. 22 w podwórzu. zdg 96 698

Sprzedaż Gwiazdkowa Ceny obniżone na płaszcze damskie dzwierzeczki
kolowe, pierwszorzędne wykonanie miarowe Józef Śwaster Stary Rynek 73 metro, naprzeciw Odwachu. zdg 96 914/15

Jeżeli potrzebujesz gwiazdkowy
to tylko praktyczny i tani. Znajdziesz go w Filii A. Szwedów, skł. Wroniecka 34 porcelana, szkło, galanteria, emalia, sprzęty kuchenne i domowe. rg 4678

Okazyjnie
stoly rozciągane 22. 10 osób. Bufet, mywalka. Wskaze "Paz" Marcinkowskiego 11. Pr 6401-58.72

Dentystyczne
urządzenie. Deierling Szkolna 3. Zdjęcie 4694

Tanio
zegar B stojący 5 młotkowy. - Wroniecka 24 - 5. rg 4692

Wielka okazja na Gwiazdkę
wyprowadza: zegarki, biżuterie w wielkim wyborze niżej cen zakupu A. Prante ul. Wroniecka 91. narożnik Starego Rynku. rg 4691

Pianino
czarne na sprzedaż Kreta 5. m. 13 niski parter. rg 4690

Futro
piszczałki na niską osobę tanią sprzedam Stary Rynek 93 II. rg 4688

Fortepian
fason „Stutzflügel“ „Irmiler Leipzig“ jak nowy sprzedam z biedy za 2 000 zł lub według umowy oraz kołczyki i pierścienie garnitur brylantów średni na platynie - rzadka okazja Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 96 843

Głośnik
dynam prostownik i wzmacniacz na dużą siłę sprzedam. Reja 2. m. 12 rząd 6-8. zdg 96 842

Futra gotowe i na miarę spody pod męskie futra
wydry, lisy i skóry wszelkiego rodzaju do naprawy futer poleca w wielkim wyborze i tanich cenach. - Józef Dawid. Poznań, ul. Nowa 11 przy Starym Rynku. - Firma chrześcijańska. Pr 5 920-50.13

Skład
owoców tanią sprzedam Powód choroba. Wielka 10. rg 4687

Jadłodajnię
kawiarńnię dobrze położoną sprzedam Mińska 4 m. 1. zdg 96 841

Konie
robotce sprzedam Telefon 20-01 zdg 96 836

Pianino
Piotra Wawrzyńska 24. mieszk. 4. zdg 96 745

Pianino
krzyżowe dobrze utrzymane - sprzedam Długa 9 m. 3. zdg 96 742

Kolonjałkę
mieszkaniem zaprowadzona. 24 lat korzystnie sprzedam Adres Kurjer Poznański Stary Rynek rg 4669

Uwaga!
Mydła, Woda kolońska, Perfumy oraz wszelkie przybory fryzjerskie nianianek w Hurtowni: dla Fryzjerów, Poznań, św. Marcina 29. w podwórzu. zdg 96 486

Lóżecko
dziecięce szafa debowa i konik na biegunach Aleje Marcinkowskiego 11. m. 22. zdg 96 852

Węgiel Górnośląski
koks brykietowy drzewo poleca J. Marciniak. Marcina 15. tel. 32-50. zdg 96 010-11

3 pokoje
debowe, kuchnia kompletna 800 zł. Fabryka Mebli Śródm. zdg 96 412/3

Płaszcz
męski na teraz figurę. Strzalsowa 4. m. 2. zdg 96 746/7

Drogerja
dobrze zaprowadzona czyszczująca 26 lat miasto powiatowe do sprzedania. Potrzebna rotówka 8 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański. rg 4673

Żarówki
oszczędnościowe tańsze Zupańskiego 8. zdg 96 777

Okazyjnie
podarki gwiazdkowe „Lamus“ - Szarlecka 1. Pr 6285-58.74

Wiolonczello
piękny głos okazynie sprzedam. Wrocławska 39. m. 30. zdg 96 966

Singera
wpuszczana, jak nowa. Szkolna 11. m. 13. zdg 96 934

Radjo
4 lampowe, dobrym stanie okazynie sprzedam 65. - Wierzbice 13. m. 20. zdg 96 932

Reklamowe
wózki. Mylna 10. zdg 97 007

Pianino
sprzedam. Dąbrowskiego 56. m. 10. zdg 96 959

Lisy
oswojone parę sprzedam Zgłoszenia Rybaki 23. m. 26. Talarzycki. zdg 96 919

Tapczan
nowoczesny polerowany korzystnie sprzedam. Tapicernia. św. Marcina 46. zdg 96 943

Jadłodajnię
restauracja, mieszkanie oddam tani. Adres Kurjer Poznański zdg 96 942

Rogi rogacze
75 par sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 96 921

Kuchnie
białe sprzeda Wiekla 15. m. 12. zdg 96 960

Brylanty
kołczyki branzoleta, platynowa korzystnie na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdg 96 951

Pończochy
to rzecz zaufania. Chcąc dobrze pończochy kupić proszę udać się do naszego specjalnego magazynu pończoch i rekawiczek. A. Szymański. Poznań, św. Marcina 1 przy placu Świętokrzyskim. Wielki wybór - ceny najniższe. Pr 5468/69-46.97

Kino
Pathé - Baby. komplet. tani. Zydorowicz. pl. Wolności 6. m. 14. między 5-8. zdg 96 896

Konia
na biegunach sprzedam 6 zł. - Wózek dziecięcy, dobrym stanie 15 zł. Poludniowa 69. Debiec zdg 96 831

Magle
elektryczne, rezne oraz domowe magle - prasownie dostarcza M. Jankowski. Fabryka Magli. Poznań - Staroleka. zdg 96 814/15

Centrala swetrów
Rymarowicz Poznań 1 poleca swetry damskie, męskie, dziecięce w olbrzymim wyborze. dz 24 77/8

Choinki
bardzo tanią Dąbrowskiego 100. zdg 96 848

Na
gwiazdkę ładny prezent do pianina manole która bez nauki pozwala każdemu zaraz pięknie grać okazynie z nutami sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 96 752

Największy
wybór kapeluszek męskich po cenach najniższych poleca Pietrzykowski ulica Wielka 8. Pr 6283-45.34

Zegarki
męskie złote „Glashütte“ i „Omega“ oraz zegarki damskie branzolety pierścionki brylantowe diamentowe okazynie „Lamus“ - Szarlecka 1. Pr 6 271-58.63

Nadzwyczajna okazja!
Piękne jadalnie używane bardzo tani
poleca Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pr 6 321-50.156

Lalka
metwa 50. - wyprzedza lalek. Dominikańska 1 m. 1. rg 4705

Tylko Wroniecka 24
Tylko Wroniecka 24
Tylko Wroniecka 24

w Hurtowni Porcelany najdopowiedniejsze Perceły Gwiazdkowe. zdg 97 004

Skład
zalanterji towarów krótkich centrum Torunia okazynie sprzedam. Oferty do Słowa Pomorskiego. Toruń 200. ng 724

Pianino
krzyżowe sprzedam. Podgórna 6. mieszkanie 5. zdg 96 883

Gramofon
szafkowy, płyty sprzedam. Marcina 28. m. 8. zdg 96 880

Pianino
tani. Długa 16. m. 1. zdg 96 879

Szafki
do zegarków stojących stosownie do każdej jadalni tanią, likwidacja. Szyperska 3, mieszkanie 9. zdg 96 877

Korzystnie
sprzedam radjo 3-lampowe Telefunken, stały prad. Dąbrowskiego 24. m. 19. boczne. zdg 96 872

Gramofon, sypialnia
jak nowe. Podgórna 2/3. m. 9. zdg 97 000

Woza
chińska, obrazy oryginalne, tani. Wskaże Kurjer Poznański zdg 96 999

Kantyna
wojskowa w Poznaniu od natychmiast korzystnie na sprzedaż. - Oferty Kurjer Poznański zdg 96 997

Sprzedam
Singera maszyna do szycia, oraz Junkersa piec gazowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 994

Żłóbek
20 części, artystyczne wykonanie korzystnie. Jasna 12. m. 5. zdg 96 981

Lekale
2 frontowe, duże pokoje przy ul. Gwarnej, I. piętro, centralne ogrzewanie, oddzielenie biura. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 980

Sprzedaż
Parcele pod wille 1 000 m2 przy kościele Zmartwychwstania. - Oferty Kurjer Poznański zdg 96 979

Odpowiedni podarek
gwiazdkowy dla narzeczonych: Kompletny pokój męski jak nowy, styl flamandzki, najlepsza praca pokojowa, korzystnie do sprzedania. ul. Gwania 15. m. 6. ng 7213

Futro
czarne żrebec nowe piękny fason futro karakulowe nowe sprzedam Maszalska 7. m. 4. zdg 97 050

Samochód
limuzyna pięcioposobowa w dobrym stanie korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 97 046

Piec
żelazny tani. Plac Świętołeczewski 4 I piętro. zdg 97 045

Kotlina
westfalka oraz piece przenośne. 27 Grudnia 4 m. 11. zdg 97 046

Radjo
8 lamp „Nora“ na sprzedaż - Woźna 2. m. 4. zdg 97 034

Drogerja
dobrze zaprowadzona czyszczująca 26 lat miasto powiatowe do sprzedania. Potrzebna rotówka 8 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański. rg 4673

Wyprzedzamy płaszcze damskie
po każdej możliwej cenie znacznie poniżej cen fabrycznych. SzczaWińska 3-Ska. Woźna 1. Przyjmujemy asygnaty „Kredyt“ Pr 5014-5-48-94

Choinki
zakopiańskie po bardzo niskim cenach T. Grelka Dąbrowskiego 8 telefon 6382. dg 2 612/3

Okazyja
sprzedaj różnych mufek oraz futro Koźia 21 I. rg 4703

Masyżne
Underwood używane bezbaranna kase, ogniotrwała sprzedam Jankowskiego dziewięć, mieszkanie sześć. rg 4702

Puszczkiwoko
parcele 5 000 metrów blisko stacji tanią sprzedam Informacje telefon 10-21. rg 4701

Restauracja
dobrze prosperująca tanią powód smutność. Górna Wilda 31. m. 1. zdg 96 976

Radjo
Kwiatowa 4. mieszkanie 4. zdg 96 972

Trzy dni świąt!

Właśnie dosyć czasu, żeby w spokoju przeczytać wspaniałą numer świąteczny „Ilustracji Polskiej“ powiększony do trzydziestu stron

Dwa mosty w historii Poznania
Pan Jezus w drewnianym przybytku. Święta pastuszka
czyżka z węzłem-plwaczem.
Złotej chmury krwiawy deszcz.
Miłość w karykaturze. Nieznana kołędu staropolska
Nowela świąteczna Antoniego Kawczyńskiego.
Zwietrzałe ciankalki zamachowca. Rytm i wdzięk.

Baczność brydżysty!
Wielki konkurs brydżowy

Jako nagrody:
1. stół brydżowy
2. dwie talje kart w szkatułce
2. dwie talje luksusowych kart

Niech dewiza naszą będzie
„Ilustracja Polska” wszędzie!

Cena nie podwyższona 45 gr!

Sprzedam
zaprowadzona restauracja z mieszkaniem i oddzielnie skład pikarski. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 717/18.

Platformę
Dąbrowskiego 70. zdg 96 955

Gabinet
męski, debowy, lustro, antyk, różne inne meble tani. Dom Komisowy. Słowackiego 39. narożnik Krzywosłonekiego. zdg 96 691/2

Skład
kolonialny, zaprowadzony, mieszkaniem, miarom sprzedam. - Urbania. Kokołowa 38. zdg 96 784

Lalkę
szafkę tanią sprzedam. Piakary 18. m. 6. zdg 96 898

Fotograficzny
Zeiss Tessar 9x19. Mirawka. sześcienne do 1/1000. Przybory futerał za 350 zł. Gen. Pradzińskiego 13. m. 5. zdg 96 896

Sanki
dziecięce. Plac Sapieżyński 7. m. 9. zdg 96 889

Fortepian
600.- sprzedam. Kraszewskiego 3 - 23. zdg 96 956

Materace
nakładki, leżanki, tapczany, kanapy, najtańszymi, wzrost pracowni Wielkiej Garbary 18. narożnik Woźnej, skłodo. zdg 96 723

Na Gwiazdkę
Okulary, Bączki - Opto-Orliki. Poznań, św. Marcina 77. Własna szlifiernia. Ceny niskie. zdg 96 757/8

Meble kuchenne
nowoczesne wprost wytwórni najtańsze ceny. Pasażowa 3. Konecki. zdg 22 919/20

Okazyjnie
kilka manekiniów sprzedam Sobczak 27 Grudnia 20. podwórzo. parter. zdg 96 891/2

Najpraktyczniejsze podarki gwiazdkowe
ciechanie gabarety - ładne jadalnie garnitury klubowe skórcie - kobelnie - saloniki poleca najtańszej tylko Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pr 6325-50.159

Brylantowy
pierścień damski okazynie. Dominikańska 3. Pr 6327-50.149

Okucia
budowlane, meblo-we najtańszymi Stanisław Wewór. - Poznań, św. Marcina 34. Specjalny Skład Okucia telefon 34-31. dg 2006/7

Zabawki
Pukawki 35. Kuchenki 60. Lalki ubrane 40. Wózki dla lalek 1.60. Wydaje „Torebki szczęścia“. - M. Pogorzelski. Woźna 7. dz 2579/80

Szafę
żelazna, gramofon, szafkowy - sprzedam. Wierzbice 58. m. 3. zdg 96 817

Wszystkim daje prezenty gwiazdkowe
Poznański Dom Komisowy

w postaci szafki mebli używanych - jak nowych - za południem Dominikańska 3. Pr 6326-50.153

Tatra
polskie maszyny do szycia oraz rowery i wirówki na platie Piłgiński. św. Marcina 23. zdg 95 573/4

Przebij cen taniach żarówek
normalnych i energooszczędnych: 5-25 watt 90 gr. 40 watt 1.05. 60 watt 1.50. 75 watt 2.20. 100 watt 2.90. Do nabycia w firmach „Emka“ Wrocławska 20. Lenka“ św. Marcina 54. Wysyłamy żarówki na całą Polskę za złoty czieniem. Pr 6318/19-50.32/3

Piec
kapielowy na węgiel cały międzylany. Łopki Wielkiej Garbary 18. wchód Woźnej zdg 96 972

Drzewo stolarskie budowlane
najtańszej sprzedaje Składnica Drzewa ulica Szarlecka 14 a. - zdg 96 973

Pianino
czarne, krzyżowe, 580.- Zgłoszenia Polskiej Dom Komisowy. Woźna 44. przy Starym Rynku. zdg 96 837

Kilka saloników wyjątkowo tani
odda Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pr 6 321-50.153

Każdemu daje na gwiazdkę jadalnię dębowa
za 300.- jeżeli ma rotówkę Poznanski Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pr 6321-50.160

Futro
damskie, murylo okazynie Woźna 16. Komis. rg 4709

Biuarka
amerykańskie załuzynie zwykle okazynie Woźna 16. Komis. rg 4707

Jadalnia 390.-
debowa dwanaście osób dobrze utrzymana Woźna 16. Komis. rg 4708

Remington
model 19 jak nowa okazynie - Woźna 16. Komis. rg 4706

Największe oszczędności świąteczne
uzyska każdy, kupując meble używane wszelkiego rodzaju tylko firmie Poznanski Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pr 6 320-50.157

Elegancki gabinet dębowy okazynie
mało używany - okazynie. Dominikańska 3. Pr 6 323-50.147

Futro
damskie mało używane koty syberyjskie okazja. Wodna 2 Trybus zdg 97 023

Zaprowadzony skład papieru i tytoniu
w centrum miasta sprzedam. Gotówka 15 000 zł do objęcia. Sprzedam z powodu choroby zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 861

Maszyna
Singer Central Bobin i gramofon walizkowy. Św. Marcina 64, mieszkanie 22. zdg 96 859

Maszynę
Underwood dobrym stanie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 96 781

Starożytnie
meble mahonowe, brzożowe, fińskie, kryształowe, obrazki, żyrandole żydowskie na sprzedaż. — Skarbowska 4, str. lewo. zdg 96 780

Dywan perski
Taebis 240x350 w pochodni 370x170 na sprzedaż. Skarbowska 4, m. 8. zdg 96 779

Wilk
owazycznie. Św. Wojciech 27. — m. 4. zdg 96 769

Peżnaniu
zakład fryzjerski, 9 obslug, komf. bardzo tanio sprzedam, dzierżawa 120 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 768

Krótkie
skrzydło sprzedam tanio. Garnarska 2, m. 2. zdg 96 765

Pianino
tanie sprzedam. Krzeszewska 9, m. 4. zdg 96 769

Salon Ludwika XVI.
z odpowiednim dywanem i lampą bardzo korzystnie do sprzedaży. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 97 025

Elektrolux
mało używany z powodu wyjazdu okazuje się sprzedam. Adres wskazać Kurjer Poznański zdg 97 024

Skład
kapeluszy damskich, położony w bardzo dobrym punkcie. Poznań od szeregu lat zaprowadzający b. dobrze prosperujący. z powodu choroby od zaraz na sprzedaż Łaska we zgłoszenia do Kurjera Poznański zdg 93 990

Wózek
lalka, smoking, frak, sprzedam. Wrocławska 15, I. mieszkanie 15 zdg 97 009

Sprzedam okazjonalnie
duże prawdziwe sealowe futro damskie, kimy — aparat elektryczny do maszyni koci wełniane etc. Focha 80, mieszkanie 10, zdg 97 016

Tanio
maka pszenna 60 kg 0.12, maka pszenna wyborowa 60 kg 0.16, maka kaszkowa 60 kg 0.22, maka żytnia 60 kg 0.10, kaszka pszenna 60 kg 0.24, kasza jęczmienna 60 kg 0.15, kawa palona 60 kg 2.—, jęczmień palony 60 kg 0.15, karkas 60 kg 0.00, margaryna 60 kg 0.04, Jacek Trawin- ska, towary kolonialne, Wrocławka 12. zdg 97 015

Czarny
plaszcz surdutowy, szcuple figura. Skarbowska 1—5. zdg 97 019

Futro
czarny frebec mała figura 200.— sprzedam. Mesarska 7, m. 4. zdg 97 072

Sprzedam
przewodność ulicy d. m. za 26 000 dochód 3 500.— w p. 15 000.— Oferty Kurjer Poznański zdg 95 827

Sprzedam
kilkaśt. str. zdrowej sieszki (niedogwarancja) dostawa ca. 25 str. tygodniowo ewtl. więcej. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 672

Ladna kanape
w baw. łowicze w b. dobrym stanie korzystnie. Adres Kurjer Poznański zdg 95 837

2
płoczek żelazo-szatowate, burko dzęce. Rzeczypospolitej 4 — mieszkanie 13. zdg 96 722

Egzystencja
Przedsiębiorstwo kolonialno-piśmiennicze zaprowadzone Toruń. 3 pokojowe mieszkanie z powodu wyjazdu sprzedam. Przejść tylko towary Oferty Słowo Pomorskie Toruń pod 6 000 zdg 97 165

Fartepian
Fiedlera krzyżowy krótki okazjonalnie. Małe Garbary 11, mieszkanie 14 zdg 96 322

Radjo
nowe 4 lampowe, prad zmienny. Reno, w budowany głosnik 800 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 323

Kilka luster
podstawka okazjonalnie. Mesarska 3. Pz 6328-50.138

„Mars“
Antywarial. W. K. Garbary 44. Polca okazjonalnie. Podarki gwiazdkowe. Porcelana, brzoż, plakety — alabastry — kryształ — srebra — ceramika — sztychy. zdg 96 825

Kasa National
9 obslug, najlepszym stanie. Dominikańska 3. Pz 6329-50.140

Kandelabry
szczerobrebne, wspiana, e. bardzo tanio. Szulc, Wolności 5. Pz 6314-50.145

Uwaga
4 jadalnie, poczawszy od 280.— pokój zdanęci, gabneti nowoczesny. 4 sypialnie od 280.— garnitur klubowy, leżanki, kanapy, fotele, 3 kuchnie, maszyn damskie, 6 piece, wstążki, oraz inne meble używane. Połski Dom Komisyjny, Woźna 44, przy Starym Rynku. zdg 96 863

Singera
maszyn. radjo. kanape. sprzedam Szamarzewska 19, m. 4. zdg 96 829

Aparat
fotograficzny X12 (komplet) (tanio) sprzedam. Poznańska 46/48 m. 3. zdg 96 828

Maszyna damska
okazyjnie. Dominikańska 3. Pz 6315-50.152

Obrazy olejne oryginaly
bardzo dobre okazjonalnie. Dominikańska 3. Pz 6310-50.151

Żyrandol kryształowy
okazyjnie. Dominikańska 3. Pz 6317-50.150

Specjalności
gwiazdkowe Piękne garnitury klubowe skórzane — gobelinie bardzo tanio — nowoczesne fasony. Połski Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6318-50.154

Najpiękniejsza
Najsilodniejsza
Najtańsze gabinety
używane
sprzedaje po wyjątkowo niskich cenach tylko Poznański Dom Komisyjny, Dominikańska 3. Pz 6319-50.153

11. KUPNA

Pianino
lub fortepian znanej marki do dobrym stanie do restauracji kupic. Oferty Kurjer Poznański zdg 95 689

Wóz
mleczarski do mleka na miasto kupic. Oferty Biuro Makowskiego, Włocławek „Wóz”, nr 7160

Salonik
stylowy dobrze utrzymany, ewtl. z dywanem kupic za gotówkę Oferty Kurjer Poznański zdg 95 542

Meble używane
przedmioty domowego użytku kupicie przyjmując w komis. Dom Komisyjny Wronecka 6/8. Pz 5 468-43 40

Gablotkę
niska dwumetrowa kupic. Zgłoszenia Groba 27, Restauracja. zdg 96 645

Sypialnie
okazyjnie kupic. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 500

Parcele
willowa kupic. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 679

Samechód
mniejszej, kawy kupic. Marka, litraż. cena. Pracki, Korysta, poczta Ligota plewowska. zdg 95 798

Transmisje
tarcze drzewa, pasy balans, wiązki potrzebne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 93 828

Piecny
gazowy kupic. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 854

Sztućcie
srebrny, dobrym stanie 12—18 osób. Kilim kupic. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 669

Bibliotekę
dowiesci. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 811

Podwozie
ciężarówką kupic. Oferty Kurjer Poznański zdg 95 907

Kupię
za gotówkę oko 800 m b. szyn typu 6 z łazienką do bozniczy. — Oferty Kurjer Poznański zdg 96 860

Pianino
kupic natychmiast. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 761

Maszynę
pisząca walizkowa dobrze utrzymana kupic. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 851

Magiel
dobrym stanie kupic. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 849

Smoking
używany dobrym stanie kupic. — Oferty Kurjer Poznański zdg 96 957

Radjo kupię
prad zmienny, cena. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 939

Radjo
3-4 lampowe z głośnikiem — wprost do sieci elektrycznej poszukujemy. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 528

8 pokoi
duża widne komfortowe, słoneczne, centralne ogrzewanie, obejrzec Wyspańskiego 13 portier. zdg 95 757

7-pokojowa
willa komfortowa z ogrodem zaraz do wynajęcia. Kłabecka, Tama Garbarska 7. Tel. 36—66. zdg 95 914

2 pokoje
kuchnia komplet d. a służącej — wszystko umeblowane zaraz do wynajęcia Aleja Małopolska 10. zdg 95 570

Komfortowe
8 pokojowe mieszkanie z ogrodem blisko Parku Wilsona natychmiast do wynajęcia. Marzewowa - Piechorka telefon 7802. Zgłoszenia u administratora ul. Chelmońskiego 34 mieszkanie 7. zdg 95 416

Mieszkanie
3 i 4 pokojowe z wyjątkowościami blisko Parku Wilsona do wynajęcia. Marzewowa - Piechorka, telefon 7802. Zgłoszenia u administratora ul. Chelmońskiego 21, mieszkanie 7. zdg 96 415

Dwa
pokoje kuchnia, przynależnościami Droga Debińska 3a. zdg 96 555

2 pokoje
kuchnia, łazienka i meblami oddam. Adres Kurjer Poznański zdg 95 507

Pięciopokojowe
komfortowe II. piętro od zaraz do wynajęcia. Patrona Jackowskiego 31, gospodarz zdg 96 533

Pięciopokojowe
komfortowe, z centr. ogrzewaniem, ciepła woda, ul. Grodzka 6, przy Ostroga. zdg 96 698

Pokój
kuchnia umeblowana, osobne wejście z 45.— Strumyńska 3, m. 2. zdg 96 740

Pokój
kuchnia, łazienka, 25.— Związek Gospodarzy, Wierzbicce 27, 12—19. zdg 96 758

Mieszkania
każdego rodzaju, ekady, pośrednicy bezpłatnie. Związek Gospodarzy, Wierzbicce 27, 12—19. zdg 96 757

Pokój
kuchnia, ciepła, Osiedle. Swarzędzka 3. zdg 96 755

3 pokoje
i kuchnia z zast. wolne. Kłabieckiego 7, — stróż. zdg 95 808

Mieszkanie
pokoje kuchnia za dwa lata zgrzy lub 30 zł miesięcznie wynajmie. Gospodarz. Fr. Mikołajewski, Chwałkowo 9, Piekarnia. nr 4 710

2
pokojowe wydzielną korzystnie Chociszewskiego 47. nr 4835

Mieszkanie
5 pokojowe Ratajczaka 1 I. od sprzedawca do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 844

Pokój
kuchnią bezdzietnym Gospodarz. Wierzbicce 2 zdg 96 836

2-pokojowe
zast. Powleka 15, gospodarz. Osiedle Warzawskie. zdg 96 885

Skład
mieszkanie 3 pokoje kuchnia oddać. Adres Kurjer Poznański zdg 96 937

Mieszkanie
3 pokoje kuchnie pół roku zgrzy. Półwiejska 50 zdg 97 027

Pokój
kuchnia Łaznia z urzędnikowi. — Waly Zygmunta Augusta 4, m. 9. zdg 95 925

Pięciopokojowe
mieszkanie w Gówniej w letszym domu, wynajmie. Zgłoszenia Czekolnia, Gówna, telefon 39-82. zdg 95 505

Pokój
i kuchnia od zaraz. Bosa 36, Górczyn. zdg 96 904

3 pokoje
hoł kuchnia, leżanki, centralne ogrzewanie przy parku Wilsona od zaraz za 120 zł miesięcznie. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 850

Dwupokojowe
z kuchnią w ogrodzie — właściciel Górczyna 7 zdg 2636

Pięciopokojowe
komfortowe, zgóry. Działyskich 7, mieszkanie 7. zdg 96 868

Czteropokojowe
komfortowe, słoneczne, wysoki parter, bardzo dobrym stanie w pobliżu Wilsona, wynajmie gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 864

Mieszkanie
szesciopokojowe słoneczne odnowione. Matejki 63, mieszkanie 6. zdg 96 850

Pięciopokojowe
mieszkanie z komfortem I piętro od zaraz do wynajęcia. Wielkie Garbary 14, Plucińska. zdg 96 945

5-6
pokojowe mieszkanie na II ptr. z dwoma balkonami system kotłowniczym od 1 i lub 15 i. 34 wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia L. Miodziowski, Przeocznica 5, zdg 97 030

Mieszkanie
2 pokoje z kuchnią słoneczne — wprost od właściciela. Pamątkowa 21. zdg 97 051

Czteropokojowe
Zielona 1 — 3, czynsz 95 rok zgóry zdg 97 031

6-pokojowe
I. słoneczne, centralne ogrzewaniem, od lutego, św. Józefa 5. zdg 96 998

Dwupokojowe
trypokojowe, czteropokojowe wolne. „Beccos”, Marcina 74. zdg 96 987

Przy Parku Wilsona
komfortowe 7-pokojowe mieszkanie od 1 stycznia 1934 bezpośrednio od gospodarza do wynajęcia. Blizsze: Małeckiego 11, I. p., 11—12 godz. ng 7 214

13. SZUK. MIESZK.

Urzędnik
państwowy w żony trypokojowe, przynależnościami, nie wyżej drugiego piętra od stycznia, ewentualnie zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 94 827

Peszukuje
mieszkania, jednopokojowe, od gospodarza 1/2 roku zgóry. Śródmieściu Oferty Kurjer Poznański zdg 96 623

Pokoju
z kuchnią za czynszem miesięcznym wprost od gospodarza poszukuje pewny płanik. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 619

Emeryt
przedkoni P. P. poszukuje mieszkania 1—2 pokojowe od 1 II. 34 — czynsz miesięczny. P. z wyjątkiem administracji domu Oferty Kurjer Poznański zdg 96 578

Dwupokojowego
poszukuje od gospodarza Oferty Kurjer Poznański zdg 96 629

Peszukuje
3 pokojowego mieszkanie centrum Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 712

2—3 pokoi
zast. urzędnik sądowy, przesiedlony z Torunia. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 899

2—3
pokoi styczni — od gospodarza poszukuje urzednik. Oferty Kurjer Poznański zdg 93 920

Czteropokojowego
mieszkania poszukuje w centrum p. w. d. z 19. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 756

Bezdzietny
urzednik małego mieszkania z zast. lub 1. I. 34, Szamarzewskiego 38, 15. zdg 96 582

Dobrze
umeblowany Piekary 9 — 2. zdg 96 993

Frontowy
Kreta 24 mieszkanie 3 zdg 96 750

Tylko
inteligentni pokój umeblowany. Gasiorowskich 8 m. 3. I. zdg 96 749

Pokój
niekrepujący frontowy parterowy Działyskich 11 m. 19. Matuszek. zdg 96 744

Pokoik
tani podwierzowy odnajmie. Matuszek, Działyskich 11 m. 19. zdg 96 743

Pokój
umeblowany zast. tanio. Chwałszewo 70, m. 9. zdg 96 813

Zygmunta
Augusta 2. — 11. zdg 96 810

Elegancki
panu na stanowisku zast. — Podgórzna 2a, m. 5. zdg 96 884

Kopernika
10 m. 6. zdg 96 933

Młyńska
3 — 10 solidnemu panu z obiadami. zdg 96 931

Pokój
Łaskowa 8. — 8. zdg 97 005

Pokoik
z pięcym i dwa większe (kuchnia) Spokojna 27 II, m. 4. zdg 96 787

Jasna
16. — 6 pokoi panu telefon. centralne. zdg 96 736

Frontowy
Szewska 12, m. 3. zdg 96 783

Pokój
także przyjeżdżnym Kreta 4, II. prawo. zdg 96 902

Elegancki
utrzymaniem zast. Ratajczaka 11a, m. 102. zdg 96 897

Inteligentny
Szwaicajca 15, m. 7. zdg 96 895

Małżeństwo
Szamarzewskiego 31, m. 10. zdg 96 753

Klatka
dobrze umeblowany, cieniły. Lotry Kwałowa 11 m. 7. zdg 96 923

Pokój
panu. Łaskowa 9/6. zdg 96 867

Młyńska
12a, m. 10. zdg 96 776

1-2
kuchnia gazowa osobna. Skryta 14, m. 3. zdg 96 774

Pokój komfortowy
od zaraz wolny. Bukowska 1, m. 17. zdg 96 767

Niekrepujący
panu. Rzeczypospolitej 4, m. 10. zdg 96 763

Dwucobowy
z utrzymaniem Jasna 3, m. 2. zdg 96 759

Pokój
Reya 1, I. prawo. zdg 97 015

Niekrepujący
tanio Kanałowa 7, m. 8. zdg 97 021

Biuro
Przyjme na własne biuro spokojnego przedstawiciela. Oferty Kurjer Poznański zdg 97 062

Pokój
frontowy II p. rynek Włocławki 65, m. 16. zdg 97 059

Pokój
Prusa 19, mieszkanie 8. zdg 96 565

Małżeństwo
1-3 pokoi, używaniem kuchni łazienki. Dabrowskiego 82 — 10. zdg 96 864

Niekrepujący
czysty Marcina 27, m. 5. zdg 96 846

Ratajczaka
11a mieszkanie 38, pokój panu. zdg 96 845

Niekrepujący
na parku świąteczne, św. Józefa 3 m. 8. zdg 96 971

Pokoik
umeblowany używaniem piecyka 20, Szamarzewskiego 20/22 m. 2. zdg 96 953

Słoneczny
elektrycznością łazienką Mickiewicza 1, mieszkanie 6. zdg 96 947

Ciepły
elektryczność. Wierzbicce 17 — m. 9. zdg 96 944

Dwucobowy
duży frontowy mały próżny — Grunwaldzka 20 b — 9. zdg 97 056

Kulturalnej
od 1. I. ciepły, południowy, obejrzec można 11 — 1 Reja 2 m. 19. zdg 97 052

Pokój
Marcina 4, mieszkanie 6. zdg 96 917

Niekrepujący
Klatki, Piekary 24, m. 2. zdg 96 991

Jednocobowy
utrzymaniem lub bez. Plac Świełokrzyski 4 I. piętro, zdg 97 041

Elegancki
fortepianem ewentl. salonikiem osobom na stanowisku. Ratajczaka 9 m. 10. zdg 95 907

Niekrepujący
zaraz. Ratajczaka 11a, 7 m. 103 zdg 96 963

Pokój
na czas świąteczny Słowackiego 34, m. 5. zdg 96 961

Pokój
cieniły, centralne, wysoki parter. Matejki 63 — 1. zdg 96 954

Pokój
małżeństwo zaraz. Poznańska 50 m. 7. zdg 96 976

Pokój
ładny, tanio z telefonem. Dabrowskiego 36, m. 8. zdg 96 996

16. SZUKA POKOJU

Urzędnik
państwowy poszukuje pokoju umeblowanego niekrepującym wejściem od stycznia 1934. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 674

Od
1. I. szukam pokoju eleganckiego z fortepianem — tylko centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 660

Pokoiku
z pięciami, niedrogiemu — poszukuje panią. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 599

Od
1. I. poszukuje w pobliżu Rynku Włocławkiego dwa małych niekrepujących (czystych) cieniłych pokoi z częściami umeblowaniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 96 615

Pani
pracująca poszukuje pokoju z elektrycznością w śródmieściu — Oferty Kurjer Poznański zdg 96 572

25
pokoju, urzędniczek. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 666

Pokoju
śródmieście, światło elektryczne, w spokojnym domu poszukuje urzędnik bankowy. Zgłoszenia cena Kurjer Poznański zdg 96 664

Kupic
poszukuje od zaraz 2 dobre umeblowane, brzożowe, niedrogi, czystych, niekrepujących, na chętnie bliżko placu Wolności, św. Marcina nie wyżej II piętra. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 96 673

Urzędniczek
pokoju niekrepującego. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 928

Pokoiku
czystego szuka nauczycielka. — Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 96 873

Pokoju
skromnego, nieopiekiącego 15 zł szuka pani od 1-20. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 778

Szukam
pokoju w śródmieściu z komfortem, niekrepujący, telefon, łazienka z ciepłą wodą, częścią umeblowaniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 96 985

17. LOKALE

Ubiakcje
przemysłowe lub handlowe przy Starzcu do oddania. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 1576

30 pokoi
całość — częściowo. Telefon 28-16 Św. Marcina zdg 89 057

Biuro
pokoju wyrodamy Międzyńskiego 23 I, mieszkanie 7. zdg 96 677

Peszukuje
słabego nadającego się na skład mleka i masła w lepszym położeniu Poznań, ewentualnie od gospodarza od zaraz. Zgłoszenia z warunkami do Kurjera Poznańskiego zdg 96 628

Warsztaty
garaże wolne, Globisz, Kwiatowa 4. zdg 96 719

2 pokoje
nadajace się na biuro lub cichy przynosi na św. Marcina, parter od 1. I. 1934 wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia św. Marcina 59, m. 3. zdg 96 759

Ubiakcje
przemysłowe większe, mniejsze wydzielną tanio. Bittner, Dabrowskiego 79. rg 4605

Ubiakcje
handlowe przemysłowe na bura Deierling Szkolna 3. rg 4603

Lokal
w Starym Rynku zaraz korzystnie do wynajęcia. Dzierżawa rok zgóry. Kinar, Wodna 10 II. zdg 4634

Ubiakcja
przemysłowa ca 200 m kwadr. oraz biuro do wynajęcia. Górna Wilda 57. zdg 96 871

Ubiakcje
Focha przy dworcu dla przedstawiciela cicha pracowni wynajmie. Oferty Kurjer Poznański zdg 97 022

Skład
duży najlepszy punkt Focha, nadajacy się na branżę sprzętów kuchennych, żelaza drogerii, potrzeby wynajmie gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 97 023

11. KUPNA

Pianino
lub fortepian znanej marki do dobrym stanie do restauracji kupic. Oferty Kurjer Poznański zdg 95 689

Wóz
mleczarski do mleka na miasto kupic. Oferty Biuro Makowskiego, Włocławek „Wóz”, nr 7160

Salonik
stylowy dobrze utrzymany, ewtl. z dywanem kupic za gotówkę Oferty Kurjer Poznański zdg 95 542

Meble używane
przedmioty domowego użytku kupicie przyjmując w komis. Dom Komisyjny Wronecka 6/8. Pz 5 468-43 40

Gablotkę
niska dwumetrowa kupic. Zgłoszenia Groba 27, Restauracja. zdg 96 645

Sypialnie
okazyjnie kupic. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 500

Parcele
willowa kupic. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 679

Samechód
mniejszej, kawy kupic. Marka, litraż. cena. Pracki, Korysta, poczta Ligota plewowska. zdg 95 798

Transmisje
tarcze drzewa, pasy balans, wiązki potrzebne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 93 828

Piecny
gazowy kupic. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 854

Sztućcie
srebrny, dobrym stanie 12—18 osób. Kilim kupic. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 669

Bibliotekę
dowiesci. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 811

Podwozie
ciężarówką kupic. Oferty Kurjer Poznański zdg 95 907

Kupię
za gotówkę oko 800 m b. szyn typu 6 z łazienką do bozniczy. — Oferty Kurjer Poznański zdg 96 860

Pianino
kupic natychmiast. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 761

Maszynę
pisząca walizkowa dobrze utrzymana kupic. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 851

Magiel
dobrym stanie kupic. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 849

Smoking
używany dobrym stanie kupic. — Oferty Kurjer Poznański zdg 96 957

Radjo kupię
prad zmienny, cena. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 939

Radjo
3-4 lampowe z głośnikiem — wprost do sieci elektrycznej poszukujemy. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 96 528

12. DO WYNAJĘCIA

Dwupokojowe
słoneczne, bardzo ładne. Czysny miesięczny. Nagórski, Łanowa 15 (przystanek Cegielski). zdg 94 888

5 pokojowe
komfortowe mieszkanie II piętro centralne ogrzewanie, front południe przy ul. Słowackiego 60, pralni z dniam 15 3 1934 Informacje Słowackiego 34, mieszkanie 8, w godz. 2—3. zdg 96 042

12. DO WYNAJĘCIA

Dwupokojowe
słoneczne, bardzo ładne. Czysny miesięczny. Nagórski, Łanowa 15 (przystanek Cegielski). zdg 94 888

5 pokojowe
komfortowe mieszkanie II piętro centralne ogrzewanie, front południe przy ul. Słowackiego 60, pralni z dniam 15 3 1934 Informacje Słowackiego 34, mieszkanie 8, w godz. 2—3. zdg 96 042

Uwaga
 lokal (Śródką) odpowiedni na ka-
 wiarńnię, drożdziej, skład pieczy-
 wa, sprzętów kuchennych, żela-
 zina, obuwia, garderoby, zalane-
 terja, papieru tania Müller go-
 spodarz, Wrocławska 15.
 dzg 97 008

Ubikacja
 na warsztat szewski poszukuje.
 Półwiejska 2, obuwie. dzg 96 866

Artykuły krótkie
 elegancki skład w Toruniu naj-
 lepsze położenie korzystne wa-
 runki sprzedam. Zgłoszenia Ku-
 rjer Poznański dzg 97 055

Skład
 kolonialny z dwoma dużymi ubi-
 kacjąmi za 550 zł sprzedam na-
 trzym-ast ul. Skośna 16/17
 dzg 97 060

Owocarnie
 6-rodmiestnie, 2.500 sprzedam wzię-
 dnie wspólnika 1.000.— Oferty
 Kurjer Poznański dzg 96 995

Toruń
 skład przy sławnej ulicy do wy-
 najęcia. Stryczyński, Poznań Da-
 browickiego 3, mieszkanie 8, lub
 Toruń, Królowej Jadwigi 12/14.
 dzg 97 049

Ubikacje
 50-20 m² suterenu, jasne wy-
 najmie Graniczna 5 dzg 97 029

Skład
 na każda branżę do wynajęcia
 wzrost od gospodarza. Półwiejska
 30. dzg 97 026

18. DZIERŻAWY

Piekarni
 z mieszkaniem, w ruchliwym miej-
 scie, poszukuje celem dzierżawy.
 Dobre warunki. Adr. Agencja
 Kurjera Poznańskiego Kenno —
 Wielkopolska, dzg 7 164

Oddaje
 w dzierżawę od 1. 1. 34 staroza-
 prowadzającym interes obuwia i skór
 w mieście powiatowym na bardzo
 korzystnych warunkach. Oferty
 Kurjer Poznański dzg 96 431

Plac
 przemysłowy, stalowa szopy bina-
 ra Górna Wilda 114. Wiadomość
 telefon 6783

Skład
 mieszkaniem, poszukuje na kolo-
 nialkę. Oferty Kurjer Poznański
 dzg 96 614

Skład
 próżny na fryzjerię, pralnie o-
 buwnika Kościelna 4 (skład pa-
 pieru). dzg 96 710

Dzierżawa
gospodarstwa
 150 morgowe, bez inwentarza na
 dogodnych warunkach. Zgłosze-
 nia Bank Ludowy Oborniki.
 dzg 96 667

Placu
 na skład węgla poszukuje. Oferty
 Kurjer Poznański dzg 96 856

Piekarnie
 wydzierżawie. Kmiecicki, Kroto-
 szyn, Kolejka 72. dzg 96 910

22. ZGUBY

Portfel
 zgubiono 14, ważnymi papierami
 przypuszczalnie w operze zwrot
 za wynagrodzeniem. Wąly Le-
 szekyńskiego 3 m. 10. dzg 96 649

Zaginął
 wilk, bliźna na nodze. Plac No-
 wowiejski 6, m. 19. dzg 96 902

23. ROZMAITE

Szyje
 suknie od 4.—, paszcze od 6.—,
 złotych. Staszica 25. dzg 96 974

Suknie
 szyje tania Saton mod Sława.—
 Aleje Marcinkowskiego 15.
 dzg 96 922

Wróży
 chiromantka. Krótko w przejeżd-
 dzie. Wolnica 3 — 10.
 dzg 97 003

Kuśnierka
 szyje futra, przerabia, reperuje
 ładnie, tania. Wrocławska 22,
 mieszkanie 7. dzg 97 002

Przepisywanie
 maszyna strona 0.15 powielanie.
 tłumaczenia wszystkich języków.
 Grudnia 20 — 9. dzg 97 037

Słynna
 chiromantka. Grobla 4 m. 2.
 dzg 96 847

Na gwiazdkę
dla Pań Domu
gosposi, ku-
charki, poko-
jówki, pieleg-
niarki — tylko
fartuch z Fa-
bryki Białizny
J. Schubert, —
Wrocławska 3.
Kroje najlep-
sze. Ceny naj-
niższe
 Pk 6 063-48.66

Akuszerka
 Ogrodowa 2, udziela porady, pomo-
 cy. Pg 5 917-57.491

Odmladzanie
 Racjonalna kosmetyka twarzy
 usuwanie zmarszczek przysych.
 Masaże lecznicze odświeżające.
 lampna kwarowa kąpiele elektr.
 Zakład higieniczno-kosmetyczny
 Maserakowa. św. Marcina 74.
 nr 6 070

Kołdry
 wykonuje przerabia Smoczyńska
 Kwiatowa 8. dzg 96 420

Dziewczynkę
 7 miesięczną oddam na własne.
 Oferty Kurjer Pozn., dzg 96 645

Przyjdź!
 znam Twoja przyszłość. — św.
 Marcina 34, mieszkanie 5. Wróżka
 dzg 96 506

Samochodu
 ciężarowego szukam w podróz. —
 Podać cenę ostateczną za kilo-
 metr Kurjer Poznański
 dzg 96 551

Plaszche
 suknie elegancko niedrogo. Chel-
 mońskiego, 17. Wenzelówna.
 dzg 96 536

Fotografie
 Portrety Bracia Pecherscy Ale-
 jeje Marcinkowskiego 8 Ceny ni-
 skie. dg 1996

Wytwarzaj
i powabną
linię
 daje tylko dobre
 dopasowanie gor-
 set, pas leczy przy
 wadliwej niedo-
 stępnego kroju.
 Pracownia Gor-
 setów Anny Bi-
 dorowej. Plac
 Wolności 9. Plac
 dg 2035

Kióra
 szlachetna osoba zainteresuje się
 losem bezrobotnego handlowca-
 kupca Poznańczyka, wyznacza-
 kat. lat 40, spokojnego, bez
 wszelkich nálogów, a badaczo
 w skrajnej nędzy i bez dachu
 nad głową. Referencje i świad-
 ectwa pierwszorzędne. Łaskawe
 zgłoszenia pod dzg 96 330 do Ku-
 rjera Poznańskiego.

Księgowy - bilansista
 prowadzi tania ksergowsność —
 sporządza bilanse, rekonstruuje
 księgowość za lata ubiegłe. Oferty
 Kurjer Poznański dzg 96 335

Stare swetry
 męskie damskie, dziecięce prze-
 rabiam. Speitelowa Żydowska 19
 m. 6. nr 4686

Który zakład
 przyjmie za opłatą niemowlę na
 wychowanie? Zgłoszenia z poda-
 niem warunków Kurjer Poznań-
 ski dzg 96 715

Pracownia
Gorsetów
"Wanda"
 Gorsety na miarę.
 Gorsety gotowe —
 Pasy do ciąży —
 Paseczki sportowe.
 Biustonosze wszel-
 kiego rodzaju. Re-
 paracje gorsetów.
 Ratajecka nr 27
 parter dzg 96 764

Do odstąpienia
 na dogodnych warunkach stara-
 sza prowincjonalna kancelaria
 adwokacka w Wołewództwie Po-
 morskiem z powodu zamierzonego
 przesiedlenia. Zgłoszenia i in-
 formacje do Kurjera Poznań-
 skiego pod dzg 96 287, najpóźniej
 do 25 bm.

Prośba emigranta
 znajduje się bez środków do ży-
 cia mam liczną rodzinę. Proszę
 iłtość-wych Obywateli o zło-
 wanie się nad moim losem i ofa-
 rowanie jakiejś składki dobro-
 czynnej do Kurjera Poznań-
 skiego pod dzg 96 065

Szkoła kosmetyczna
 Nowoczesna Artymiejskiego —
 Wauszawa. Nowy Świat 26 tele-
 fon 695-42 daje prawo otwarcia
 gabinetu. Kurs czteromiesięczny.
 Początek 25 stycznia. Wszech-
 stronne nauczanie kosmetyki —
 Nauka przyrządzania kosmety-
 ków. Wykładają wybitni lekarze
 specjaliści. Ułatwienia mieszka-
 niowe. Programy bezpłatnie.
 nr 7176

Przefasonowanie
 czyszczenie każdego kapelusza
 1.50. Hain Sapieżwiński 1.
 dzg 96 912

Tłumaczenia
 angielskie, francuskie, niemiec-
 kie, przepisywanie na maszynie.
 lekcje. Spandowski. Aleje Mar-
 cinkowskiego 24. m. 31. nr 9561

Niemieckiego
 lekcy i konwersacji udziela aka-
 demik niemiecki Oferty Kurjer
 Poznański dzg 96 650

Szkoła Tańców
Szczurkówny
Gwarancja wyczenia
 Wrocławska 14. dzg 96 618

Wystawę gwiazdkową

w oknach wystawowych często się zmienia,
 aby tym sposobem przyciągnąć kupującego.
 Nie wszyscy zwracają na to uwagę! Trzeba
 temu zaradzić przez zareklamowanie w po-
 czynnej gazecie zmiany i bogactw wystawy
 okiennej.
 Okres wzmózonej sprzedaży gwiazdkowej
 należy umiejętnie wyzyskać przez odpowiednią
 propagandę prasową.
 Projektami, rysunkami i kliszami służy
 każdego czasu Dział Propagandowy

„Kurjera Poznańskiego”
 „Oreodownika”
 „Wielkopolanina”
 „Ilustracji Polskiej”
 św. Marcin 70.

Na gwiazdkę
 Książki (obrazkowe) dla dzieci i
 młodzieży po cenach zmniejszonych.
 Nuty (kolendy) oraz wszelkie no-
 weże tamieczne, przegrtywane
 przez rytynowaną piankę pole-
 ca A. Cybulski, księgarnia —
 św. Marcina 9/10. nr 7212

Strojenia
 fachowo. Drygas, Podgórna 10a.
 dzg 96 878

Który
 z panów pomoże inołej kobie-
 cie pożyczając 1000 zł na wysoki
 procent. Gwarancja mieszkania.
 Oferty Kurjer Poznański
 dzg 96 766

Koncesje wyszynkową
 na Poznań od zaraz poszukuję.
 Zgłoszenia do biura Gen. Sekretar-
 iatu Związku Restauratorów
 Poznań, św. Marcin 44 — Hotel
 Britania I. ptr., godz. urzędowe
 9—13. dzg 97 012

Koncesje
 prawem wyszynku oddam. Oferty
 Kurjer Poznański dzg 96 819

Nieokradną
 napać na, kupując
 Samochron, aparat
 alarmujący, który
 głośno strzela, dzwo-
 ni lu brzyczy syrena,
 premjowany na wy-
 stawie. Do nabycia
 od 2 do 4 złotych.
 Poznań, Wawrzy-
 niaka 43, Fabryka.
 dzg 97 058

Konie
 stawiamy do wszelkich prac bar-
 dzo tania. Pa. Kaczmarek i Ska
 telefon 2001

Łyżwy Turfy 6,75
Łyżwy
 Sport 7.50 Hokeyowe Sałkowe
 Różki najtaniej „Przewodnik” —
 św. Marcina 30. dzg 96 827

Akumulatory
 Ładuje i nadawia. Marszałka
 Focha 119, m. 2. dzg 96 821

Znana
 wroźbiarka Adarelli przepowia-
 da przyszłość z cyfr - kart. —
 Podgórna 13, mieszkanie 10.
 front. dzg 96 733

24. NAUKA

Kursy kroju
 szenia robót ręcznych warunki
 bardzo korzystne Marij Magda-
 leny 1 m. 7. dzg 2 028,9

Znajomość języków
 francuskiego niemieckiego an-
 gielskiego ułatwiają roczniki —
 „Tłumaczeń”, ciekawa treść hu-
 mor karykatury. — Szczegółowe
 szczegóły bezpłatnie. W: s: s: s: s:
 Wawców 34. dzg 96 505

Nauczyciel
 gimnazjum udziela lekcji. Zgło-
 szenia Kurjer Poznański
 dzg 96 002

Szkoła Tańców
 Piotr Mikołajczak, Stędra Kle-
 decka, Poczta 29 Pr 6331-58.75

Student
 rytynowany korepetytor udzieli
 pomocy w lekcjach uczniom szkół
 wydziałowych średnich godz 60
 groszy specjalność jez. francuz-
 ski. Oferty Kurjer Poznański
 dzg 97 033

25. MUZYKA

Strojenia
 naprawy fortepianów solidnie, ce-
 ny kryzysove. J. Giżelski Wier-
 bicie 37 a mieszkanie 7 lub
 Wielkopolska Szkoła Muzyczna,
 Ratajecka 36 dzg 92 743

Strojenia
 naprawy fortepianów fachowo,
 tania. Filecki, Kreta 7 — 1.
 Pg 5 918-48.131

Kto
 wypożyczy pianino, miesięczna
 opłata. Matecki 45, m. 7.
 dzg 96 927

26. SZUKA POSADY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
 kujących posady w tej rubryce
 obliczamy po jednej trzeciej cenie
 drobnych.

Krawiecki
 pomocnik sumienny poszukuje
 pracy Oferty do Kurjera Po-
 znańskiego dzg 96 080/1

Ogrodnik
 kawaler, lat 30 wykwalifikowany
 szuka posady. A. Długiewicz Ro-
 gożno Wielko-Poznańska 293,
 pow. Oborniki dzg 96 388,9

Urządnik
 wzgl. bismar gospodarczy lat 25
 szkoła rolnicza 5 lat praktyki,
 bardzo dobrzy polecenia; szuka
 posady od 1 stycznia Łaskawe
 zgłoszenia do Kurjera Pozn.
 dzg 93 460

Mistrz ceglarski
 z chlubnymi świadectwami na
 zczenie, gwarancja poszukuje po-
 sady. Oferty Kurjer Pozn.,
 dzg 95 611/12

Służąca
 gotowanie, pranie, zaraz dobre
 świadectwa. Zgłoszenia 6-7
 wieczór. Różana 13, miesz. 3.
 dzg 96 909

Służąca
 młoda, dobrze polecona, doskona-
 łym gotowaniem, praniem. Młyń-
 ska 2, m. 16. dzg 96 851

Dlaczego
 dotychczas jeszcze
 nie wszyscy posiada-
 ją aparaty radjowe?

RADJO

Dlatego
 że dobre aparaty
 były za drogie a tań-
 sze nie wiele warte.

Obecnie już za bardzo niską cenę można nabyć doskonale
 nowoczesny aparat w firmie
Poznańskie Tow. Telefonów, Poznań, Piekary 16/17.

Młoda
 inteligentna Niemka z dobrego
 domu poszukuje posady w dobrej
 rodzinie polskiej — najchętniej
 na wsi — celem wydoskonalenia
 w konwersacji polskiej. Wza-
 mian udzieli nauki niemieckiego.
 Łaskawe zgłoszenia Lysde, Po-
 znań Libelta 4. dzg 95 767

Urządnik gospodarczy
 kawaler lat 30 szkoła rolnicza 5
 lat praktyki bardzo dobre pole-
 cenia, przymie posade od 1. 1. 34
 jako samotny ob. żonaty. Zgło-
 szenia Jan Dybala Wasorz. pow.
 Szubin. dzg 96 511

Młynarz
 z długoletnią praktyką, poszukuje
 pracy, możliwie samodzielnej.
 Zna prowadzenie motorów i repara-
 cje. Oferty Oreodownik.
 dzg 96 504

Maszynistka
 z 4-letnią praktyką biegle pod
 dyktando oraz prowadząca samo-
 dzielnie korespondencje biurowa
 poszukuje posady od zaraz lub
 później — najchętniej w kance-
 larii adwokackiej — Oferty do
 „Słowa Pomorskiego” Toruń pod
 1 000. nr 7 166

Służąca
 długoletnie świadectwa poszukuje
 posady lub posługi Oferty
 Kurjer Poznański dzg 96 616

Krawcowa
 rytynowana z długoletnią prakty-
 ką w pierwszorzędnym maga-
 zynie warszawskiej szyje suk-
 nie balowe wieczorowe, wizyto-
 we kostjumy płaszcze futra we-
 dług najnowszych modeli pary-
 skich szuka posady w domach i
 na wyjazd. Zgłoszenia Kurjer
 Poznański dzg 95 516

Kupiec
 branży zbożowej i młynarcejszej
 poszukuje posady poważnym zabez-
 pieczeniem — Zgłoszenia Kurjer
 Poznański dzg 96 858

Młodsza
 inteligentna panna szuka posady
 do samotnej osoby Oferty Ku-
 rjer Poznański dzg 96 561

Samodzielną książkowną
 z długoletnią praktyką biurową
 w przedsiębiorstwach bankowych
 i handlowych z dobrymi świad-
 ectwami poszukuje posady —
 Oferty Kurjer Pozn. dzg 96 627

Gospodyni
 inteligentna przystojna szuka po-
 sady. Oferty Kurjer Poznański,
 dzg 96 575

Energiczny
 młody handlowiec z wyższym wy-
 kształceniem, dobry organizator
 poszukuje odpowiedniej posady w
 handlu lub przemyśle — Podać
 się — uszanowania podupadłego
 przedsiębiorstwa. Przymie przed-
 stawicielstwo Łaskawe zgłosze-
 nia do ekspedycji Kurjera Po-
 znańskiego dzg 96 589

Kucharka - gospodyni
 lat 31, obeznaną w swym zawo-
 dzie poszukuje posady na wsi za-
 raz lub później. Łaskawe zgło-
 szenia Kurjer Poznański
 dzg 96 576

Posługi
 szukam zaraz Oferty Kurjer
 Poznański dzg 96 721

Ogrodnik - pszczelarz
 kawaler, 11 lat praktyki, dobre
 świadectwa i polecenia, wszech-
 stronnie obeznaną w swym za-
 wodzie poszukuje posady od 1.
 1. 34 lub później. Józef No-
 wacki, Lutynia, poczta Kotlin,
 pow. Krotoszyń. dzg 96 799

Panna
 uczciwą pracownią szuka posługi
 z szyciem lub posady. Oferty
 Kurjer Poznański rg 4607

Krów
 10 wstawi rolnik lub gotówkę
 przy objęciu posady pod dyspo-
 zycje. Łaskawe oferty Kurjer
 Poznański rg 4683

Elektromonter
 obeznaną w wszelkich działach
 elektrotechniki. Estońszczy, oby-
 wateł polski kawaler pierwszy
 raz w Polsce w przykrym po-
 łożeniu prosi o jakakolwiek prace
 samodzielnej, wszechstronnie u-
 zdolniony Oferty do Kurjera Po-
 znańskiego dzg 96 853

Gospodarz
 z dobrymi świadectwami poszu-
 kuje posady zaraz lub od stycz-
 nia kaucji do 3000, może złożyć.
 Oferty Wielkopolanin dzg 98 354/5

Kucharka
 gospodyni poszukuje posady. K.
 Strzelecka, Góra, p. Znin.
 dzg 96 792

Dziewczyną
 samodzielną gotowaniem szuka.
 posady 3-4 osób od 1. 1. Oferty
 Kurjer Pozn. dzg 96 910

Dziewczyną
 samodzielną z dobrym gotowa-
 niem poszukuje posady od 1. 1.
 Oferty Kurjer Pozn. dzg 96 905

Biuralistka
 biegła korespondentka polsko-
 niemiecka książkowa stenotypi-
 stka, maszynistka szuka pracy.
 Oferty Kurjer Poznański
 dzg 96 950

Masażystka
 egzaminowana poszukuje pracy.
 Poznań Koźła 5 mieszkanie 17.
 dzg 96 943

Przychodnia
 uczciwą, czystą, gotowaniem za-
 raz. Strzelecka 23/24, m. 7.
 dzg 96 986

Urządnik gosp.
 kawaler, swm rolnika, szkoła ro-
 lnicza, 5 lat praktyki, dobry orga-
 nizator pracy i hodowca, świet-
 nie świadczą. polecenia. Wyma-
 żania skromne, przymie po-
 sadę każdego czasu również na
 zastępstwo. Oferty uprasza Stef-
 fan Szudera, poczta Lubuska,
 pow. szamotulski. dzg 96 795

Posługi
 przyjmie od 1 stycznia, Oferty
 Kurjer Poznański dzg 96 857

WINA
 i RZETELNE
Spirytusy SMACZNE
 NIE DROGIE
 dostarczają

Nyka & Posłuszny
 Skład Win, Poznań, Wrocławska 33/34,
 telefon 11-94
 Przysięgli dostawcy WIN MSZALNYCH

Pg 6275-50.113

NA GWIAZDKĘ - dla foto-amatorów tylko piękny **FOTO - ALBUM** w nowoczesnym wykonaniu do 40 kart natwierzonej w firmie **J. ZIMNY-POZNAŃ, WODNA 27, tel. 1493** dg 2 635

Piekarz młodszy, rozumiejący cukiernictwo z porządnej rodziny bez kaucji chce pracować. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 186

Wdowa szuka posady ekspedjentki biurowej bufetowej kaucja. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 252

Ekspedjentka do składu kolonialnego piekarskiego lub cukierni. Szuka posady od 1.1.1934 r. Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 500

Posługaczka poszukuje posług. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 470

Dziewczyna z dobrem świadectwami samodzielnym gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 524

Kuśnierka szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 517

Ochroniarka egzaminowa szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 508

Ucznia piekarskiego poszukuje od zaraz. Grzesiecki Jarocin. nr 7268/7

Obuwników od zaraz na stałą posadę. Zamkowa 4b. m. 5. wejście Pocztowej.

Do 1000 zł miesięcznie zapewniam energicznym osobom Informacji udziela T.wo Bankowe w Grudnia ul. Hooversa 9. zdg 93 187

Posługaczka potrzebna. Wierzbice 13. m. 21. zdg 96 427

Na wyjazd do Łodzi młoda inteligentna niania do dwojga dzieci. Dobre referencje konieczne. Kreta 5. mieszkanie 6 do 11 zrana. zdg 96 601

Wykwalifikowana freblanka z pierwszorzednym świadectwami poszukiwana do dobrego domu. Zyciorwa odpis świadectw. Żądana pensja 1000 zł. Kierować do Kurjera Pozn pod 96 605. Zaliczników nie zwraca się

Posługaczka na popołudnia. Matejki 36 m. 8. zdg 96 716

Obuwników Adres Kurjer Poznański zdg 96 709

Potrzebna młoda przystojna wykwalifikowana fryzjerka mieszka do Warszawy. Oferty: Warszawa, Stalowa 1 m. 15. nr 7181

Książkowa znajomość żarna ameryk. przejść owo na w. pos. potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 484

Rządca gospodarczy bezznany z prowadzeniem ksiąg gospodarczych. Sołectwa skromnych wymagan. potrzebny 1-go stycznia. Zgłoszenia do sem. świadczeń podanem. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 438

Dziewczyna do posług potrzebna zaraz. Prusa 1. m. 12. zdg 96 930

Agentek agentów poszukujemy na pokupny opatentowany przedmiot domowy. Adres Kurjer Poznański zdg 96 541

Potrzebny kierownik fryzjerski. Słowiska Kębno. Aleje Marcinkowskie 4. zdg 96 729

Uczeń z ukończoną szkołą handlową. inteligentny, rękawy z Poznania może się zgłosić. Hurtownia Liturgiczna. Plac Wolności 2. zdg 96 788

Kelner od zaraz potrzebny z kaucją. Dabrowskiego 105. Poznań. zdg 96 751

Ucznia elektromechanika przyjmie tylko z prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 820

Krawcowa recznikarka z domowym zajęciem na stałe. Górna Wodna 45 m. 12. zdg 96 818

Przyjmę młodego zdolnego mezeżony do prac biurowych ewentualnie do inkasa i objazdów. Oferty Kurjer Pozn. zdg 97 017

Akwizytorzy poszukiwani na rękawy codziennego potrzebni za bezcenie 30 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 97 018

Panienska z lepszej rodziny potrzebna do prowadzenia domu i wychowania dziewczynki ośmiolletniej. Oferty szeregowe Kurjer Poznański. zdg 96 932

Posługaczka potrzebna. Grotgera 2. mieszkanie 1. zdg 97 054

Kucharke kucharza do restauracji. kaucja gotówkowa do tysiąca. ożenek niewykluczam. Oferty Kurjer Poznański. zdg 97 001

Przyjmę z dobrej rodziny 2 uczeni + uczennice. Wacław Czerniewski mistrz fryzjerski. Grodzki nr 7 001

Służąca z gotowaniem zaraz potrzebna. Kilińskiego 13. Wołciechowski. zdg 96 558

Praktyczny podarek gwiazdkowy - to **OBOWIE** po cenach najniższych z chrześcijańskiej firmy **ST. JAKUBOWSKI, POZNAŃ** Centrala: Stary Rynek 91, wejście z ul. Wronieckiej 120. Oddział: Centrela Obuwia, Kramarska 19.20. nawet bez gotówki, bo na asygnaty „Kredyt“.

Panienska inteligentna umiejąca szyc zotać. znająca porządek domowy. poszukuje zajęcia domowego. lub do dzieci od 1.1.34. Pa-kawe zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 96 930

Wdowa szuka posady ekspedjentki biurowej bufetowej kaucja. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 252

Ekspedjentka do składu kolonialnego piekarskiego lub cukierni. Szuka posady od 1.1.1934 r. Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 500

Posługaczka poszukuje posług. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 470

Dziewczyna z dobrem świadectwami samodzielnym gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 524

Kuśnierka szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 517

Ochroniarka egzaminowa szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 508

Ucznia piekarskiego poszukuje od zaraz. Grzesiecki Jarocin. nr 7268/7

Obuwników od zaraz na stałą posadę. Zamkowa 4b. m. 5. wejście Pocztowej.

Do 1000 zł miesięcznie zapewniam energicznym osobom Informacji udziela T.wo Bankowe w Grudnia ul. Hooversa 9. zdg 93 187

Posługaczka potrzebna. Wierzbice 13. m. 21. zdg 96 427

Na wyjazd do Łodzi młoda inteligentna niania do dwojga dzieci. Dobre referencje konieczne. Kreta 5. mieszkanie 6 do 11 zrana. zdg 96 601

Wykwalifikowana freblanka z pierwszorzednym świadectwami poszukiwana do dobrego domu. Zyciorwa odpis świadectw. Żądana pensja 1000 zł. Kierować do Kurjera Pozn pod 96 605. Zaliczników nie zwraca się

Posługaczka na popołudnia. Matejki 36 m. 8. zdg 96 716

Obuwników Adres Kurjer Poznański zdg 96 709

Potrzebna młoda przystojna wykwalifikowana fryzjerka mieszka do Warszawy. Oferty: Warszawa, Stalowa 1 m. 15. nr 7181

Książkowa znajomość żarna ameryk. przejść owo na w. pos. potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 96 484

Rządca gospodarczy bezznany z prowadzeniem ksiąg gospodarczych. Sołectwa skromnych wymagan. potrzebny 1-go stycznia. Zgłoszenia do sem. świadczeń podanem. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 438

Dziewczyna do posług potrzebna zaraz. Prusa 1. m. 12. zdg 96 930

Agentek agentów poszukujemy na pokupny opatentowany przedmiot domowy. Adres Kurjer Poznański zdg 96 541

Potrzebny kierownik fryzjerski. Słowiska Kębno. Aleje Marcinkowskie 4. zdg 96 729

Uczeń z ukończoną szkołą handlową. inteligentny, rękawy z Poznania może się zgłosić. Hurtownia Liturgiczna. Plac Wolności 2. zdg 96 788

Kelner od zaraz potrzebny z kaucją. Dabrowskiego 105. Poznań. zdg 96 751

Ucznia elektromechanika przyjmie tylko z prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 820

Krawcowa recznikarka z domowym zajęciem na stałe. Górna Wodna 45 m. 12. zdg 96 818

Przyjmę młodego zdolnego mezeżony do prac biurowych ewentualnie do inkasa i objazdów. Oferty Kurjer Pozn. zdg 97 017

Akwizytorzy poszukiwani na rękawy codziennego potrzebni za bezcenie 30 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 97 018

Panienska z lepszej rodziny potrzebna do prowadzenia domu i wychowania dziewczynki ośmiolletniej. Oferty szeregowe Kurjer Poznański. zdg 96 932

Posługaczka potrzebna. Grotgera 2. mieszkanie 1. zdg 97 054

Kucharke kucharza do restauracji. kaucja gotówkowa do tysiąca. ożenek niewykluczam. Oferty Kurjer Poznański. zdg 97 001

Przyjmę z dobrej rodziny 2 uczeni + uczennice. Wacław Czerniewski mistrz fryzjerski. Grodzki nr 7 001

Służąca z gotowaniem zaraz potrzebna. Kilińskiego 13. Wołciechowski. zdg 96 558

Praktyczny podarek gwiazdkowy - to **OBOWIE** po cenach najniższych z chrześcijańskiej firmy **ST. JAKUBOWSKI, POZNAŃ** Centrala: Stary Rynek 91, wejście z ul. Wronieckiej 120. Oddział: Centrela Obuwia, Kramarska 19.20. nawet bez gotówki, bo na asygnaty „Kredyt“.

Nie czekaj Gwiazdora Idź dziś do „KASTORA“ i zakup gramofon na święta.
Ogromny wybór udoskonalonych modeli od najtańszych do najwytworniejszych.
Bogaty wybór płyt **ODEON „KASTOR“ POZNAŃ** św. Marcin 55.
Wielkie warsztaty naprawy. dg 2 637-8

TEATRY
Poznań, sobota, 16. 12.
TEATR POLSKI: Dziś - „Pani ze słonecznikiem” premiera.
Niedziela, 17. 12. o godz. 4: „On i jego sobowtór”.
Niedziela, 17. 12. o godz. 8: „Pani ze słonecznikiem”.
TEATR WIELKI (Opera): Dziś: „Così fan tutte”.
Niedziela, 17. 12. „Kryśka Leśniczanka”.
TEATR NOWY: Dziś - „Szczęście w domu”, występ Jadwigi Zaklickiej.
Niedziela, 17. 12. „Szczęście w domu” występ Jadwigi Zaklickiej.
Poniedziałek, 18. 12. - „Szczęście w domu” występ Jadwigi Zaklickiej.

Bydgoszcz, niedziela, 17. 12.
TEATR MIEJSKI: o godzinie 4 po poł.: „Grand Hotel”; o godz 8: „Dzień z Holandji”.

KINA
APOLLO METROPOLIS
NA ZE
KINA PROGRAMY NAJTANSZE NAJLEPSZE
nr 5 418-9
KINA

Poznań, sobota, 16. 12.
APOLLO: Dziś: „Pod Twoją Obronę”; Niedziela: „Halo - Londyn”.
CORSO: „Samotny Orzeł” oraz „Siedm Twarzy”.
COLOSSEUM: „Zabójstwo o świcie”.
METROPOLIS: „Buster narwał piwa”.
ORZEŁ: „Jeździec bez trwogi”.
ODEON: „Dobranoc Wiedniu”.
PROMIEN: „Poskromienie złośnicy”.
RENAISSANCE: „Romeo i Julcia”.
ROXY: „Muszę Cię zdobyć”.
SŁONCE: „S. O. S.” Góra Lodowa”.
SFINKS: „Zdobycie Cię muszę”.
TECZA-Lazarz: „Sterowiec S. A. 3”.
TECZA-Wilda: „Zaugu”.
WILSONA: „Blaski i Cienie Miłości”.

Bydgoszcz, niedziela, 17. 12.
APOLLO: Film egzotyczny z wysp Tahiti p. t. „Samarang” oraz „Opowieść lasu”.
ADRIA: Od soboty „Halo Paryż - halo Berlin”.
BALTYK: „Przygodzie jednej nocy” oraz „Ta pani jest panna”.
KRISTAL: „Mumja”, tygodnik Foxa i polski tygodnik filmowy.
MARYSIENKA: „Kobieta z Monte Carlo” oraz komedia „Flip i Flap robią karierę”.
REWJA: „Każdemu wolno kochać” na scenie rewja p. t. „Week end”.
SŁONCE: „Spalone mosty” i „Tempo-Tem” na scenie rewja p. t. „Bigos przedświąteczny”.
WOJSKOWE: 15. 16 i 17 bm. „Lotnik z Kalifornii”.

Krotoszyn, 16, 17 i 18. 12.
BALTYK: „Les uczciwego człowieka”, dźwiękowy.
PROMIEN: „Kobieta bez serca”.

Rządca gospodarzy 16 lat praktyki. kawaler z dobrem poleceniem posada pierwszorzedne świadectwa uprawy gleby hodowle zwierząt obróbki zarodowej prowadzenie ksiąg gospodarczych. Sołectwa poszukuje posady od 1 stycznia 1934 lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 95 586

Sierota poszukuje posady z praniem lub bez. Oferty Kurjer Poznański. zdg 95 452

Ekspedjentka do składu kolonialnego piekarskiego lub cukierni. Szuka posady od 1.1.1934 r. Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 500

Posługaczka poszukuje posług. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 470

Dziewczyna z dobrem świadectwami samodzielnym gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 524

Kuśnierka szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 517

Ochroniarka egzaminowa szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 96 508

Ucznia piekarskiego poszukuje od zaraz. Grzesiecki Jarocin. nr 7268/7

Obuwników od zaraz na stałą posadę. Zamkowa 4b. m. 5. wejście Pocztowej.

Do 1000 zł miesięcznie zapewniam energicznym osobom Informacji udziela T.wo Bankowe w Grudnia ul. Hooversa 9. zdg 93 187

Posługaczka potrzebna. Wierzbice 13. m. 21. zdg 96 427

Na wyjazd do Łodzi młoda inteligentna niania do dwojga dzieci. Dobre referencje konieczne. Kreta 5. mieszkanie 6 do 11 zrana. zdg 96 601

Wykwalifikowana freblanka z pierwszorzednym świadectwami poszukiwana do dobrego domu. Zyciorwa odpis świadectw. Żądana pensja 1000 zł. Kierować do Kurjera Pozn pod 96 605. Zaliczników nie zwraca się

Posługaczka na popołudnia. Matejki 36 m. 8. zdg 96 716

Obuwników Adres Kurjer Poznański. zdg 96 709

Potrzebna młoda przystojna wykwalifikowana fryzjerka mieszka do Warszawy. Oferty: Warszawa, Stalowa 1 m. 15. nr 7181

Książkowa znajomość żarna ameryk. przejść owo na w. pos. potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 96 484

Rządca gospodarczy bezznany z prowadzeniem ksiąg gospodarczych. Sołectwa skromnych wymagan. potrzebny 1-go stycznia. Zgłoszenia do sem. świadczeń podanem. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 438

Dziewczyna do posług potrzebna zaraz. Prusa 1. m. 12. zdg 96 930

Agentek agentów poszukujemy na pokupny opatentowany przedmiot domowy. Adres Kurjer Poznański. zdg 96 541

Potrzebny kierownik fryzjerski. Słowiska Kębno. Aleje Marcinkowskie 4. zdg 96 729

Uczeń z ukończoną szkołą handlową. inteligentny, rękawy z Poznania może się zgłosić. Hurtownia Liturgiczna. Plac Wolności 2. zdg 96 788

Kelner od zaraz potrzebny z kaucją. Dabrowskiego 105. Poznań. zdg 96 751

Ucznia elektromechanika przyjmie tylko z prowincji. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 820

Krawcowa recznikarka z domowym zajęciem na stałe. Górna Wodna 45 m. 12. zdg 96 818

Przyjmę młodego zdolnego mezeżony do prac biurowych ewentualnie do inkasa i objazdów. Oferty Kurjer Pozn. zdg 97 017

Akwizytorzy poszukiwani na rękawy codziennego potrzebni za bezcenie 30 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 97 018

Panienska z lepszej rodziny potrzebna do prowadzenia domu i wychowania dziewczynki ośmiolletniej. Oferty szeregowe Kurjer Poznański. zdg 96 932

Posługaczka potrzebna. Grotgera 2. mieszkanie 1. zdg 97 054

Kucharke kucharza do restauracji. kaucja gotówkowa do tysiąca. ożenek niewykluczam. Oferty Kurjer Poznański. zdg 97 001

Przyjmę z dobrej rodziny 2 uczeni + uczennice. Wacław Czerniewski mistrz fryzjerski. Grodzki nr 7 001

Poszukam posady jako woź w inkasent za złożeniem kaucji 300 zł. Oferty Kurjer Poznański. port 770. zdg 95 581

Młynarz z dłuższą praktyką specjalista na pszenice zdolny wyreczyć kierownika na stałą posadę do 20 tonowego młyna od zaraz pensja 120. Odnośy świadectw. Kurjer Poznański. zdg 96 877

Piekarz samodzielny pierwszego pieca z cokołwielkim cukiernictwem. potrzebny. Adres wskaże Kurjer Poznański. zdg 96 819

Bufet na rachunek przyjmie kaucja 1000. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 403

Uczniwa porządna dziewczyna szuka posady posługi lub prania. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 493

Poszukuje jako uczennicę do składu pieczywa. Oferty Kurjer Poznański. 636 93 272

Kucharka młodsza samodzielnym gotowaniem przyjmie posadę w mieszkaniu w lepszym domu od 1.1.34 lub 1.1. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 189

Portier samotny gotówka 500 złotych tylko z prowincji. Informacje: Poznań Wielka 14. mieszkanie 11. zdg 96 501

Fryzjerka od zaraz. Grobla 28 m. 1. zdg 95 335 6

Pomocnik reżnicksi samodzielnym potrzebny. Odnośy świadectw. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego. zdg 96 300

27. WOLNE MIEJSCA

Poszukuje się dzierżawcy kasy w kwecezi fabryki. Obowiazkowa kaucja 3000 zł. Blizsze szczegoly listownie. Zgłoszenia do administracji Kurjera Poznańskiego. dg 2604

Technik dentystyczny potrzebny do pomocy. mianowicie operatywnie. Wymaganie i kwalifikacje podać do Kurjera Poznańskiego. zdg 96 797

Ekspedjentka potrzebna. Walczak Pocztowa 3. rg 4689

Przyjmę z dobrej rodziny 2 uczeni + uczennice. Wacław Czerniewski mistrz fryzjerski. Grodzki nr 7 001

Służąca z gotowaniem zaraz potrzebna. Kilińskiego 13. Wołciechowski. zdg 96 558

Śnieg /atrzański idealny podkład pod puder.
chroni i upiększa cerę
FALKIEWICZ POZNAŃ ZAL. 1911. w PARYŻU.
Pg 5 773-46 40

Ucznia piekarskiego poszukuje od zaraz. Grzesiecki Jarocin. nr 7268/7

Obuwników od zaraz na stałą posadę. Zamkowa 4b. m. 5. wejście Pocztowej.

Do 1000 zł miesięcznie zapewniam energicznym osobom Informacji udziela T.wo Bankowe w Grudnia ul. Hooversa 9. zdg 93 187

Posługaczka potrzebna. Wierzbice 13. m. 21. zdg 96 427

Na wyjazd do Łodzi młoda inteligentna niania do dwojga dzieci. Dobre referencje konieczne. Kreta 5. mieszkanie 6 do 11 zrana. zdg 96 601

Wykwalifikowana freblanka z pierwszorzednym świadectwami poszukiwana do dobrego domu. Zyciorwa odpis świadectw. Żądana pensja 1000 zł. Kierować do Kurjera Pozn pod 96 605. Zaliczników nie zwraca się

Posługaczka na popołudnia. Matejki 36 m. 8. zdg 96 716

Obuwników Adres Kurjer Poznański. zdg 96 709

Potrzebna młoda przystojna wykwalifikowana fryzjerka mieszka do Warszawy. Oferty: Warszawa, Stalowa 1 m. 15. nr 7181

Książkowa znajomość żarna ameryk. przejść owo na w. pos. potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 96 484

Rządca gospodarczy bezznany z prowadzeniem ksiąg gospodarczych. Sołectwa skromnych wymagan. potrzebny 1-go stycznia. Zgłoszenia do sem. świadczeń podanem. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 438

Dziewczyna do posług potrzebna zaraz. Prusa 1. m. 12. zdg 96 930

Agentek agentów poszukujemy na pokupny opatentowany przedmiot domowy. Adres Kurjer Poznański. zdg 96 541

Potrzebny kierownik fryzjerski. Słowiska Kębno. Aleje Marcinkowskie 4. zdg 96 729

Uczeń z ukończoną szkołą handlową. inteligentny, rękawy z Poznania może się zgłosić. Hurtownia Liturgiczna. Plac Wolności 2. zdg 96 788

Kelner od zaraz potrzebny z kaucją. Dabrowskiego 105. Poznań. zdg 96 751

Ucznia elektromechanika przyjmie tylko z prowincji. Oferty Kurjer Poznański. zdg 96 820

Krawcowa recznikarka z domowym zajęciem na stałe. Górna Wodna 45 m. 12. zdg 96 818

Przyjmę młodego zdolnego mezeżony do prac biurowych ewentualnie do inkasa i objazdów. Oferty Kurjer Pozn. zdg 97 017

Akwizytorzy poszukiwani na rękawy codziennego potrzebni za bezcenie 30 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdg 97 018

Panienska z lepszej rodziny potrzebna do prowadzenia domu i wychowania dziewczynki ośmiolletniej. Oferty szeregowe Kurjer Poznański. zdg 96 932

Posługaczka potrzebna. Grotgera 2. mieszkanie 1. zdg 97